Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 12 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 288 | Łódź, Niedziela, 9 Grudnia 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ג' טבת תרצ"ה | № 288

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

צי וועט אויסברעכן מלחמה

יוגאסלאוויש מיליטער אריבער די אונגארישע טעריטאריע

פעלקער־ליגע פערנעהמט זיך מיט דעם יוגאסלאוויש־אונגארישען קאנפליקט. — צוויי שארפע רעדעס. — די שטעלונג פון פוילען

יוגאסלאוויען טרייבט ארויס די אונגארישע בירגער

גענף, 8. (ספ. טעל.)

פאר דער זיצונג פון דער פעלקער־ליגע וואס האט געזאלט בעטראכטען די יוגאסלאווישע אנקלאגע געגען אונגארן האט אין די קולואַרען געהערשט א גרויסע שפאנונג, ביידע דעלעגאציעס האבען ערקלערט אז זיי וועלען נישט אפטרעטען פון זייער שטעלונג.

די יוגאסלאווען האבען ערקלערט, אז אויב די פעלקער־ליגע וועט נישט בולט פעראורטיילען אונגארן קען קומען צו דראמאטישע קאמפליקאציעס אין אייראפע.

די אונגארן ערקלערען אז זיי זענען אונשולדיג, מיר וועלען נישט אננעהמען קיין שום רעזאלוציע, וועלכע זאל פערפלעקען אונזער כבוד, די יוגאסלאווישע מאביליזאציעס קאנען ווערען געפעהרליך פאר אייראפע.

דער סעקרעטאריאט פון דער פעלקער־ליגע איז אפטימיסטיש און האלט אז ס'וועט זיך איינגעבען צו געפינען א קאמפראמיס־אויסוועג

3 א זייגער מיט פופצעהן מינוט עפענט זיך די זיצונג. דער ערשטער בעקומט דאס ווארט דער יוגא־סלאווישער אויסערן־מיניסטער יעווטיטש, די טע־ראריסטישע אקציע, וועלכע האט דערפיהרט צום מארסיילער אטענטאט רופט ער: אן אלס רעזולטאט פון אנארגאניזירטע קאנספיראציע און אונגארן וואס איז געריכטעט געגען יוגאסלאוויען,

די פאקטען, אויף וועלכע עס שטיצט זיך די יוגאסלאווישע אנקלאגע בעווייזען קלאר אז די פע־ראנטווארטליכקייט פאלט אויף דער רעגירונג און אויף געוויסע אונגארישע אינסטאנצען. ער פארמולירט די אנקלאגע אין 19 פונקטען.

— מיין רעגירונג — זאגט מיג. יעווטיטש־ וויל מיט דער אנקלאגע נישט דערגרייכען קיין שום פאליטישע צילען, זי פאדערט נאר גערעכטיגקייט, די פעלקער־ליגע דארף ארויסגעבען א גערעכטען אורטייל, כדי צו שיצען דעם שלום.

דער אונגארישער דעלעגאט עקהארד ערקלערט אז ס'איז נישט ליכט צו זיין רוהיג נאך דער קאמ־פאניע, וועלכע ווערט געפיהרט געגען אונגארן. דאס אונגארישע פאלק האט געאכטעט דעם קעניג אלעק־סאנדער און איז אויפגערעגט צוליבן אטענטאט אין מארסעל. דער אונגארישער מיניסטער געהט דאן איבער צו דעם אונמענשליכען גירוש פון אונגארער, וועלכער ווערט איצט אדורכגעפיהרט דורך דער יו־גאסלאווישער רעגירונג, פאר דער אונגארישער רע־גירונג זענען פאראן צוויי מעגליכקייטען: צו ענט־פערען מיט רעפרעסיעס אדער זיך צו ווענדען. וועגען א שנעלער איינטער־ווענץ. צו דער פעלקער־ליגע, די אונגארן וועלען געהן מיטן צווייטען וועג.

דער אונגארישער דעלעגאט פראטעסטירט ווייטער זעהר שטארק געגען דעם פרוב אויסצונוצען דעם מארד איבער קעניג אלעקסאנדער פאר א נישט ווירדיגער פאליטישער אקציע געגען דעם כבוד פון אונגארן.

דער רעדנער ערקלערט, אז ער שטעלט מארגען וועט ער צושטעלען אן ענטפער אויף דער יוגאסלא־ווישער אנקלאגע, דערווייל ערקלערט ער, אז דער טויט־אורטייל אויפן קעניג אלעקסאנדער איז ארויס־געגעבען געווארען דורך דער כארוואטישער טעראָ־ריסטישער ארגאניזאציע מחוץ דער אונגארישער טע־ריטאריע און אז דער אטענטאט איז א בעווייז פון דער רעוואלוציאנערער פעראשווערונג. די אמת'ע סיבות דארף מען זוכען אין דער איבערליכער סיטו־אציע פון יוגאסלאוויען.

דאן האט גערעדט דער טשעכישער אויסערן־מיניסטער בענעש, וועלכער האט אין א לענגערע רעדע אונטערשטיצט די יוגאסלאווישע אנקלאגע.

גענף, 8. (ספ. טעל.)

אויף דער שבתדיגער זיצונג פון דער פעלקער־ליגע, האט אין אונגאריש־יוגאסלאווישען קאנפליקט גענומען א ווארט דער פוילישער דעלעגאט קאמאר־ניצקי. וועלכער האט געזאגט אז פאר פוילען איז דער גאנצער ענין זעהר א וויכטיגליכער, ווייל ביידע פעלקער סיי דאס יוגאסלאווישע און סיי דאס אונגא־רישע ווערען געליבט און געאכטעט דורך פוילען, פוילען פעראורטיילט די טעראר־מעטאדען און וועט שטענדיג צולעגען א האנד צו אויסצוראטען, מ'טאר אבער דערפון נישט שאפען קיין פרעצעדענס, גלייכ־צייטיג דאנקט פוילען איינע פון די מלוכות, וועלכע האט דערוויטערט א גאנצע רייהע טעראריסטען אין צוזאמענהאנג מיטן מארד פון פוילישען אינערן־מיניסטער פיעראצקי, פוילען גלויבט, אז די פעלקער־ליגע וועט געפינען דעם אויסוועג צו ביכערן דעם שלום.

יוגאסלאוויש מיליטער אויף דער רומענישער טעריטאריע

לאָנדאָן, 8. (ספ. טעל.)

די רייטער־אגענטור מעלדעט פון טעגעה, אז די יוגאסלאווישע גרעניץ־וואכען געהען אריבער די אונגארישע גרעניץ אויף דער פרעמדער טעריטאריע און ווילען כראוואציען אינצידענטען. די אונגארישע אפיציעלע קוועלען פארזיכערן אויף די באפעלקערונג צו רוה.

בעלגראד, 8. (ספ. טעל.)

די אפיציעלע יוגאסלאווישע אגענטור טיילט מיט, אז ס'זענען נישט אמת די קלאגען, אז יוגא־סלאוויען מאביליזירט איהר מיליטער. די יוגאסלא־ווישע אפטיילונגען, זענען אויך נישט, לויט דער אפיציעלער מעלדונג איבערגעטרעטן די אונ־גארישע גרעניץ.

דער שרעקליכער גירוש פון אונגארישע בירגער אויס יוגאסלאוויען

עס זענען שוין ארויסגעטריבען געווארען טויזענטער אונגארן

בודאפעשט, 8. (ספ. טעל.)

די אונגארישע אפיציעלע טעלעגראפען־אגענטור מעלדעט, אז ס'איז אנגעקומען קיין שעגעדין א ספע־ציעלער צוג מיט 1000 אונגארן, וועלכע מען האט ארויסגעשיקט פון יוגאסלאוויע. אויף א רייהע יוגא־סלאווישע גרעניץ־סטאציעס געפינען זיך נאך מאַ־סען אונגארן, וועלכע ווערען געהיטען דורך גרויסע פאליצי־אפטיילונגען. נאך היינט וועט מען די אלע ארויסשיקען פון לאנד. די אונגארישע רעגירונג טרעט צוליב דעם ארויס מיט אן ענערגישער דיפלאמאטי־שער אקציע, די אונגארישע פרעסע שרייבט וועגען דעם אין א זעהר אויפגערעגטן טאן. די רעגירונג ארגאניזירט א ברייטע הילף־אקציע פאר די דעפאָר־טירטע. לויט אלגעמיינע אויסרעכנונגען זענען במשך פון בעכטיגען טאג אנגעקומען דורך פערשידענע גרע־ניץ־סטאציעס פיר טויזענט דעפארטירטע.

בודאפעשט, 8. (ספ. טעל.)

דער סאציאל־דעמאקראטישער דעפוטאט פייער האט אריינגעטראגען אין פארלאמענט אן אנפראגע וועגען די מאסען־ארויסשיקונגען וואס יוגאסלאוויע ווענדעט אן געגען אונגארן, די אינטערפעלאציע ענ־דיגט זיך מיט צוויי פראגען: וואסערע מיטלען די רעגירונג האט בדעה אנצונעהמען קעגען די מאסען־ארויסשיקונגען און ווי אזוי די רעגירונג האט בדעה צו העלפען די ארויסגעשיקטע.

בעלגראד, 8. (ספ. טעל.)

די יוגאסלאווישע פרעסע מעלדעט פון פאריז, אז די פראנצויזישע געריכטען האבען געגעבען זייער הסכם ארויסצוגעבען דער יוגאסלאווישער מאכט דעם כארוואטישען טעראריסט אנדריי ארטוקאוויטש. אנ־אדוואקאט.

בעלגראד, 8. (ספ. טעל.)

„ווארעמע" מעלדעט, אז די מיניסטארען פון דער קליינער אנטאנטע וועלען קאטעגאריש זיך אנטקעגנ־שטעלען, אז איטאליען זאל אריין אין דער קאמיסיע וועלכע וועט דארפען גענוי בעטראכטען די יוגאסלא־ווישע אנקלאגען געגען אונגארן.

בודאפעשט, 8־ (ספ. טעל.)

די אונגארישע טעלעגראפען־אגענטור מעלדעט, אז צווישען די ארויסגעשיקטע געפינען זיך 80 זייגן־קינדער און פיל זקנים, וואס זענען עלטער פון אכציג יאהר. ס'זענען געווען פאלען, ווען מ'האט א־רויסגענומען קינדער פון דער שול־באנק און זיי גלייך אוועקגעשיקט צו דער באהן. ביי דער גרעניץ שפילען זיך אפ הארצרייסענדיגע סצענעס, צווישען די ארויסגעשיקטע געפינט זיך א פרוי מיט פערציג גראד היץ, א משוגענע פרוי א.ד.גל.

בלויז פון איין געגענט זאל מען האבען ארויס־געשיקט 8 טויזענט אונגארישע בירגער.

וועגען פערלענגערן דאס מיליטער־דינסט אין פראנקרייך

דעקלאראציע פון קריגס־מיניסטער מארען

פאריז, 8. (ספ. טעל.)

די בעכטיגע דעקלאראציע פון קריגס־מיניסטער גענעראל מארען אויף דער מיליטערישער קאמיסיע פון פארלאמענט, האט אין די פארלאמענטארישע קרייזען געמאכט א שטארקען איינדרוק. די היינטיגע צייטונגען שרייבען א סך וועגען דער רעדע. אין צו־זאמענהאנג דערמיט ווערט ווידער בעטראכט די פראגע וועגען פערלענגערן די צייט פון מיליטער־דינסט.

„ל'עווור" שטרייכט אונטער, אז א גרויסע צאהל מיליטערישע ספעציאליסטען האלטען אז דאס פער־לענגערן די צייט פון מיליטער־דינסט, ביז 16 חדשים אדער צוויי יאהר. איז דער איינציגער אויס־וועג צו לעזען דאס מיליטערישע פראבלעם, וואס איז אנטשטאנען צוליב דער קליינער צאהל רעקרוטען, וועלכע קומען פון די יאהרגענג. געבוירענע אין די מלחמה־יאהרען.

די זעלבע צייטונג האלט, אז ווען די מיליטער־פיהרער זאלען עפענטליך הערקלערען אז די מיליטער־דינסט צייט מוז פערלענגערט ווערען ביז צוויי יאהר, וואלט דער דאזיגער פארשלאג גאנץ לייכט א־דורכגעגאנגען אין פארלאמענט.

דער „פאפולער" שטעלט פעסט אז א פראיעקט צו פערלענגערן די מיליטער־דינסט צייט ווערט איצט בעארבייט און וועט אין אפריל אריינגעטראגען ווערען אין פארלאמענט, די צייטונג האלט אז צוליב צוויי סיבות ווערט דער ענין אפגעלייגט ביז אפריל. ערשטענס ווייל די רעגירונג וואַרטען ביז עס וועט א־דורכגעפיהרט ווערען דער פלעביסציט אין סאאר־געביט., ווייל ווען די פערלענגערונג פון מיליטער־דינסט זאל אדורכגעפיהרט ווערען פריהער, וואלט עס געגעבען אן אפקלאנג אויף דער אינטער־נאציאנא־לער ארענע, צווייטענס, די רעגירונג וויל דעם דאזי־גען פראיעקט ארויסרוקען נאכדעם ווי גענעראל ווייגאן וועט אוועק. ווייגאן פאדערט דערכאויס אז עס זאל איינגעפיהרט ווערען א צוויי־יאהריגע מיליטער־דינסט, בעת די רעגירונג וואלט זיך בעגנוגענט מיט א 18־חדשימדיגע און אפילו מיט א 16־חדשימדיגע מיליטער־דינסט.

גאך לאנגע שווערע ליידען איז פרייטאג ביי־נאכט געשטארבען אין עלטער פון 75 יאהר אונזער ליבע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער און טאנטע נ"ע

חנה לאה פינגערהוט

(אוים קרעמעניץ)

די לוי' קומט פאר היינט, זונטאג, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער־הויז, שרודמיעסקא 39. וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס מיין פריינד עהרן־סעקרעטאר פון „לינת משמורים"

מאיר שמולעוויטש נ"י

צוליב'ן טויט פון זיין פאטער

יעקב נ"ע

זיין געטרייסט מיט די טראדיציאנעלע ווערטער המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

פרעזעס פון „לינת משמורים"

בנימין שער

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס מיין פריינד עהרן־סעקרעטאר פון „לינת משמורים"

מאיר שמולעוויטש נ"י

צוליב'ן טויט פון זיין פאטער

יעקב נ"ע

זייט געטרייסט מיט די טראדיציאנעלע ווערטער המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

פערו.־מיטגליד פון „לינת משמורים"

נתנאל ליפסמאן

די קאדענץ פון הויך-קאמיסאר וואוקאפ
איז פערלענגערט געווארן אויף ווייטערדיגע 2 יאהר

ירושלים, 8 (יט"א טעלעגראפיש)
ווי דער יט"א-קארעספאנדענט דערוואוסט זיך, איז דער איצטיגער הויך-קאמיסאר, וואוקאפ, בעשטימט געווארן פון קאלאניאל-אמט נאך אויף ווייטערע צוויי יאהר.

אין צוזאמענהאנג מיט דער ידיעה, שרייבט די אראבישע צייטונג „אל איסלאמיא", אז וואוקאפ'ס נאכפאלגער איז דער געוועזענער הויך-קאמיסאר פון עגיפטען זשארוש לאיד.

די אומזיכערע לאגע אין דייטשלאנד
דייטשע ווערט-פאפירען זענען געפאלען

בערלין, 8 (ספ. טעל.)
צוליב די נייע פינאנציעל-ווירטשאפטליכע פעראָרדנונגען פון דער דייטשער רעגירונג זענען שטארק געפאלען די ווערט-פאפירען אויף דער בערלינער בערזע.

בערלין, 8 (ספ. טעל.)
דער דייטשער יוסטיץ-קאמיסאר ד"ר פראנק איז אפגערופען געווארן פון זיין אמט ווייל ער איז נישט מעהר קיין זיכערער מענש.

בויטען, 8 (ספ. טעל.)
דער ארעסט פון דעם שלעזישען אויבער-פרעזידענט בריקנער און דאס ארויסווארפען איהם פון דער נאציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי האט געמאכט א געוואלדיגען רושם.

בריקנער איז דרוזלבער, וועלכער האט געהייסען אנהענגען א שילד אויף דער ברוסט דעם געוו. סאציאליסטישען פרעזידענט פון רייכסטאג לעבע, מיט דער אויפשריפט „איך בין א פעררעטער פון פאלק און בין פעט געווארען פאר'ן געלד פון די ארבייטער".

געבעלס און געהרינג האבען
געזאלט דערשאסען ווערען

צוליב דעם זענען געקומען די געשעהענישען פון 30-טען יוני

שטאקהאלם, 8 (ספ. טעל.)
דער סענסאציאנעלער בראנטינג האט ארויסגעגעבען אין שטאקהאלם „א ווייס בוך" וועגען די געשעהענישען אין דייטשלאנד דעם 30 יוני 1934.

לויט דעם דאזיגען בוך האבען רעהם, ערנסט און היינעס געפלאנט אן אטענטאט אויף געהרינגען און געבעלסען. זייער פלאן איז אבער ענטדעקט געווארען און אלס רעזולטאט זענען געקומען די געשעהענישען פון 30 יוני.

געשטארבען ד"ר שמעון ראזענבוים
געוו. יודישער מיניסטער אין ליטע

תל-אביב, 8 (יט"א טעלעגראפיש)
היינט איז אין עלטער פון 75 יאהר געשטארבען דער באקאנטער ציוניסטישער עסקן, דער געוועזענער מיניסטער פאר יודישע ענינים אין ליטע — ד"ר שמעון ראזענבוים.

DR.
L. Czarnożył
וואוינט יעצט אויף
פיעטריקאווער 62 טעל. 224-94
אין נעהמט אן פון 9.30 ביז 10.30 פארמיטאג
און פון 4—6 נאכמ.
ספעצ. האריו-קראנקהייטען

רעפרעזענטאנץ-טעאטער „ראזמאיטאשטשי"
ציגעל-גאס 27, טעל. 112.25
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

היינט, זונטאג, דעם 9-טען דעצעמבער קומט פאר א טעאטער-פארשטעלונג לטובת דער אינסטיטוציע „לינת-משמורים" לעגיאנוב 26, עס ווערט געשפילט די בעריהמטע סענסאציאנעלע ענגליש-כינעזישע פיעסע

„מאנדארין וואו"

מיט דעם בעריהמטען יודיש-דייטשען ארטיסט
קורט קאטש
אין דער טיטעל-ראל.

„לינת-משמורים"
26 לעגיאנוב 26
טעל. 242-55

די גאנצע הכנסה איז בעשטימט לטובת דער אויבענדערמאנטער אינסטיטוציע.
בילעטען צו בעקומען א גאנצען טאג אין קאסע פון טעאטער „ראזמאיטאשטשי".

האנדערס-ביכער
אלע ארט ווי אויך
מתנות
אין גרויסען אויסוואהל • ביליג •
עמפפעהלט
„ALFA"
שרייב-מאטעריאלען-געשעפט
4 Narutowicza 4
טעל. 178-62

ערשט קלאסיגער הערן-שניידער-אטעליר
א.ח. קוטשינסקי
13 נארוטאוויטשא 13, טעל. 247-90
אין הויף, הווער אפיצינע, ערשטער שטאק
דערמיט מאך איך בעקאנט מיינע ג' קונדשאפט, אז צום נייעם הערבסט- און ווינטער-סעזאן בעזיץ איך די שענסטע אויסלענדישע מאדעלן לויט וועלכע איך פיהר אויס אלערליי בעשטעלונגען ווי אנצוגער, פאלטענעס, סמאקינגער ווי אויך פעלצען צו קאנקורענץ-פרייזען. פינקטליכע אויספיהרונג. רעעלע בעהאנדלונג.
מיט אכטונג
A. Ch. Kuczyński
Mistrz Krawiecki Męski
Łódź, NARUTOWICZA 13, tel. 247-90
poprzeczna oficyna, 1-sze piętro.

תנו כבוד לתורה
היינט, זונטאג, פ' ויגש, דעם 9/12 זאת חנוכה קומט פאר
איז בית מחסה לזקנים
קאנשטאנט'ס שטיפטונג פאמארסקא 54
א חינוך הספר תורה
3.30 נאכמיטאג, צו וועלכער אלע מיטגלידער און נישט-מיטגלידער ווערען איינגעלאדען. צום בעקוועמליכקייט פאר'ן פובליקום וועט די שוהל זיין אפען גאנץ חנוכה פון 4 ביז 8 אווענד. די געעהרטע דאמען קענען קומען נייען יריעות און הערען קענען שרייבען אותיות, למצוה גדולה יחשב לכם.
מיט אכטונג די פערוואלטונג פון „בית מחסה לזקנים".

שבועה דאורייתא
היינט, זונטאג, דעם 9. דעצ. 11 א זייגער פארמיטאג, וועט שווערען אין דער אלטשטעטישער שוהל ר' הערש קאמיאנקא אין דער אנוועזנהייט פון ב"ד וועגען א סומע פון 4000 זל. וואס מיר קומט פון איהם לויט פסק פון ב"ד
8829 מיט אכטונג
ישראל שמואל קראקאווסקי

TŁOMACZ PRZYSIĘGŁY
Olga MARKUSÓWNA
urzęduje obecnie
przy ul. Piotrkowskiej 73,
tel. 181-53.

אגודה לזמרה ולספרות עברית „הזמיר" בלודז (אל. קאשטשושקי 21)
היינט זונטאג, ד. 9-טען דעצעמבער 8.30 אווענד
2-טער קאנצערט פון יודישער מוזיק
אונטער דער לייטונג פון פראפ. י. זאקס
אין פראגראם געהען אריין די שאפונגען פון י. צמטלין, פראקאפיעוו, זילבערין, בענסטאן, שאליט, ענגעל, גשדעל, גמלבאדר, זאקס א. א.
עס נעמען אנטייל: געמישטער כאר און ארקעסטער פון „הזמיר" און סאליסטען: ב. לוואוויטש, יטנאווסקע, שעראצקע, קרול, פלאמעס, גליססמאן א.א.
אין ארטיסטישען טייל טרעט ארויס די העברעאישע דראמאטישע סטודיע.
ביים קלאוויר: פרוי פיעטרושקא. בילעטען ביי דער קאסע פון „הזמיר" (אל. קאשטשושקי 21)

בעקאנטמאכונג
די תלמוד תורה לימאנאווסקיעגא 13
מאכט בעקאנט, דאס היינט, זונטאג, דעם 9 דעצעמבער, 4 א זייגער נאכמיטאג צום ערשטען טערמין און 6 א זייגער אווענד צום צווייטען טערמין ביי יעדע צאהל מיטגלידער קומט פאר די
יעהרליכע
גענעראל-פערזאמלונג
מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג, 2) וואהלען פון א פארזיצענדען און אסעסארען 3) בעריכט 4) וואהלען פון א נייע פערוואלטונג און רעוו. קאמיסיע 5) פרייע פארשלאגען.
די פערוואלטונג.

בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאכען מיר בעקאנט די ג' געסט, אז נאך א גרינדליכען רעמאנט איז געעפענט געווארן אויפ'ן ווינטער-סעזאן דער גוט-בעקאנטער
פענסיאנאט שער פון גלאוונא
נאווי-אטוואצק
און עמפפעהלט ווארימע צימערן מיט אלע בעקוועמליכקייטען, אויך ראדיא, ספארט-פלאץ, גארטען און אנד. ספארט-פערוויילונגען. כשר'ע געשמאקע קוך. סאלידע בעדינונג! טעלעפאן אין פענסיאנאט. צוגענגליכע פרייזען.
אדרעס: אינפארמאציעס אויפ'ן ארט. אדרעס:
Pensjonat SZER, Głowno,
Nowy-Otwock. Skrz. poczt. 6, tel. 26.

יעדער יוד
האט א מעגליכקייט פאר זיך צו ערווערבען
א פלאץ אין ארץ-ישראל
פון 12 פונט אן אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען.
אינפארמאציעס ערטיילט דער ה' אינזש. יצחק זשעלינסקי
פארשטעהער פון אל-ההר תל-אביב ירושלים
טעגליך פון 10 ביז 1 און פון 5—7 אווענד אין לאקאל פון האנדווערקער-קלוב, פילסודסקיעגא 69. טעל. 230-88.

קליינהענדלער-פעראיין
אין לאדז, פלאץ וואלנאשטשי 3.
היינט זונטאג, דעם 9 דעצעמבער ד. י. 7 א זייגער אווענד קומט פאר די פארטזעצונג פון דער גרויסער
פערזאמלונג
פון קויהלען-הענדלער ווי עס וועט בעהאנדעלט ווערען די פראגע פון קאנקורענץ און פרייזען פון קויהלען.
אלע מיטגלידער און נישט מיטגלידער ווערען געבעטען פינקטליך צו קומען.
די פערוואלטונג.

אטוואצק — 7.50 זל. טעגליך
קלימאטישע וואלד-סטאציע
Sanatorjum
D-ra med. W. PRZYGODY
לונגען-אפטיילונג: ס'ווערען געהיילט לונגען-קראנקע לויט די נייעסטע מעטאדען.
כירורגישע אפטיילונג: ווערען געמאכט: אדמע, איבערברעכונג פון פערוואקסונגען, דורכשניידען פונ'ם נערוו א. ז. וו.
ספעציעלער פאוויליאן: ריטשאלט-פרייזען צוגעפאסט צו דער איצטיגער קריזיס-צייט נעמען ארום: פולע אויסהאלטונג, מעדיצין, אויפזיכט, רענטגען, אנאליזען א"א
כשר'ע קיך! געשמאקע כשר'ע קיך. כשר'ע קיך!
פאר רעקאנוואלעסצענטען זארגפעליגע אויפזיכט.

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פאלטענס און אנציגער
פון די בעסטע ביליצער און טאמאשאווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל, בעקומט מען נאר ביי
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09
גערעגנט. פראנט 2 שטאק.

Dr. med. N. Kajzer
ספעצ. פאר אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
בזשעזשינער 24 (רוג מלינארסקא)
נעמט אן פון 10—12 און פון 4—7 נ"מ
לעטשניצע-פרייזען.

Dr. LUDWIK WOLF
בעהאנדלונג מיט הויך-פרעקווענץ-שטראם אריג. Dr. F. G. Zeileis, Galspach
איז פון אויסלאנד צוריקגעקעהרט און נעהמט ווידער אן:
Warszawa, Widok 12-1, tel. 697-69

Dr. Jakób Handzel
ספעציאליסט אין ארטאפעדיע
(קראנקהייטען פון ביינער און געלענקען),
Sienkiewicza 20, tel. 141-41
נעמט אן פון 4—6 נאכמ.

Dr. med. S. LIEBESKIND
Akuszer-Ginekolog
przeprowadził się na ul.
Andrzeja 2, tel. 216-66
przyjmuje od 4-6.

שייטלען
מיט פאריזער פריזור צו בעקומען ביי
קערש,
סקווער אווע 13

Hilde Handzel
ספעציעלע ווינער הייל-גימנאסטיק פאר פערקרימונגען פון רוקען-ביין, שלעכט האלטען זיך פון קינדער.
Sienkiewicza 20, tel. 141-41.

פערזיכערן די רעכט פון יודן אין סאאר-געביט

ווענדונג צו דער פראנצויזישער רעגירונג

פאריז, 8. (יט"א טעלעגראפיש)

דער קאמיטעט צו שיצן די יודישע רעכט אין צענטראל און מזרח-איראפע האט זיך געווענדעט צו דער פראנצויזישער רעגירונג וועגן פערזיכערן די רעכט פון די יודען אין סאאר-געביט און צו געפינען ארבייטס-מעגליכקייטן פאר די יודישע פליטים פון דייטשלאנד.

ס'זענען דא אויסזיכטן, אז די ביטע וועט דערפילט ווערן.

די אנטי-יודישע ארויסטרעטונגען אין ליטע הערן נישט אויף

קאוונע, 8 (יט"א טעלעגראפיש)

די אנטי יודישע ארויסטרעטונגען אין די פראווינץ שטעט הערן נישט אויף. נעכטען האבען די כוליגאנעס אויסגעהאקט די שויבען פון „החלוץ". די שטימונג ביי דער יודישער בעפעלקערונג איז א געדריקטע.

דינסטאג — א זיצונג פון סיים

ווארשא, 8. (טעלעפאניש).

דער פארזיצער פון דער סיים-בודושעט קאמיסיע דעפ. בירקא, האט בעשטימט די זיצונג פון דער קאמיסיע אויף דינסטאג האלב 11 פריה. אויף דער ערשטער זיצונג וועלען בעטראכט ווערען די בודזשעטן פון מלוכה-פרעזידענט און פון דער מלוכה-קאנטראל.

ביז צו די יום-טובים וועט די קאמיסיע בעטראכטען צום מעהרסטען אזעלכע בודזשעטן, וועלכע רופען געוועהנליך נישט ארויס קיין גרויסע דיסקוסיע דהיינו די וויכטיגסטע בודזשעטן: אינערן, האנדעל, אגרער, א. א. וועלען בעטראכט ווערען ערשט נאך ניי-יאהר.

דער סיים-מארשאלעק האט גערופען די ערשטע זיצונג אויף דינסטאג דעם 11-טען 4 נאכמיטאג, אויף דער טאג-ארדנונג געפינען זיך א רייה פראגען צווישען אנדערע — דער נייער שטיוער אויף צוקער.

צום סוף פון דער זיצונג וועלען בעטראכט ווערען עטליכע דרינגענדע פארשלאגען, וואס עס האבען אריינגעטראגען די אוקראינער און פויערים-פארטיי, ווי אויך אן אינטערפעלאציע פון פ.פ.ס. וועגן צושטאנד פון פוילישען שול-וועזען

די קאנסטיטוציע קאמיסיע פון סענאט וועט אויף דינסטאג אפהאלטען א זיצונג אויף וועלכער עס וועלען אנגענומען ווערען אויסבעסערונגען צו דער נייער קאנסטיטוציע.

א נייער גרויסער אעראפלאן פאר פוילען

ווארשא, 8 (טעלעפאניש)

די פוילישע רעגירונג האט איינגעקויפט אין לאנדאן א נייעם טיפ אעראפלאן „אויטא-זשירא", ביי וועלכען א קאטאסטראפע איז כמעט ווי אויס געשלאסען, מיטן איינגעקויפטען אעראפלאן פליהט קיין פוילען דער פוילישער פליהער סטאכאניאק.

לאוואל פאהרט קיין רוים נאך דעם היינטיגען חודש

פאריז, 8 (ספ. טעל.)

ספעציעל ווערט מיטגעטיילט, אז דער אויסערן-מיניסטער לאוואל פאהרט קיין רוים, כדי זיך צו זעהען מיט מוסאליני נאך פאר דעם 20 ה. ח.

פרעסט אין רוסלאנד

מאסקווא, 8 (ספ. טעל.)

אין רוסלאנד הערשען גרויסע פרעסט, אין טשעליאבינסק איז די טעמפעראטור געפאלען ביז 28 גראד, אין מאסקווא 22 גראד.

דער צירקולאר וועגן פאטענטן-הנחות

איז שוין אונטערגעשריבען געווארען דורכ'ן פינאנץ-מיניסטער

ווארשא, 8 (טעלעפאניש)

דער פינאנץ מיניסטער האט אונטערגעשריבן א פעראָרדנונג, וועלכע גיט בעדייטענדע הנחות ביים אויסקויפען פאטענטן אויפ'ן יאהר 1935. פון די דאזיגע הנחות וועלען קאנען געניסען א בעדייטענדע צאהל קליינע און מיטעלע אונטערנעמונגען.

קינא אונטערנעמונגען וועלען קענען אויס קויפען האלב יעהריגע פאטענטען. די רעסטאראנען, וועלכע האבען אין יאהר 1933 געהאט אנ,אומזאץ ביז 200,000 זל. וועלען מוזען 1935 אויסקויפען א פאטענט ערשטע קאטעגאריע פאר א האלב יאהר. די רעסטאראנען, וועלכע האבען געהאט אנ'אומזאץ ביז 25 טויזענד זל. וועלען אויס קויפען א דריטע קאטעגאריע פאטענט, אנשטאט ווי ביז איצט צווייטע קאטעגאריע ביז 3,600 זל. א יאהר אומזאץ וועלען אויסקויפען פירטע קאטעגאריע אנשטאט דריטע.

געשעפטען, וועלכע פערקויפען ווייִן ביער, א.א.וו. פון לאנדעס אויסארבייטונגען א.א.וו. אויב עס ארבייטען אין די אונטערנעמונג ביז 10 פערזאן קויפן אויס א פאטענט פון דער דריטער, אנשטאט צווייטער קאטעגאריע און פירטע אנשטאט דריטע אויב אין דער אונטערנעמונג זענען בעשעפטיגט 3 פערזאן.

אפטייקען ביים אומזאץ ביז 45,000 זל. פון פון 1933 קויפען אויס 2, אנשטאט 1.

אויטאבוס אונטערנעמונגען פון 2 אויטאס קויפען אויס 3 אנשטאט 2 קאטעגאריע.

אלע סחורות-געשעפטען, בוכהאנדלונגען ביז 45 טויזענד זל. אומזאץ אנשטאט 2-טע – 3-טע קאט. ביז 15000 זל. אומזאץ אין 1933 קויפען אויס א פאטענט 4-טע קאטעגאריע אנשטאט 3-טע, ביז 4000 זל. א האלבען פאטענט 4-טע קאט.

קיין פאטענטען דארפען נישט אויסקויפען די, וועלכע פערקויפען פאפיראסען נעבען אנדערע ארטיקלען ווי אויך נעבען האנדעל מיט פער-יאדישע אויסגאבען.

Dr. Z. Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף פיעטריקאווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
פאר פרויען א ספעציעלער וואַרטע זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעמשניצע-פרייזען.

קלאנג-קינא „MIRAŻ" 11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16
היינט און פאלג. טעג!
פרעהליכסטער פילם פון דער בייסטער פראדוקציע פון איצטיגען סעזאן
Flip i Flap
Laurel i Hardy
אלס
זיהן פון דער מדבר
אויסערן פראגראם:
קלאנג-צוגאבען.
בילעטען צום פרייז: III פלאץ – 54 גר., II פלאץ – 85 גר., I פלאץ – 1.09 גר.

רעפרעזענטאנץ-טעאטער „ראזמאיטאשטשי" 27 ציגעל-נאם 27 טעל. 112-25.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.
לעצטע גאסטשפילען פון בעריהמטען יודיש-דייטשען שוישפילער און רעזשיסער קורט קאטש
היינט, זונטאג 3 פארשטעלונגען:
היינט, 4.30 נאכמיטאג גרויסע הנחה- און פאלקס-פארשטעלונג
אלע בילעטען איז פארטער צו 1 זל.
יעדער האט דאס רעכט מיטצונעמען א קינד בחנם.
ס'ווערט געשפילט די זעהר קאמישע און מעלאדישע פיעסע
די רומענישע חתונה
היינט, 7.30 (האלב 8) אוונט – גרויסע פאפולערע פארשטעלונג
אלע בילעטען איז פארטער – 1 זל.
צום לעצטען מאל! —:— קורט קאטש אין זיין גלאנץ-ראלע אלס
„סערזשאנט גרישא"
אין 19 בילדער פון ארנאלד צווייג.
היינט, 9.30 אוונט קורט קאטש'ס רעקארד-פיעסע
„מאנדארין וואו"

דער נאמען איז דער סימבאל פון זינד.
אין דער הויפט-ראלע: דער סאוויעטישער שטערן
ANNA STEN
„NANA"
היינט פרעזענטירען מיר דאס וועלט-מייסטערווערק פון Emil Zola
פאריז! בולווארן! אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבען פון PAT
אנהויב 4.30 נ"מ, שבת און זונטאג 12.30 בייט., לעצטער סעאנס 10.30
דער זאל ווערט גוט געהייצט.
קלאנג-קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

Dr. Wajnberg
ספעצ. פון לונגע, הארץ און מאגען-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

פאר גאלד, בריליאנטן, זילבער,
ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעם
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט, זונטאג פון 11—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעמשניצע-פרייזן

MOTORY elektr.
OKAZYJNE używane i nowe po cenach najniższych. Przełączniki gwiazda trójkąt i rozruszniki własnego wyrobu
WARSZTATY REPERACYJNE, przewijanie maszyn. Instalacje elektr. Reklamy neonowe.
Inż. J. Reicher i S-ka, Łódź
Południowa 28, tel. 21-000.

Dr. med. Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען אויף שערפיען 37 (בענעדיקטא) 6.
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג גענען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אן פון 4—8 אוונד.

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH „HIGJEMA"
Gdańska 31a, tel. 192-64
Gabinet Światłoleczniczy
Gdańska 31a, parter, tel. 192-64

Dr. med. Józef Imich
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז און אויערן-קראנקהייטען
מאניושקי 1, טעל. 209-97
נעמט אן פון 5—7 אוונד.

Dr. med. Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
אלע ארט אנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעמשניצע-פרייזן!
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

Dr. J. Lubicz
כירורג און ארטאפעד
9 פאלודניאווא 9,
טעל. 183-17
צוריקגעקעהרט

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72

אויערן, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון
Dr. Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

Dr. S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (סיפילים און טריפער), היילט מענער-שוואכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

Dr. med. A. KLESZCZELSKI
CHIRURG-UROLOG
ספעציאליסט פאר הארן, בלאזע און נירען-קראנקהייטען
Narutowicza 16 tel. 127-79
(Piłsudskiego 76)
נעמט אן 4 ביז 6 אוונד.

לעבער, אויף דער מאשין
ג. גארדמאן, שרודמיעסקא 8

סעסיע פון דער יודישער אגענץ
דעם 31 דעצעמבער אין ניו-יארק

לאנדאן, 8. (יט"א טעלעגראפיש).
די עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ, האט בעשלאסען צו רופען א סעסיע אויפן 31-טען דעצעמבער אין ניו-יארק.

30-יעהריגע וויסענשאפטליכע ארבייט פון מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי

ווארשא, 8. (טעלעפאניש).
בעכטען איז אין ווארשא פארגעקומען א גרויסע פייערונג לכבוד דער 30-יעהריגער וויסענשאפטליכער ארבייט פון פוילישען מלוכה-פרעזידענט פראפעסאר איגנאצי מאשטשיצקי. צו דער פייערונג איז געקומען דער חשובער יובילאר, די גאנצע רעגירונג און די אנגעזעהענסטע פארשטעהער פון דער וויסענשאפטליכער וועלט. דער מלוכה-פרעזידענט האט בעקומען טויזענדער בעגריסונגס-דעפעשען.

נייער קאמענדאנט אין בערעזא

ווארשא, 8. (טעלעפאניש).
דער ביז איצטיגער קאמענדאנט פון איזאלאציע לאגער אין בערעזא-קארטוזקא וויצע-אינספעקטאר גרעפנער פון פוילישען פערלאזט זיין איצטיגען אמט. ער ווערט בעשטימט אלס קאמענדאנט פון דער פאליציי אין פאזנער וואיעוואדשאפט, אלס קאמענדאנט פון איזאלאציע-לאגער אין בערעזא-קארטוזקא ווערט בעשטימט דער וויצע-אינספעקטאר קאמאלא ער איז איצט וויצע-קאמענדאנט פון דער פאליציי אין לעמבערגער וואיעוואדשאפט.

גרויסע פייערליכקייטען לכבוד דעם 1-טען ראטען-צוזאמענפאהר
פון דער יודישער אויטאנאמער געגענד

מאסקווע, (יט"א). גרויסע הכנות ווערען געמאכט צו דעם ערשטען ראטען-צוזאמענפאהר פון דער יודישער אויטאנאמער געגענד, וואס דארף זיך עפענען דעם 11-טען דעצעמבער אין בירא-בידזשאן.

די מאסען-קאמפאניע לכבוד דעם צוזאמענפאהר אין מאסקווע האט זיך אנגעהויבען מיט א גרויסער פערזאמלונג פון מאסקווער „אזעט" אויף וועלכער עס איז ארויסגעטרעטען מיט א רעדע וועגען דער נאציאנאלע פאליטיק פון דער סאוויעט-מאכט און וועגען דער בעזונדערער בעדייטונג פון דער יודישער אויטאנאמער געגענד ביקאלאי קרילענקא, יוסטיץ-קאמיסאר פון ראטען-פערבאנד.

ארבייטער, פארשטעהער פון פערשיעדענע פאבריקען האבען געמאלדען וועגען די מתנות וואס זייערע פאבריקען שיקען דער יודישער אויטאנאמער געגענד, צום ערשטען צוזאמענפאהר. צווישען אנדערע מתנות איז אויך פאראן אן אעראפלאן.

א רייה גרעסטע מאסקווער פאבריקען האבען ארויסגעשיקט ספעציעלע דעלעגאציעס צום ערשטען צוזאמענפאהר אין בירא-בידזשאן.

אויפן צוזאמענפאהר זענען אויך ארויסגעפאהרען א רייה פאליטישע טוער מיט דיאמאנטשטיינען בראש, און די יודישע שרייבער ה"ה האפשטיין, גאדינער, פרץ מארקיש און דאברושין.

פראפ. ז. בראדעצקי וועגען דער קאנצעסיע אין חולה
און וועגען דער לעצטער ערקלערונג פון הויך-קאמיסאר אין א"י

לאנדאן (יט"א) אויף א פערזאמלונג פון ציוניסטישען פרויען-פערבאנד אין לאנדאן האט דער עקזעקוטיוו-מיטגליד פון דער יודישער אגענץ פראפ. ז. בראדעצקי אויספיהרליך ארומגערעדט די בעדייטונג פון איבערנעמען דורך די יודען די קאנצעסיע אין חולה און די לעצטע ערקלערונג פון דעם הויך-קאמיסאר פון א"י סער ארטור וואוקאפ.

דער הויך קאמיסאר — האט פראפ. בראדעצקי געזאגט — האט אין זיין ערקלערונג, וואס איז פאר אונז פון גרויס בעדייטונג, בעריהרט די 3 וויכטיגסטע פראבלעמען פון ארץ ישראל — באדען, איינוואנדערונג און לעגיסלאטיוו-ראט.

בנוגע דעם איבערגעבען די יודען די קאנצעסיע אין חולה האט פראפ. בראדעצקי ערקלערט: דער ערד שטח אין חולה בעשטעהט פון זומפיגען באדען, וואס איז גאנץ ענהליך צו דעם עמק-באדען, איידער ער איז אויסגעטריקנט געווארען דורך יודען. איצט איז דער באדען פראקטיש נישט ברויכבאר, פון לאנדווירטשאפטליכען שטאנדפונקט איז דאס אבער אפשר דער בעסטער באדען אין א"י. דער באדען איז זייט 1914 געווען אין בעזיץ פון סירישע קאנצעסיאנערען. דער הויך קאמיסאר האט אין זיין ערקלערונג בעטאנט, אז אין משך פון די 20 יאהר איז אויף דעם באדען גאר נישט געטון געווארען. די קאנצעסיע איז זייגער צייט ערטיילט געווארען אויף געוויסע בעדינגונגען וועלכע זענען נישט אויסגעפיהרט געווארען.

דער חולה באדען איז א מקור פון מא־לאריע פאר דעם גאנצען דיסטריקט. צוליב דעם טאקע האט די רעגירונג זיך ענטשלאסען איבער־צוגעבען דעם באדען אין יודישע הענד.

דאס איז א זעהר וויכטיגע געשעהעניש אין דער געשיכטע פון ארץ ישראל — האט ווייטער ערקלערט פראפ. בראדעצקי. דער נייע ערווארבענער באדען איז פון גרויס בעדייטונג. די בעדינגונגען, וועלכע זענען געשטעלט געווארען דורך דער רעגירונג זענען זעהר גרויסמוטיג פאר די אראבער. מיר האבען זיך פערפליכטעט אויסצוטריקענען דעם גאנצען ערד שטח, פון וועלכען איין דריטעל וועט איבערגעגעבען ווערען די אראבער. מיר האבען דערויף איינגעשטימט, כדי צו קענען בעקומען די צוויי דריטעל. פאר דער מאנדאט קאמיסיע האט דער הויך קאמיסאר זייגער צייט ערקלערט, אז די דרענאזש ארבייטען אין חולה דארפען אבקאסטען אן ערך א מיליאן פונט. וואהרשיינליך וועט דאס קאסטען נאך מעהר, אבער עס איז א פרייד צו וויסען, אז א גרויס טייל פון די נויטיגע געלדער איז שוין פערהאן. די קאנצעסיע אין חולה בעדייט איינער פון די וויכטיגסטע שריט אין דער לאנד־ווירטשאפטליכער ענטוויקלונג פון ארץ ישראל, בעזונדערס איצט, ווען עס איז אזוי שווער צו בעקומען באדען, און א גרויסער מאס צוליב אונזער אייגענער נארישער באדען ספעקולאציע. די געשאפענע לאגע בעווייזט, ווי ווייט מיר זענען געווען גערעכט, טענה'נדיג, אז די בעגרענצונג פון ערד פערקויף איז געפעהרליך, שענדליך און דארף אפגעשאפט ווערען.

איבערגעהענדיג צו דער פראגע פון לעגיסלאטיוו ראט האט פראפ. בראדעצקי ערקלערט: מיר האבען איבערגעגעבען דער רעגירונג א מעמאריאל וועגען דעם ענין, וואס האט, ווי איך גלויב, גע־האט די געהעריגע ווירקונג; מיר זענען געגען דעם לעגיסלאטיוו ראט, ערשטענס ווייל די אראבער האבען בדעה אויסצונוצען די דאזיגע קערפערשאפט כדי צו מאכען אונמעגליך אונזער ארבייט: אבצושטעלען די עליה און דעם ערד פערקויף צו יודען. זייער ציעל איז מבטל צו מאכען די באלפור דעקלאראציע. מיר קענען דערויף נישט מסכים זיין. צווייטענס, מוז גענומען ווערען אין אכט, אז די שטעלונג פון די יודען אין ארץ ישראל מוז זיין אנדערש ווי אין אלע איבריגע לענדער. אויב אין ארץ ישראל וועט זיין א לעגיסלאטיוו ראט מיט א יודישער מינדערהייט, וועט דאס אייגענטליך זיין די פארטזעצונג פון גלות. דערויף קענען מיר נישט דערלויבען. דער הויך קאמיסאר האט אין זיין ערקלערונג געזאגט, אז ער וויל צוערשט אבווארטען ווי וועלען ארבייטען די זעלבסטפערוואלטונגען, ער האט פערשטאנען, אז ער קען נישט מאכען קיין ווייטערע שריט אין דעם ענין. אויב מען ענדערט די קאנסטיטוציע פון דעם לאנד, ווערען דאך איינגעפיהרט פונדאמענטאלע שינויים. די צוויי ארגומענטען, וועלכע עס ענטהאלט אונזער מעמאריאל בלייבען אונפערענטפערט. איך גלויב, אז מען קען אויף זיי גישט ענטפערען, כל זמן עס איז נישט דערגרייכט געווארען קיין הסכם צווישען יודען און אראבער גופא. מען שטעלט די פראגע צי איז בכלל אזא הסכם מעגליך. מיר האבען אזוי פיל אריינגעלעגט אין דעם לאנד. אז איך גלויב דאס א פערשטענדיגונג איז יא מעגליך. ווען עס וועט קומען צו א פערשטענדיגונג, וועט אויך זיין מעג־ליך א לעגיסלאטיוו ראט. ביז יעמער צייט וואלט דאס אבער געווען פריהצייטיג און שעדליך.

פראפ. בראדעצקי האט אין זיין רעדע זיך ברייט אבגעשטעלט אויף די פראגען פון עליה און באדען-קניות. וועלכע עס האט בעריהרט אין זיין ערקלערונג דער הויך-קאמיסאר. מיר האבען שטענ־דיג געטענה'ט — האט ערקלערט פראפ. בראדעצקי — אז אהן א יודישער איינוואנדערונג וועט ארץ-ישראל בלייבען א פערוואָרלאזט לאנד. נאך אין יאהר 1929 האבען מיר אינפארמירט דעם קאלא־ניאל-אמט, אז עס איז צו ערווארטען א גרויסע יודישע עמיגראציע-כוואליע קיין א"י, וואס איז דער איינציגער מקום מקלט פאר יודען. אונזער פראגנאז האט זיך פולשטענדיג בעשטעטיגט, מיט יאהרען צוריק זענען בלויז אויסנאהמס-מענשען עולה געווען קיין ארץ-ישראל, מענשען מיט א חלוצישען גייסט, הייגט איז ארץ-ישראל „ענטדעקט" געווארען דורך יודען פון דער גאנצער וועלט. דער אימפארט פון קאפיטאל געהט אונאויפהערליך פאראויס. יעדען חודש ווערט אריינגעבראכט אין א"י א מיליאן פונט. דאס בעדייט נישט, אז רייכע יודען פאהרען קיין א"י, דאס בעדייט, דאס עס קומען אריין טויזענד מענשען, וועלכע בעזיצען מינדעסטענס צו טויזענד פונט.

עס איז כדאי צו דערמאהנען, אז דער הויך קאמיסאר האט אין זיין ערקלערונג צוגעגעבען, אז אין א"י פיהלט זיך א מאנגעל אין ארבייטס הענד. מיר שטעהען אויפ'ן שטאנדפונקט, אז די ארבייט מוז זיין יודיש. דאס בעדייט אבער נישט, אז מיר ווענדען אן א באיקאט פון אראבישע ארבייט. די אונטערנעהמונגען וואס ווערען געשאפען דורך יודען און גלייך ווי דער ענגלישער ארבייטער האט דאס רעכט צו ערווארטען, אז דער ענגלישער אונטער־נעהמער וועט בעשעפטיגען ענגלישע ארבייטער, אזוי האט אויך דער יודישער דאס רעכט צו ער־ווארטען, אז דער יודישער אונטערנעהמער וועט בעשעפטיגען יודישע ארבייטער.

פראפ. בראדעצקי פאלעמיזירט ווייטער מיט דער רעגירונגס-אפשאצונג פון דער אויפנאהמס פעהיגקייט פון לאנד און שטעלט זיך אפ אויף דעם פראבלעם פון דער אז. גער. אונלעגאלער איינ־וואנדערונג.

עס ליגט אין אונזער אינטערעס — האט ער־קלערט פראפ. בראדעצקי — אז אין א"י זאל הערשען געזעצמעסיגקייט. די פראגע פון דער יו־דישער איינוואנדערונג דארף אבער בעטראכט ווערען פון שטאנדפונקט פון דעם גאנצען יו־דישען פראבלעם, פון יודישער נויט און היימלא־זיגקייט. עס מערקט זיך א קליינע בעסערונג. אינ־זערע בעדערפענישען אלס פאלק זענען אבער אזוי גרויס, אז כל זמן עס איז דא ארט אין א"י פאר נאך איין יוד און דער יוד ווערט נישט אריינגעלאזען, זענען מיר נישט צופרידען.

ראטעוועט אייער געזונד
קראנקע אויף רופמודעו (ברוך-קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפן ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע־ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא־פעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאסעם.
— גומי-זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע
Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אוים לעמבערג
לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא
(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף
בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג.
צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.
(אין זבערזש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

לאדזער נייעס

טעלעפאן-אפאראטען בחנם
וועלען אינסטאלירט ווערן פון מארגן, מאנטאג ביז'ן 10 אפריל

(2) לויט ווי עס אינפארמירט אונז די פער־וואלטונג פון די היגע טעלעפאנען, וועט איבער־מארגען מאנטאג, דעם 10 ד. ח. זיך אנהויבען דאס אינסטאלירען אין לאדז פון טעלעפאנען אהנע נעמען דערפאר פריהער בעצאהלט.

בחנמדיגע אינסטאלאציעס וועלען געמאכט ווערען ביזן 10 אפריל ה. ח. אויף וויפיל עס וועלען פריהער נישט אויסגעשעפט ווערען די רע־זערווען פון בעזונדערע צענטראלען און קאבלען.

די רעפלעקטאנטען אויף נייע טעלעפאנען דארפען זיך מעלדען פערזענליך אין אבאנענטען־ביורא ביי דער לאדזער פערוואלטונגפון „פאסטא" (קאשטשושקי 12) ווייל נישט-פערזענליכע מעלדו־נגען וועלען נישט אנגענומען ווערען.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז פון פאר־אבצאהל וועלען בעפרייט ווערען בלויז וואנט־אפאראטען.

די צוצאהלונגען פאר ביורקע-אפאראטען, הוספה-אפאראטען, צוגאב-געסטעלען און גלעקלעך וועלען גענומען ווערען אבצאהלונגען, וואס זענען פאראויסגעזעהן אין טאריף.

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע טעקסטיל-ארבייטער

ארבייטסלאזע קראפטוועבער, שערער, סריי־בערינס, שפולערינס, שטאפערינס, דארפען זיך רעגיסטרירען אין פראפעסיאנעלען פעראיין אגרא־דאווא 9, פון 12–2 און פון 7–9 יעדען טאג.

ראדיא-פראגראם
זונטאג, דעם 9-טען דעצעמבער

9 פריהמארגען = אוידיציע, 9.03 פליטען, 9.07 גימנאסטיק, 9.22 פליטען, 9.40 פליטען, 10.05 גאטעסט-דינסט, 11.57 צייט-סיגנאל, 12.03 ידיעות, 12.05 טעאטער-פראגמענט, 12.15 מוזיק־פריהמארגען, 2 פליטען, 3 רעפעראט, 3.15 פליטען, 4.20 וויאלענטשעל-קאנצערט, 4.45 אוידיציע פאר עלטערע קינדער, 5 פאלקס-מאטיוון אין מוזיק, 5.50 „בוך און וויסען", 6 הערשפיל, 6.45 רע־פעראט, 7 לייכטע מוזיק, 7.50 אקטועלער פעליע־טאן, 8 פאפולערער קאנצערט, 8.45 אוונד-ידיעות, 9 „אויף דער פרעהליכער לעמבערגער כוואליע", 9.30 טעכניש פאסט-קעסטעל, 9.45 ספארט-ידיעות, 10 רעקלאמע-קאנצערט, 10.15 הערשפיל, 10.30 פליטען, 11 ידיעות, קאמוניקאטען, 11.05 טאנץ־מוזיק.

GABINET KOSMETYCZNY
I. NAMIOTOWEJ
ul. Narutowicza 11 front, I piętro
przyjm.: 10–3 i 5–8.
Masaż twarzy, maquillage,
trwałe przyciemnianie
brwi i rzęs, usuwanie
brodawek oraz zbędnego
owłosienia.
Porady bezpłatne.
Ceny przystępne.

Wagons Lits Cook
Łódź, Piotrkowska 64
tel. 170-77
ארגאניזירט
טוריסטישע רייזעס
נאך פאלעסטינא
מיט דער שיף „Polonja"
III קל. 620 זל. פון לאדז
II קל. 840 זל.
פערקויפט
שיף-קארטען אין אלע ריכטונגען פון אלע שיף-ליניעס.
פערקויפט
באהן-בילעטען נאך פאלעסטינא מיט דער יבשה 870 זל.
II קלאס מיט שלאף-וואגאנען.

לאדז, 9 דעצעמבער 1934

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 9 דעצעמבער 1934

קיראוו און דער לענינגראדער מארד

פוילישער זשורנאליסט וועגן אומגעקומענעם

זיין לעצטען בריף ווידמעט דעם מאסקווער קארעספאנדענט פון דער „גאזעטא פאלסקא" אטמאר דעם פערזאן פון ערמארדעטען מיטגליד פון צ. ק. סערגיי קיראוו. דער בריף איז געשריבען מיט סימפאטיע און מיט אויפריכטיגען ווארימען געפיהל.

ס'איז געשטארבען, שרייבט אטמאר, אן אונגעהויערער ווערטפולער מענש. די ביאגראפיע פון קיראוו'ן איז א שעהנע קארטע אין מענשליכן לעבען, וואס איז געווידמעט דער אידעי, אין וועלכער דער מענש האט הייליג געגלויבט, און וועמענס נאמען דער מענש האט דאס גאנצע לעבען געקעמפט און פיל אויסגעלימען. פיל מאל און פיל יאהרען געזעסען אין צארישע טורמעס און קאזעמאטען, העכער צעהן יאהר אנגעשטרענגטע קאנספיראטיווע ארבייט, וואס איז געפיהרט געווארען אין די סאמע שווערסטע בעדינגונגען, העלדישע פערטיידיגונג פון אסטראכאן אין דער צייט פון בירגער=קריג, דאן איבערבוי פון די נאפט-גרובענס אין באקו, וואס זענען געווען איינגאנצען צושטערט און ווידער דערפיהרט געווארען צום איצטיגען גלענצענדען מצב, ענדליך פראקטיגע דערגרייכונגען אויפ'ן ווירטשאפטליכען און קולטורעלען געביט אין ראיאן פון לענינגראד, וואו ער איז געווען פאקטישער דיקטאטאר — אט דאס איז די געשיכטע פון די נישט פולע 50 יאהר לעבען פון סערגיי קיראוו.

אן'אויסערגעוועהנליך לעבעדיגער אינטעלעקט, א געבוירענער רעדנערישער טאלאנט, וועלכער האט פון איהם געמאכט דעם „מאראט פון דער רוסלענדישער רעוואלוציע" (אהן דער אכזריות, וועלכע איז דעם פערשטארבענעם קיראוו געווען פרעמד) — דאס אלץ האט געמאכט פון סערגיי קיראוו'ן איינע פון די איידעלסטע און סימפאטישסטע פערזענליכקייטען אין דער רעגירענדער סאוויעטישער עליטע.

די אמתדיגע מעלות האבען זיך אין קיראוו'ן פעראייניגט מיט זעלטענישער טרייהייט צו זיין אידעאישען פיהרער צו סטאלינען, וועמען ער האט נאכן קאמף מיט דער טראצקיסטישער אפאזיציע ערטיילט וויכטיגע דינסטען.

אלס מיטגליד פון דער סאוויעטישער דעלעגאציע ביי די שלום=אונטערהאנדלונגען אין ריגע, איז קיראוו געווען איינער פון די מיטשאפערס פון טראקטאט, וועלכער בילדעט דעם יסוד פון די גוט-שכנותדיגע בעציהונגען צווישען פוילען און ס.ס.ס.ר.

איך האב פערזענליך געזעהן קיראוו צוויי שריט פון מיר אויפ'ן פעראן פון וואקזאל אין לענינגראד, און ר'איז געפאהרען מיטן זעלבען צוג וואס אדמיראל אנרוג מיט זיינע אפיצירען. קיראוו האט מיט נישט בעהאלטענער סימפאטיע געקוקט אויף אונזערע אפיצירען, וועלכע זענען געקומען מיט א פריינדליכען וויזיט צו זייערע סאוויעטישע חברים פון געוועהר.

ענדליך — און דאס האט פאר דעם פערשטארבענעם בעזונדערס געצוואונגען די מענשליכע הערצער, ער איז געווען איינער פון די וויניגע הויכגעשטעלטע סאוויעטישע פערזענליכקייטען, וועלכער איז בפירוש געווען אנגעשטעקט פון „הומאניטארישען אפגעיג". דאס איז איינפאך געווען א „מענשליכער מענש" אין פולען זין פון ווארט: פון יאהר 1926 (ס'הייסט 5 יאהר פאר דער בעריהמטער „היסטארישער" רעדע פון סטאלינ'ען) האבען אין לענינגראד אויפגעהערט וועלכע ס'איז פערפאלגונגען פון דער אינטעליגענץ, צווישען וועלכער קיראוו איז, קאן מען זאגען, געווען אזוי פאפולער, ווי צווישען די ארבייטער-מאסען.

ווייל מ'קאן האבען פערשידענע מיינונגען וועגען דער פאפולערקייט פון סאוויעטישען רעזשים אלס גאנצעס, איינס מוז מען אנערקענען, אז די פיהרער פון רעזשים בעזיצען א גרויסע פערזענליכע פאפולערקייט.

קיראוו איז געווען א ריהרעוודיגער שארפזיניגער מענש, מיט א תמיד שמייכלענדיגען פנים, אפילו אין די אפיציעלסטע ארויסטריטען פלעגט ער אויסמיידען טרוקענע פארמולירונגען און איז געווען בעליבט פון אלעמען.

אזוי אז אין דער כוואליע פון טרויער און אויפרעגונג נאכ'ן טויט פון קיראוו'ן אין גאנצען סאוויעטען=פערבאנד איז נישטא קיין סימן פון וועלכער ס'איז רעזשיסוריע.

איבערגעהענדיג צום מארד גופא, צום שולדיגען אין מארד, צו די פאליטישע השערות און אזוי ווייטער, שרייבט: אטמאר:

א פאליטישער מערדער וואלט זיכער אויסגעקליבען א פערזענליכקייט, וואס איז וויניגער פאפולער צווישען די אונפארטייאישע מאסען. סיידען, ס'האט דא דעצידירט די ליניע פון קלענסטען ווידערשטאנד", ווייל אין לענינגראד האט געהערשט א בעדייטענד מעהר אייראפעאישע און בעדייטענד וויניגער פאליציאישע אטמאספערע, איידער אין אנדערע ערטער פון סאוויעטען-פערבאנד. א חוץ דעם האט פערשטארבענער גופא נישט דערלאזט מ'זאל איהם ארומרינגלען מיט א צו שטארקער איבערטריבענער אפוועהר.

אריבערגייהענדיג צום ווערדיקט וועלכער איז שוין געפאלען: 66 פערזאן זענען אין מאסקווא און לענינגראד דערשאסען געווארען) שרייבט אטמאר:

די כללים פון „קלאסען-קאמף" זענען אהן רחמנות און ס'איז אבסאלוט נישט וויכטיג, צי די פערדעכטיגע זענען ווירקליך שולדיג. דער אינטערעס פון רעזשים, וועלכער איז לויט דער מיינונג פון זיינע פיהרער, דער „אינטערעס פון דער פראלעטארישער מלוכה", פאדערט דאס בלוט פון די פערהאלטענע.

וואס נוגע דעם עצם פון דער זאך זענען פאראן צוויי מעגליכקייטען. ערשטענס, אז די ערמארדונג פון קיראוו'ן האט נישט קיין פאליטישען אונטערשלאג, אז דאס איז אן'אינדיווידועלער אקט, דאן איז דער מארד אן'עקעלהאפטיגער פערברעכען איבער דער פערזאן פון א ווערטפולען מענש, א פערברעכען, וואס איז נאך גרעסער דערמיט, וואס עס וועט ברענגען צו דער בעשטראפונג פון עטליכע צעהנדליג אונשולדיגע מענשען.

די צווייטע אפיציעלע ווערסיע איז, אז ניפען געווארען.

קאלאיעווסקי האט אויסגעפיהרט דעם אטענטאט, וועלכער איז געווען צוגעגרייט דורך א פאליטישער ארגאניזאציע. דאן וואלט דער ענין אויסגעזעהן גאנץ קאמפליצירט, כאטש, צוליב דער גרויסער צאהל ארעסטירטע, ווייל דאס וואלט געווען א סימפטאם פון עפעס אן'אונטערערדישען אויפברויז, וואס איז ענטשטאנען אין מאמענט פון פולשטענדיגער סטאביליזאציע פון רעזשים, פון א בעדייטענדער פערבעסערונג פון די לעבענס-בעדינגונגען און פון אנהויב פון א געוויסער ליבעראליזירונג אין די בעציהונגען פון דאזיגען לאנד.

ווען אלזא דאס וואלט געווען א פאליטישער אטענטאט. דאן וואלט דער אטענטעטער בעגאנגען א פערברעכען לגבי דעם גאנצען לאנד, איבערקערעוועגדיג דאס לאנד פון וועג פון נארמאלער עוואלוציע אויפ'ן וועג פון טעראריסטישע מעטאדען פון רעגירען, וועלכער איז שוין געהאט פערוואר-

ווי האלט עס מיט'ן דייטשען באיקאט?

די מיינונג פון א רוסיש-עמיגראנטישען בלאט

אין פאריזער ארגאן פון דער רוסישעם ליבעראלער עמיגראציע „פאסלעדניע נאוואסטי" איז אפגעדריקט אן'אינטערעסאנטער ארטיקעל וועגען דייטשען באיקאט, דער מחבר מ. אלעקסאנדראוו שרייבט:

די נאר וואס פערענדיגטע קאנפערענץ אין לאנדאן איבער דער פראגע פון באיקאטירען דאס ראסיסטישע דייטשלאנד איז געווען א פרוב אריינצוברענגען א געוויסע ארגאניזאציע אין דער בעוועגונג, וועלכע שטעלט מיט זיך פאר אן'אויסערארדענטליכען אופן פון אינטערנאציאנאלען געזעלשאפטליכען קאמף, דורך עקאנאמישע מיטלען צו קעמפען געגען ערשיינונגען, וואס זענען אנערקענט פאר א פאליטישע און קולטורעלע סכנה.

ווי מאדנע דאס זאל נישט אויסזעהן, נאר די „לעהרערס" אין דעם דאזיגען געביט זענען גע ווען די אזיאטישע פעלקער. דער עקאנאמישער באיקאט אלס מיטעל צו קעמפען געגען צווייטען לאנד, האט צו ערשט בעקומען א ברייטע ענטוויקלינג אין אינדיען (געגען ענגלאנד) און אין כינע (צוערשט אויך געגען ענגלאנד און שפעטער געגען יאפאן) אבער אין די דאזיגע לענדער איז דער באיקאט אייגענטליך געווען א זאך, וואס האט פערביטען דעם בעוואפענטען אויפשטאנד אדער קריג. ער איז דורכגעפיהרט געווארען דורך מעכטיגע ארגאניזאציעס, וועלכע האבען אויסגענוצט אלע מיטלען פון געזעלשאפטליכען דרוק, און טיילמאל אפילו פון דירעקטער געוואלט, כדי זיך צו דערשלאגען, אז דער באיקאט זאל דורך אלעמען געפיהרט ווערען.

אין דער בעוועגונג, וועלכע איז ענטשטאנען געגען דייטשען האנדעל, פון מערץ 1933 איז עפעס אזוינס נישט פארגעקומען. די דייטשע רדיפות אויף יודען האבען געגעבען א שטויס צו דער דאזיגער בעוועגונג, וועלכע האט אין אנהויב ארום גענומען אויסשליסליך די יודישע בעפעלקערונג פון פערשידענע לענדער, אנהויבענדיג פון ענגלאנד און אמעריקע.

די דאזיגע יודישע בעוועגונג איז ענטשטאנען כמעט אויטאמאטיש, צוליב דער גרויסער ראלע, וועלכע ס'האבען געשפילט אין דער גאנצער וועלט די דייטש-יודישע סוחרים ביים פערשפרייטען די דייטשע סחורות און די יודען-הענדלערס, וועלכע רעדען אויפ'ן האלב=דייטשען זשארגאן.

דער אומשטאנד, וואס די דאזיגע הענדלער האבען לויט זייער אייגענער איניציאטיוו אדער אונטער'ן דרוק פון די יודישע קונים אין לאנדאנער ווייטשעפעל און אין ניו-יארק, זיך אפגעזאגט צו ברענגען דייטשע סחורות, האט שוין אליין פאר זיך געהאט א געוויסע עקאנאמישע בעדייטונג.

מ'דארף אבער בעמערקען, אז אלע פרובען ארויסצופיהרען ביי יודען די דאזיגע בעוועגונג פון ריין-סטיכישען, און אנארכיסטישען צושטאנד און שאפען עפעס א דיסציפלין און ארגאניזאציע האבען קיין ערפאלג נישט געהאט, און מיט דעם האבען זיך די דייטשען בענוצט, כדי דעם באיקאט אויפצורייסען.

דערווייל אבער האט זיך די שוין אנגעהויבענע בעוועגונג גענומען פערשפרייטען אויף אנדערע קרייזען און האט בעקומען גאר אן'אנדערען פאליטישען זין. אין אמעריקע האבען זיך מיט די יודען פעראייניגט די קאטאלישע ארגאניזאציעס, וועלכע זענען עמפערט פון די מיטלען, וואס ווערען דורך היטלער'ן אנגענומען געגען דער קאטאלישער קירכע. אבער די טעטיגקייט סיי פון די, סיי פון יענע האט געקאנט האבען ערפאלג נאר א דאנק דעם מיטגעפיהל פון די ברייטע קרייזען פון דער אמעריקאנישער בעפעלקערונג, טיילווייז א דאנק דעם ציניזשען אפזאג פון דייטשלאנד צו צאהלען די חובות די אמעריקאנער קרעדיטארען, צווייטענס צוליב די אלץ שטארקערע ידיעות וועגען די דייטשע קריגס=הכנות. אט די לעצטע פראגע האט צוגעצויגען אויך די אויפמערקזאמקייט פון די ענגלישע ארבייטער=קרייזען, וואו ס'איז ענטשטאנען דער געדאנק אויסצונוצען די באיקאט-בעוועגונג, כדי צו ארגאניזירען א ווירקליכע בלאקאדע פון דייטשלאנד און דורך א שטרייק אויף אלע ליניעס, וואס בעדינען דעם דייטשען אימפארט און עקספארט צו צווינגען דייטשלאנד אויפצוהערען די קריגס-הכנות.

אט דער דרייסטער פלאן איז נישט אנגענומען געווארען צוליבן ווידערשטאנד פון אייניגע סאציאליסטישע פארטייען, בעזונדערס פון דער פראנצויזישער בראש מיט לעאן בלום'ען, וועלכער איז לכתחילה ארויסגעטראטען געגען יעטוועדען באיקאט בכלל אלס מיטעל, וואס איז געווענדעט געגען דייטשען פאלק און „אלס אן'עקאנאמישען קריג, וואס פערגרעסערט די סכנה פון ווירקליכען קריג". סוף כל סוף האט דער סאציאליסטישער אינטערנאציאנאל אנגענומען א קאמפראמיס: ערקלערען בלויז א באיקאט פון די קונים געגען דייטשלאנד. אט דער באיקאט האט צווישען די ארבייטער נאר אזא בעדייטונג, וואס ער בעגנוגענט זיך מיט באיקאטירען געגענשטאנדען פון ברייטען געברויך, וועלכע שטעלען מיט זיך ווייט נישט פאר דעם וויכטיגסטען טייל פון דייטשען עקספארט.

די פראקטישע בעדייטונג פון באיקאט איז שווער צו בערעכענען, ווייל עס זענען פאראן א רייהע אנדערע פאקטארען, וואס ווירקען אויפ'ן מצב פון דייטשען האנדעל. די דייטשע רעגירונג גופא פערגרעסערט בכוונה די בעדייטונג פון באיקאט, זי רעדט איין דער דייטשער בעפעלקערונג, אז זי ליידט צוליב דער „יודישער בעלאגערונג" פון דייטשלאנד.

אבער דער דייטשער עקספארט איז אליין פאר זיך בענוג גרויס אויף צו דעקען די נארמאלע בעדערפעגישען פון דער דייטשער ווירטשאפט אין אימפארט, און דער מאנגעל פון אויסלענדישע סחורות אין דייטשלאנד ערקלערט זיך דורך די מיטלען, וואס ס'נעהמט אן די דייטשע רעגירונג גופא, וועלכע לענקט די אימפארטירטע סחורות אויף די בעדערפעגישען פון דער ריזיגער בעוואפנונג.

פראגע פון מתים פאר יודישע מעדיצין=סטודענטען

וו א ר ש א, (יט"א) דער פעראיין פון יודישע מעדיקער אויף דער ווארשעווער אוניווערזיטעט טיילט מיט דער יט"א, אז פרייטאג, דעם 7-טען ד. ח. איז אין לאקאל פון ווארשעווער ראבינאט געקומען צו שטורמישע געשעהענישען, וועלכע זענען פערורזאכט געווארען דערמיט, וואס טראץ דעם צוזאג פון די ראבינאט-פארשטעהער האט זיך נישט געמאלדען קיין איינער פון די רבנים, וואס האבען געזאלט קומען אויף דער בעראטונג מיט די מעדיקער, כדי ארומצורעדען די פראגע וועגען צושטעלען יודישע מתים פאר די יודישע מעדיצין-סטודענטען פון ערשטען און צווייטען יאהר. אין ראבינאט-לאקאל האבען זיך פערזאמעלט הונדערט און עטליכע צעהנדליג סטודענטען, וואס א טייל פון זיי האבען זיך ערלויבט טיילווייז צו דעמאלירען דעם לאקאל. די אלארמירטע פאליציי האט געזאלט בעזייטיגען די מעדיקער, אבער א דאנק דער אינטערווענץ פון הרב פויזנער און דירעקטאר פון חסד של אמת ה' סעלצאסקי, וועלכע זענען אין דער צווישענצייט אנגעקומען, איז איינגעטרעטען א בערוהיגונג צווישען די סטודענטען, וואס זענען געווען פערזאמעלט אין לאקאל. אזוי אז די פאליציי האט בעזייטיגט בלויז די סטודענטען, וואס האבען זיך פערזאמעלט אויפן קהלה-הויף. הרב פויזנער און דיר. סעלצאסקי האבען צוגעזאגט די סטודענטען, אז מאנטאג נאכמיטאג וועט ענדגילטיג פארקומען א זיצונג פון ראבינאט צוזאמען מיט פארשטעהער פון „חסד של אמת" און די יודישע מעדיקער. אונאפהענגיג דערפון וועלען הרב פויזנער און דיר. סעלצאסקי מאנטאג פארמיטאג זיך ווענדען צום דעקאן פון דער מעדיצינישער פאקולטעט פראפ. ווענולעט.

פון פערבאנד פון אלג. ציוניסטען

וו א ר ש א, (יט"א) דער פערבאנד פון די אלגעמיינע ציוניסטען אין פוילען טיילט מיט דער יט"א:

אין צוזאמענהאנג מיט דער שפאלטונג פון פערבאנד פון אלגעמיינע ציוניסטען אין פוילען, לעגען אויף דעם וועג זייערע מאנדאטען די בעזונדערע מיטגלידער פון דער דאזיגער ארגאניזאציע, וואס רעפרעזענטירען די אמאליגע גרופע „עת לבנות" אין אייניגע אינסטאנצען פון צ.ק. פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען, ווי צבש. פארטיי=געריכט, שטאטישער קאמיטעט א.א.וו.

די פארשטעהער פון דער אמאליגער גרופע „עת לבנות", וואס בעטייליגען זיך אין די ארבייטען פון די קאמיסיעס פון קרן קימת, קרן היסוד און פאלעסטינא-אמט, פערבלייבען ווייטער אויף זייערע שטעלונגען, אבער אלס רעפרעזענטאנטען פון פערבאנד פון אלגעמיינע ציוניסטען אין פוילען.

דער סאַמע לעצטער גרוס פון ארץ-ישראל

אַ געשפּרעך מיט אונזער ספּעציעלן ארץ-ישראל-קאָרעספּאָנדענט נתן זילבערצווייג

אונזער ספּעציעלער קאָרעספּאָנדענט אין ארץ־ישראל, נתן זילבערצווייג, איז דאָנערשטאָג געקומען אויף אַ קורצען בעזוך אין לאָדז. מיר האָבען אויסגענוצט די געלעגענהייט און געהאַט מיט איהם אַן אויספיהרליכען געשפּרעך וועגען די סאַמע לעצטע געשעהענישען אין ארץ־ישראל.

אונזער ערשטע פראַגע איז געווען, וואָס הערט זיך נייעס אין ארץ־ישראל?

— עס איז זעהר שווער דערויף צו ענטפערן. ארץ־ישראל איז געוואָרען בבחינת אַ טעגליכע צייטונג, וואָרום אַ טעגליכע צייטונג ברענגט יעדען טאָג נייעס, און דאָס סאַמע וויכטיגסטע געשעהעניש פון נעכטען ווערט שוין מאָרגען געשטעלט אין הינטערגרונד, ווייל דורך דעם טאָג פּאַסירט שוין ווידער נייעס, אין ארץ־ישראל איז דאָס זעלבע, עס פּולסירט און קלאַפּט דאָרט אזא שטאַרק לעבען, אַז יעדער טאָג איז נישט גלייך צום נעכטיגען טאָג, יעדען טאָג פּאַסירט נייעס, און אין דער הינזיכט האָט זיך זעהר כאַראַקטעריסטיש אויסגעדריקט דער „פּאַטער פון תל־אביב", פּרעזידענט דיזענגאָף, אַז „איך קאָן אייך נאָר זאָגען, וואָס עס איז נעכטען געווען". איך בין איבערצייגט, דאָס אין פערלויף פון די עטליכע טעג, וואָס איך בין אויף מיין נסיעה, האָט זיך דאָס לעבען אין ארץ־ישראל ווייטער אַ רוק־געטאָן פאָרווערטס, און אַהן שום נביאות בין איך זיכער, אַז ווען ביוועל אין איניגע וואָכען אַרום צוריקקומען אין ארץ־ישראל, וועל איך געפינען אַ סך נייעסען, ענדערונגען, אויפטוען..

— ווי זעהט עס פּאַקטיש אויס מיט דער עליה, וויפיל יידען וועלען עררייכען אין משך פון יאָהר 1935?

— אויף דער פראַגע איז אויך נישט גאַנץ לייכט צו ענטפערן, ווייל ווי איך האָב שוין אין מיינע קאָרעספּאָנדענצען פון א"י בעמערקט, ווערט די עליה נישט גערעכענט לויט די פּאַקטישע עקאָנאָמישע אויפנאַהמס־מעגליכקייטען פון לאַנד. זי איז פערבונדען מיט דער פּאָליטישער ריכטליניע פון דער ענגלישער רעגירונג, דאָך, ווען מיר זאָלען אָננעהמען דאָס דער סערטיפיקאַטען־שעדיול פון אָקטאָבער 1934 ביז אָקטאָבער 1935 וועט געהאַלטען ווערען אַפילו אין די איצטיגער הויך ד. ה. 9.700 סערטיפיקאַטען אַ האַלב יאָהר און צורעכענדיג, געשטיצט אויף דער לעצטער פּרעצעדענס, אַ הוספה צו דעם האַלב־יעהריגען שעדיול פון 1200 סערטיפיקאַטען, קומט אויס, אַ קיימאַלן פון 22 טויזענד סערטיפיקאַטען במשך פון יאָהר, רעכענענדיג בלויז אַ מינימום פון 2 נפשות אויף 1 סערטיפיקאַט, בעטרעפט די איינוואַנדערונג בלויז אויפ'ן סמך פון סערטיפיקאַטען 44 טויזענד נפשות, איצט דאַרף מען אָבער צורעכענען די פערשידענע קאַטעגאָריעס עולים, דער עיקר קאַפּיטאַליסטען און די, וואָס קומען אריין אויפ'ן גרונד פון דרישות פון קרובים, אין דער הויך פון 16,000, האָבען מיר אַלזאָ אַ רונדיגע ציפער פון 60.000 נפשות. דאָס איז אַ ציפער, וואָס איז איגענטליך ווייט נאָך נישט צוגעפּאַסט צו די גלענצענדע אויפנאַהמס־מעגליכקייטען פון ארץ־ישראל, וועלכע געפינט זיך איצט אין אַ בליהענדען צושטאַנד און דעקט גאַנץ געוויס אויך נישט די ערוואַרטונגען און שטרעבונגען פון די יידען אין דער גאַנצער וועלט אריינצוקומען אין ארץ־ישראל און דאָרט בויען זייער היים, אָבער ביי דער גאַנצער שווערער לאַגע פון די יידען, וואָס זייערע אויגען זענען געווענדעט קיין א"י און קאָנען דאָרט לײדער נישט אריינקומען, מוז מען דאָך מודה זיין און אָפען זאָגען, דאָס אַפילו די ציפער פון 60 טויזענד נייע יידען אין פערלויף פון איין יאָהר, איז אזא אימפּאָזאַנטע ציפער, וואָס די ציוניסטישע פיהרער אַליין האָבען נאָך מיט אַ קורצער צייט צוריק אַפילו נישט פאַרגעזעהען אין זייער פאַנטאַזיע, אָבער ווי איך האָב שוין בעמערקט, בין איך זיכער, דאָס אויך די אימפּאָזאַנטע ציפער איז נאָך נישט דאָס לעצטע וואָרט, ווייל דאָס ווירקליכע לעבען איז שטאַרקער און מעכטיגער פון אַלע בעגרענעצונגען און בגזירות.

— צי איז בלויז אין פּוילען אזא שטאַרקע ארץ־ישראל שטימונג.

— ניין, פּוילען הגם אַלס גרעסטער יידישער קבוץ אין דער וועלט בילדעט דעם גרעסטען טייל ארץ־ישראל עולים, איז אָבער נישט דאָס איינציגע לאַנד, וועלכע איז בעהערשט פון אזא שטאַרקען ווילען צו עמיגרירען קיין ארץ־ישראל. עס וועט נישט זיין קיין גוזמא צו זאָגען, דאָס די אויגען פון די יידען פון דער גאַנצער וועלט זענען געווענדעט אויף ארץ־ישראל. איך בין איצט דורכגעפאָהרען איבער לענדער, ווי גריכענלאַנד, טערקיי, רומעניען, און אין משך פון די עטליכע טעג, וואָס איך האָב דאָרט פערבראַכט און נאַטירליך געקומען אין בעריהרונג מיט אחינו בני ישראל, האָב איך פעסטגעשטעלט, אַז דער דראַנג קיין ארץ־ישראל, איז ביי די יידען פון די דאָזיגע לענדער נישט קלענער ווי אין פּוילען, פּונקט אזוי ווי אין פּוילען, אזוי אויך אין יענע לענדער, ווערען אונטערגעשוועכט די יידישע עקזיסטענצען און פּרנסות פון די יידישע סוחרים, האַנדווערקער און קליין־פּאַבריקאַנטען, ווייל דער נישט־יידישער דאַרף ריקט זיך אין די שטעט אריין, און עס ווערט ממילא ענג פאַר דער יידישער שטעטישער בעפעלקערונג. הערויספט די יידישע יוגענד אין אַלע לענדער זעהט פאַר זיך נישט אין קיין שום צוקונפט און שטרעבט מיט אַלע כוחות זיך אריינצובעקומען קיין ארץ־ישראל, צו פערווענדען זייערע פּראָדוקטיווע כוחות און ענערגיע זיך צו בויען אַ היים אויף אייגענעם באָדען. טאַקע דעריבער ווערט וואָס אַמאָל שווערער די לאַגע פון דער יידישער מאַגען ביים פונאַנדערטיילען די סערטיפיקאַטען, ווייל מיט יעדען טאָג שטעהען אויף ביי'ע געבראַויכער פון סערטיפיקאַטען אין אַלעכע לענדער, וואו די יידישע ישובים זענען ביז לעצטענס געווען פעסט (אַלענפאַלס אזוי האָט עס אויס געזעהן!) און פון דאָרטען האָט מען קיין סערטיפיקאַטען קיינמאָל נישט פערלאַנגט. מען דאַרף געדענקען, דאָס די 16 מיליאָן יידען זענען צוזייהט און צושפּרייט איבער הונדערטער לענדער און מדינות און אין מאָמענט, ווען יעדער יידישער קבוץ פון יערען לאַנד הויבט אָן צו פערלאַנגען סערטיפיקאַטען, מעג עס זיך אַפילו האַנדלען וועגען צעהנדליגע, ווערט זעהר שווער צו בעפרידיגען די בעדירפענישען פון די גרויסע יידישע ישובים ווי פּוילען א. ד. גל.

— ווי איז ווירקליך דאָס

פערהעלטניש צווישען יידישען דאָרף און די יידישע שטאָט אין א"י

— עס איז אמת, דאָס דער עלעמענט, וועלכער קומט אָן פון פּוילען און דייטשלאַנד (וועלכע בילדען דאָך דער רוב מנין ובנין פון דער עליה) ציהט על פי רוב אין די שטעט, און דער עיקר טאַקע אין דער „צויבער שטאָט", תל־אביב, אָבער דאָס ערקלערט זיך, מחמת צוויי טעמים. ערשטענס, איז דער עלעמענט אַ שטעטישער געבוירען און ערצויגען אין דער שטאָט, און נישט אזוי לייכט קומט עס אָן צו איבעראַנדערשען זיך און אקלימאַטיזירען אין דאָרף, עס ציהט און רייצט דעם שטעטישען עולה צו דער שטאָט, וועלכע קאָן איהם שוין ליפערן (דער עיקר טאַקע תל.אביב) דעם מאַקסימום פון שטאָטישע בעקוועמליכקייטען און גענוס, און והשנית, קומט אין בעטראַכט דער קאָלאָסאַלער דיפערענץ פון די פערדינסטען אין דער שטאָט לגבי דעם דאָרף.

מען דאַרף געדענקען, דאָס די שטאָט, וועלכע בעשעפטיגט דעם גרעסטען טייל אַרבייטער ביי בנין, קאָן זיך ערלויבען צו צאָהלען אַ פערהעלטנישמעסיג הויכע שכירות, ווייל זי האָט נישט מורא פאַר קאָנקורענץ, איהר קאָנסומענט, דער לאָקאַטאָר פון דעם ניי־אויפגעשטעלטען בנין איז דאָך תמיד אַ ייד, און דער נייער יידישער אימיגראַנט וועט דאָך נישט געהן וואוינען אין דער אַראַבישער שטאָט, נאָר וועט מוזען בלייבען אין דער יידישער, ממילא קומט אויס, דאָס דער אייגענטימער פון דעם הויז האָט נישט קיין מורא פאַר קאָנקורענץ און ער גיט אויך נישט זיין געלד, ווען דער אַרבייטס־לוין קאָסט טייערער. קאַלקולירט ער זיך דירה־געלד טייערער, דעם לאָקאַטאָר, וועלכער אין דעם פאַל ווידער דער אַרבייטער איבערטערעסירט עס אויך נישט אזוי שטאַרק דאָס העכערע דירה־געלד, ווייל ער פערדינט דאָך גוט. גאַנץ אַנדערש איז עס אָבער מיט'ן דאָרף, דער פּרדסים אייגענטימער האָט דאָך זיין אַרטיקעל נישט פאַרן אייגענעם יידישען געברויך (די קאָנסומציע פון אַראַנזשען אין א"י גופא קומט דאָך איבערהויפּט נישט אין בעטראַכט און בילדעט אַ מינימום פון דער א"י פּראָדוקציע), נאָר פאַרן עקספּאָרט, און ביים עקספּאָרט האָט ער אַן ערנסטען קאָנקורענט זיין שכן, דעם אַראַבער, וועלכער בעשעפטיגט דאָך בילליגע אַראַבישע הענד און איז אימשטאַנד צו קאַלקולירען זיין סחורה אויפ'ן אויסלענדישען מאַרק פיל ביליגער. דער אויסלענדישער אָפּנעהמער ווידער, דער אימפּאָרטער אין ענגלאַנד אָדער דייטשלאַנד וויל נישט און קאָן נישט מיט רעכט מאַכען אַ חילוק צווישען יידישען אָדער אַראַבישען אַראַנזש, וועלכע זענען דאָך פון איין און דעם זעלבען לאַנד און דער זעלבער קוואַליטעט. דאָס שטעלט אַלזאָ דעם יידישען פּרדסן אין אַן אומבעקוועמע לאַגע, אָבער דאָס בעפרייט איהם בשום אופן נישט פון זיין חוב צו בעשעפטיגען יידישע אַרבייטער, דען נישט כדי צו שאַפען אַ קאַסטע פון „יידישע בעזיצער", האָבען מיר אַוועקגעלייגט אזוי פיל כוחות און קרבנות ביים בויען דעם יידישען ישוב". עס מוז געשאַפען ווערען אַן אויסוועג ווי אזוי צו פערזיכערן רייבע הונדערט פּראָצענטיגע יידישע אַרבייט אין דאָרף און דערביי זאָלען אָבער אויך געגומען ווערען אין אַכט די באמת ריכטיגע טענות פון די יידישע קאָלאָניסטען.

— וואָס איז מיט דער

קאָלאָניזאַציע אויפן סרו־סימת־באָדען.

— ווי איהר ווייסט, איז שוין איניגע יאָהר אַ הפסקה אין דער קאָלאָניזאַציע פון נייע שטחים אויפ'ן קרן־קימת־באָדען, און לײדער האָט זיך אין פערהעלטעניש מיט דעם אַלגעמיינעם וואוקס פון יידישען ישוב, שוואַך פערגרעסערט דער אייגענטום פון קרן־קימת, סיבות דערצו זענען געווען פער שידענע, סיי פון פינאַנציעלען, אזוי אויך פון פּאָליטישע טעמים. אָבער גראָד אין די לעצטע טעג איז אָנגעקומען די גוטע בשורה וועגען דער קאָנצעסיע פון חולה. עס זענען שוין פערעפענטליכט געוואָרען גענויע פּרטים וועגען דער וויכטיגקייט פון דער ערשבערונג פון דעם שטח, וועלכער פערנעהמט 50 טויזענד דונאַם און וועט נאָכן אויסטרוקענען איהם, פערוואַנדעלט ווערען אין איינעם פון די פּרוכטבאַרסטע געגענדען אין א"י. עס איז אַ פעסט געשטעלטער פאַקט, דאָס דווקא די זומפּיגע מאַלאַריע באָדענס, אין צו אַזעלכע געהערט חולה, ווערען נאָכ'ן אויסטריקענען, פערוואַנדעלט אין די פּרוכטבאַרסטע ערד, אָבער מען דאַרף רעכענען, דאָס ביז דער דאָזיגער באָדען וועט מוכשר ווערען צו קאָלאָניזאַציע־צוועקען, וועט נאָך דויערן אַ לענגערע ביסעל צייט און וועט פאָדערן גרויסע סומען געלד און פיל אָפּפּערווילליגע אַרבייט, וועלכע עס וועלען מוזען ליפערן אונזערע יונגע חלוצים די קאַנדידאַטען אויף סערטיפיקאַטען.

— ווי בילדען זיך

די יידישע שטעט.

— וועגען דער קרוין פון די יידישע שטעט, וועגען דער איינציגער הונדערט־פּראָצענטיג יידישער שטאָט תל.אביב, דערלויבט מיר צו רידען צום סאַמע לעצט, איך וויל דאָ פריהער זאָגען אַ פּאָר ווערטער וועגען ירושלים און חיפה.

ירושלים, די עיר הקודש, געהט מיט ריזיגע שריט פאָרווערטס, זי מאַכט בכלל אַ העכסט אימפּאָזאַנטען איינדרוק, זי פּילט אָן יעדען בעזוכער מיט יראת הכבוד. אַ חוץ איהר גרויסע בעדייטונג און חשיבות פון היסטאָרישען ווערט, שפּילט זי איצט אַ קאָלאָסאַלע ראָל פון פּאָליטישער הינזיכט. ריכטיג האָט אַמאָל אוסישקין בעמערקט, דאָס דער שליסעל פון ארץ־ישראל ליגט אין ירושלים, ווער עס וועט בעזיצען ירושלים, דער וועט זיין דער בעל־הבית אין .ארץ־ישראל, אינ. אַט דער דאָזיגער טרעפליכע אָנצייכנונג געהט טאַקע די יידישע פּאָליטיק. ירושלים ווערט כסדר אַרומגערינגעלט פון אַלע פּיר זייטען מיט נייע מאָדערנע פּרעכטיגע יידישע שכונות, דערצו ווערט נאָך אויסגענוצט דער גוטער בערג־קלימאַט פון דער שטאָט און עס איז ענטשטאַנען אַ גאַנצע קייט פון ווילע־פּלעצער, סאַנאַטאָריומס און זומער־וואוינונג אין פערשידענע טיילען פון שטאָט, וואוהין עס ציהען זומער איז די טראָפּ'שע היצען צעהנדליגער טויזענדער איינוואוינער פון גאַנץ ארץ־ישראל צו דעם מילדען קלימאַט פון ירושלים. ביים היינטיגען טאָג בילדען שוין די יידען דעם רוב פון דער שטאָט העכער 60 פּראָצענט פון דער אַלגעמיינער צאָהל איינוואוינער, דאָס האָט זיך בעזונדערס געלאָזט פיהלען ביי די לעצטע וואַהלען צום ירושלימ'ער שטאָט־ראַט, וואו די יידישע איינהייטליכע ליסטע האָט אָפּגעהאַלטען אזא גלענצענדען נצחון, און דאָס ערשטע מאָל אין דער יידישער געשיכטע זייט'ן חורבן בית־שני, שטעהען מיר ווידער פאַר דער פולשטענדיגער ערעאָבערונג פון ירושלים.

— חיפה, די צוקונפטיגע שטאָט פון מאָרגען, וועט געוויס שפּילען אַ קאָלאָסאַלע ראָל אין דער געשיכטע פון נייעם ערוואַכענדען ארץ־ישראל. שויז איהר געאָגראַפישע לאַגע פון אין זייט, דער נייער מאָדערנער פּאָרט פון דער אַנדערער זייט, זאָגען צו חיפה די הערליכסטע צוקונפט. עס איז בכלל ענטשטאַנען, אַ נייע יידישע שטאָט, דער „הדר הכרמל" מיט'ן „הר הכרמל" בילדען אַ פּרעכטיגען מאָדערנעם איראָפּעאישען שטאָט־טייל, בעוואוינט דורכאויס דורך יידען. די גאַנצע שווער־אינדוסטריע, דעם באַראָן ראָטשילדס אַלע אונטערנעהמונגען, דעם לאָרד מעלטשעטס כעמיקאַלישע אונטער־נעהמונגען, רוטענבערגס, אַלץ קאָנצענטרירט זיך אין חיפה. די נאַפט־רעהרען פון מאָסול, וואָס ציהען זיך אי־בער חיפה, זענען אַ קאָלאָסאַלער געווינס פאַר דער שטאָט, און וועלען אין דער נאָהענטער צוקונפט ברענגען פיל נוצען חיפה, איבערהויפּט ביי דער נייער ענדערונג אין דער עקאָנאָמישער וועלט־פּאָליטיק, ווען ראָפּע (נאַפט) הייבט אָן צו פערכאַפּען דעם וועלט־מאַרק, אַרויסשטויסענדיג די קויהלען. עס איז אַ געשעהענער פאַקט, דאָס די גרעסטע וועלט־דאַמפּפערס ענדערען זייער קאָנסטרוקציע און בענוצען אַלס ענערגיע־מיטעל ראָפּע אַנשטאָט קוילען, דאָס איז דעריבער, העכסט־פערשטענדליך די גרויסע בעדייטונג פאַרן גאַנצען נאָהענטען מזרח די נאַפט־קוואַלען, וועלכע ווערען געפיהרט פון מאָסול אזש צו די ברעגעס פון חיפה, און איצט טאַקע אַ פּאָר ווערטער וועגען אונזער תל־אביב.

איך האָב די דאָזיגע וואונדערבאַרע שטאָט בעאָבאַכט אין פערשידענע צייטען. פון איהר וואַקסען און ענטוויקלען זיך, פון יענער צייט, מיט העכער 10 יאָהר צוריק, ווען זי האָט געצעהלט 18—20 טויזענד איינוואוינער, ביז'ן היינטיגען טאָג וועט זי צעהלען אָהן ועין־הרע 120 טויזענד איינוואוינער דוכט זיך, וועגען קיין שום שטאָט אין דער וועלט, אַפילו וועגען די עלטסטע, איז נאָך נישט אזוי פיל געשריבען און גערעדט געוואָרען ווי וועגען דער דאָזיגער יונגער 25־יעהריגער שטאָט. מיט אַלע איהרע חסרונות (און אַזעלכע האָט זי גאַנץ בעשטימט אויך) איז זי פאָרט דער ליבלינג דער „בן יקיר" פון ארץ־ישראל", אַ בעוואונדער חן איז אויסגעגאָסען אויף איהר סיי אַ גאַנצע וואָך, ווען זי קאָכט איז זידט ווי דער סמבטיון, און סיי שבת, ווען זי ציהט זיך אויס, ווי „אַ בת מלכה" אין די שבת קליידער. אין קיין שום ווינקעל אויף דער גאַנצער וועלט פיהלט זיך נישט דער ייד אזוי היימיש, אזוי פריי און זיכער ווי אין אַט דער האַרציגער יידישער שטאָט.

תל־אביב, ווי איך האָב שוין געשריבען, וואַקסט און צושפּרייט זיך מיט גיגאַנטישע שריט, עס ענט שטעהען דאָרט טאָג־טעגליך נייע פּרעכטיגע בנינים, אַלע אַלטע הייזער ווערען איינגעוואָרפען און אויף זייער אָרט ענטשטעהען נייע פּרעכטיגע 3־שטאָקיגע געבוידעס מיט אַלע בעקוועמליכקייטען און לוקסוס־איינריכטונגען פון דער סאַמע לעצטער טעכניק, עס ענטשטעהען נייע גאַסען, גאַנצע קוואַרטאַלען. די שטאָט פערנעמט איצט קילאָמעטערס די לענג און זי האַלט זיך אין איין אויסשפּרייטען, זי לעהנט שוין אָן פון איין זייט ביז פתח־תקוה, וואו עס פיהרען הערליכע אַספאַלט כבישים און פון דער אַנדערער זייט אַזש ביז ראשון לציון, בעזונדערס אַקטועל איז איצט געוואָרען דער דרום־טייל פון תל־אביב, וועלכער פיהרט צו דער ריכטונג פון דער לאַנדווירטשאַפטליכער מוסטער־קאָלאָניע, „מקווה ישראל", און וואוהין עס פיהרט אַ הערליכער נייער אַספאַלט־שאָסעע. אין אָט יענעם טייל פון תל־אביב האָט זיך עס איצט איבערגעטראָגען די בעוואוסטע זאָקען און טריקאָטאַזש ־ פאַבריק „לודזיה", וואו זי שטעלט אויך אויף הייזער פאַר איהרע אַרבייטער, אין יענער געגענד האָט אויך די „אַרבייטער הסתדרות" ערוואָרבען אַ גרויסען שטח באָדען און שטעלט דאָרט אויף אַ נייע שכונה „שכונת הפּועלים" מיט 2000 מוסטער הייזער און, עס ענטשטעהט דאָרט אַ נייע „שכונת הסופרים", און גאָר אַ בעדייטענדער שטח געפינט זיך אין די הענד פון איינע פון די אָנגעזעהענסטע און ערפאָלגרייכסטע באָהן געזעלשאַפטען אין ארץ־ישראל, „מפעלי פתוח הדרום", משה קאַראַסאַ, יהודה מאַזעס און מאַרקו כהן, און אין די הענד פון דער „בעק החקלאות", די דאָזיגע אַלע געזעלשאַפטען זענען שוין צוגעטרעטען צו פערקויפען דעם פאַרצעלירטען באָדען. און עס איז צו ערוואַרטען דאָס אין דער סאַמע נאָהענטסטער צייט וועט דער גאַנצער ריזיגער דרום־שטח פערוואַנדעלט ווערען אין אַ טייל פון תל־אביב, און דערמיט לינדערן די דירות־נויט פון דער שטאָט.

בכלל איז פאַראויסגעזעהען, דאָס אין דער צוקונפט, וועט די גרויס־שטאָט תל־אביב זיין אימשטאַנד אריינצונעהמען ביז אַ האַלבען מיליאָן איינוואוינער. שוין ביים היינטיגען טאָג מאַכט די שטאָט אַ קאָלאָסאַלען איינדרוק מיט איהרע הערליכע באַנק בנינים און פּרעכטיגע געשעפטען, אין דעם לעצטען האָבען אַ גרויס פערדינסט די יידען פון דייטשלאַנד. אָבער אַ חוץ דעם גרויסען מאַטעריעלען „פּראָספּעריטי", וואָס הערשט אין תל־אביב, האָט די שטאָט אויך אַ הויבען גייסטיגען באַגאַזש. תל־אביב פערמאָגט אַ גרויסע צאָהל געזעלשאַפטליכע און קולטור אינסטיטוציעס, אַ היבשע צאָהל שולען און גימנאַזיעס מיט דער בעריהמטער „הרצליה" בראש, אַ גרויסע נעץ פון פאָלקס־שולען, ביבליאָטעקען, אַ שטאָטיש מוזעאום, אַן אָפּערן־הויז, 4 סטאַבילע העברעאישע טעאַטערס, די בעריהמטע „הבימה", דאָס אַרבייטער־טעאַטער „האהל", וועלכער האָט זיך בעריהמט געמאַכט אין דער וועלט, בעת זיין לעצטען טורנעע, דאָס רעווי־טעאַטער „המטאטא" (דער „בעזים", אגב דער רעזשיסער אונזער גוט־בעקאַנטער וואַרשאָווער אַרטיסט און רעזשיסער באַזשיק) און דאָס לעצטע ענטשטאַנענע „התיאטרון החדש", וועלכע ווערט אָנגעפיהרט פון דייטש־יידישע שוישפּילער און זי פערטרעט די ריינהאַרט ריכטונג אין טעאַטער, קינאָס פערמאָגט תל־אביב בערך 10, אַ חוץ וואָס עס ווערען איצט פערפערטיגט צוויי נייע הערליכע קינאָ־געביידעס.

די העברעאישע פּרעסע שטעהט בעזונדערס אויף אַ הויכען ניוואָ אין א"י. תל־אביב אַליין פערמאָגט 3 טעגליכע צייטונגען „הארץ" (בירגערליכע צייטונג), „דבר" (אַרבייטער צייטונג) און „עתון מיוחד" (אַבּאָהענגיגע צייטונג). אַ חוץ אַהן אַ שיעור וואָכענבלעטער, צוויי וואָכענבלעטער און חודש־בלעטער. אין ירושלים ערשיינען אויך צוויי טעגליכע צייטונגען דער „דאר היום" און „הירדן".

— צי קאָנט איהר אָפּגעבען

אַ גרוס פון אונזערע לאָדזער

— עס איז מיר בעזונדערס ליב, איך אָפּצוגעבען אַ גרויס טאַקע פון אונזערע לאָדזער לאַנדסמענער, פיל פון זיי פערנעהמען גאַנץ חשובע שטעלען אין א"י. פערשידענע אינסטיטוציעס און געזעלשאַפטען אונזערע לאָדזער זענען אויך גאַנץ היבשלעך פערטרעטען אין דער ארץ־ישראל אינדוסטריע און האַנדעל, אַלע אַרבייטען זיי טיכטיג און רופען אַרויס אַנערקענונג ביי דעם איבעריגען טייל פון יידישען ישוב.

דער בעסטען גרוס פון „ארץ־ישראל. קאָן מען איגענטליך בעקומען טאַקע אויף די שיפען, וואָס געהען פון ארץ־ישראל צוריק, פּונקט אזוי פיל אָנגעפּאַקט מיט פּאַסאַזשירען, ווי זיי קומען אָן קיין א"י, אזוי ליידיג געהען זיי צוריק אָפּ פון א"י. און אויך די קליינע צאָהל פּאַסאַזשירען, וואָס פאָהרען אויף דער שיף זענען אָדער טוריסטען, וועלכע פאָהרען אַהיים מיט אויסזיכטען צוריקצוקומען קיין א"י און זיך דאָרט בעזעצען, אָדער סתם א"י־איינוואוינער, וועלכע פאָהרען צוליב פאַמיליע־סיבות, אָדער צוליב געשעפט אין די גלות־לענדער אויף אַ קורצע צייט.

די בעקשאַפט, וואָס די צוריקפאָהרענדע פּאַסאַזשירען פיהלען באַלד ווי די שיף פערלאָזט דעם ארץ־ישראל'דיגען פּאָרט איז נישט צו בעשרייבען.

אויף דער שיף גיט יעדער איינער איבער דעם אַנדערען איינדריקען פון פערשידענע פּאַקטען, וועלכע זיי און זייערע בעקאַנטע אָדער קרובים האָבען איבערגעלעבט אין ארץ־ישראל. מען דערצעהלט זיך מעשיות וועגען אַרויפאַרבייטען זיך פון נילים אָדער וועגען שטייגען פינאַנציעל. מעשיות וואָס קלינגען ממש ווי לעגענדעס, וואָס זענען אָבער אמת, אין די הייסטע ברכה און דער וואַרימסטער וואונש פון אַלעמען איז, אַז די טויערן פון ארץ־ישראל זאָלען ענדליך אַמאָל געעפענט ווערען ברייט און פריי און עס זאָלען קאָנען אַריינקומען אַהין די הונדערטער טויזענדער יידען וועלכע גאַרען אזוי און שטרעבען צו אַ ניי, געזונד, מוסטער און עכט יידיש לעבען אין אַ פריי יידיש לאַנד....

ער האט זיך אפגערעדט פון דהארצען

ערצעהלונג
(נאכן פראנצויזישען)
פון נ. פערלמאן

— קאנסט זיך נישט פארשטעלן, וואס פאר א שרעקליך, וואס פאר א מיאוס לעבען איך לעב! — האט לואי מיר געזאגט.

עס איז געווען א טיפער זומער־אוועגד, אהן א לבנה. מיר האבען שפאצירט ביידע, איך און לואי, ביים ברעג ים. ער איז געגאנגען ביי מיין זייט, א שווייגענדיגער, האט געקוקט פאר זיך מיט א ווייטען, פערקלערטען בליק. זיין שווייגען איז געווען שווער, בעלאדען, און איך האב געפיהלט, אז ער האט מיר עפעס צו פערטרויען, אפשר א טיפען סוד, וואס ער האט נישט געקאנט מעהר האלטען פאר זיך, און אט באלד וועט ער אנהויבען רעדען. איך האב איהם נישט געשטעלט קיין פראגעס און באר געווארט.

לואי האט אויסגעזעהן יונגער פון זיינע פערציג יאהר, כאטש די לעצטע עטליכע חדשים האב איך געקאנט בעמערקען אין איהם עפעס א מידקייט, אנ׳אומעטיגקייט, וואס איז נישט געווען אין זיין באטור. ער איז שטענדיג געווען א פריילכער יונג, און צוגעלאזען צו מענשען. איך בין אפשר געווען דער איינציגער, וואס איך האב איינגעזעהען די ענדערונג אין איהם, ווייל איך האב איהם געקענט אזוי פיל יאהרען, פון דעמאלט באך, ווען מיר זענען ביידע געווען שול־יונגלעך, עס האבען נישט געקאנט זיין קיין מאטעריעלע שוועריגקייטען, האב איך געוואוסט, ווייל ער האט געהאלטען א גרויסע שטעלע אין א באנק און האט געלעבט גאנץ גוט.

ער איז געקומען פערברענגען עטליכע טעג אין מיין זומער־פלאץ ביים ים, — און ער איז געקומען אליין.

— סילוויע איז נישט מיטגעפאהרען מיט דיר? — האב איך איהם געפרעגט.

— ניין. דער דאקטאר האט איהר געזאגט, אז זי מוז דעם זומער אומבעדינגט פאהרען אין די בערג. זי מוז האבען די לופט פון די בערג.. זי איז אזוי שבעל אפגעפאהרען, אז איך האב גאר קיין צייט נישט געהאט צו לאזען דיר און דיין פרוי וויסען פון דעם.

מיר האבען זיך ווידער געפיהלט אזוי ווי אין די ווייטע יוגנטליכע יאהרען, ווען אונזערע עלטערען האבען אונז געשיקט צו פערברענגען צוזאמען א זומער אין דארף.

און דאס איז געווען דער ערשטער אווענד, וואס מיר זענען געווען אליין, און לואי האט זיך מודה געווען פאר מיר, אז ער איז נישט גליקליך:

— קאנסט זיך גאר נישט פארשטעלן וואס פאר א שרעקליך, וואס פאר א מיאוס לעבען איך לעב!

— וואס איז, לואי? — האב איך שנעל ארויס געזאגט — אפשר קאן איך דיר העלפען....

ער האט מיך אנגענומען פאר דער האנד און גערעדט ווייטער:

— שוין פינף יאהר, מיין פריינד, — האט ער געזאגט, — ווי איך טו אלץ אין דער וועלט, אז קיינער זאל נישט וויסען, אז מיין ווייב האט א געליבטען. דערצו טאר זי אליך נישט וויסען אז איך וויים. עס וואלט געבראכט צו א סקאנדאל און מיר וואלטען געמוזט זיך שיידען. אבער דאס וויל איך נישט, זי איז מיר טאקע פאלש, זי נארט מיך, איך האב זי באך אבער אלץ ליב און וויל זי נישט פערלירען. איך בין צוגעבונדען צו איהר. איך פיהל, אז איך וועל נישט קענען לעבען אהן איהר. א, זאג מיר גארנישט! מאל דיר. אז איך האב שוין אלץ דורכגעטראכט, און איך זעה גאנץ קלאר, וואס פאר אנ׳אומגליקליכע ראלע איך שפיל דא. איך פרעג זיך איצט אפילו, ווי אזוי האב איך עס דעם מוט צו דערצעהלען דיר, דאס הייסט אויפדערבאכט.... דו דארפסט אבער פערשטעהן, אז איך קאן עס מעהר נישט שטיקען אין זיך... איך קאן מעהר נישט ארומגעהן, אנ׳איינגעשרומפענער, מיט פערדריקטע צייהן.... איך מוז עפענען פאר אימיצען דאס הארץ....

איך האב איהם גארנישט געקאנט זאגען, ווייל איך האב געפיהלט, אז מיינע ווערטער זאלטען געווען איבעריג און איהם געבראכט ווייניג טרייסט.

איך האב איהם געלאזט ווייטער רעדען. און ער האט גערעדט, אבער אזוי, ווי ער וואלט גערעדט צו זיך אליין: ער האט אלץ געקוקט מיט זיין ווייטען בליק אין דער שווארצער נאכט אריין און נישט אויסגעדרייט גאר דעם קאפ צו מיר.

— סילוויע איז נישט קיין שלעכט ווייבעל... ניין... אמת, זי איז טאקע א סך יונגער פון מיר, אבער נישט דאס טיילט אונז פונאנדער. זי האט זיך גענומען א געליבטען, — און ווייטער גארנישט. איך וויים נישט גענוי, ווען עס איז געשעהן, — איך גלויב, מיט א פינף יאהר צוריק. איך האב איהם איינמאל בעגעגענט. איך פיהל צו איהם נישט קיין שנאה. ער קען מיך אפילו נישט. ער איז אנ׳אלטער, רייכער בחור, און האט זעהר א ברייטע האנד. מיין סילוויע, ווי יעדע פרוי, זיל אוודאי ארויסקריגען פון איהם וויפיל באר עס לאזט זיך און מוז אויסטראכטען פאר מיר אלערליי ליגענס. איך, ווידער, מאך דעם אנשטעל, אז איך גלויב אלץ, וואס זי זאגט מיר. קיין צופיל פאנטאזיע האט זי נישט, דערצעהלט זי מיר אלץ דיזעלבע געשיכטע: פון דעם געלד, וואס איך גיב איהר אויפן הויז, שפארט זי, הייסט עס, אפ און קויפט דערבאך איין זעלטענע מציאות. מיט עטליכע חדשים צוריק האט זי פערלאנגט פון מיר הונדערט דאלאר. זי האט געוואלט אפקויפען, האט זי מיר געזאגט, א פיאנע פון עפעס א פעראריעמטער, רוסישער פרינצעסין. איך האב איהר געגעבען די הונדערט דאלאר, — און איצט האב איך ביי מיר אין הויז א פיאנע, וואס איז ווערט אפשר א טויזענטער, — א טייערע, א שפאגעל־נייע פיאנע. זי קויפט איין, דערצעהלט זי מיר, פעטערווארג ביי איינעם, וואס האנדעלט מיט געגעגב׳עטע סחורה, — און עס קאסט איהר גאר א קלייניגקייט. „שטעל זיך פאר, לואי, — ערקלערט זי מיר, — אט דער פוקסענער מאנטעל קאסט מיר נישט מעהר ווי הונדערט און פופציג דאלאר, — און ווען איך וואלט עס געקויפט אין א געוועהנליכער קראם, וואלט איך אוודאי בעדארפט בעצאהלען דערפאר פינף מאל אזוי פיל".

„מעהר פון אלץ האב איך מורא, טאמער שטוסט זי זיך אן, אז איך ווייס, ווי אזוי זי קריגט די אלע זאכען, באר איך מאך זיך נישט וויסענדיג. ווען זי קומט צו מיר און דערצעהלט מיר א ביינעם ליגען, זאג איך: „עס איז גרויסארטיג!" איך היט זיך צו רעדען מעהר, ווייל איך שרעק זיך, אז איך וועל עס נישט אויסהאלטען און אויס־פלאצען אין א געוויין. עס ארט מיך נישט, אויב זי האלט מיך פאר א נאר. איך וויל גלייכער פער־בלייבען א נאר אין איהרע אויגען, אבי מיין לע־בען מיט איהר זאל נישט צושטערט ווערען"....

„איך מוז פונדעסטוועגען זאגען, אז זי בע־געהמט זיך זעהר פיין צו מיר. מיר קריגען זיך קיינמאל נישט, מיר האבען קיינמאל נישט קיין איבעררייד צווישען זיך. איך קוש איהר, איינעגט ליך, אויך גאנץ גוט צוניץ. איך דין איהר פאר א טייערען תירוץ, ווען ער, דער געליבטער, פער־לאנגט פון איהר עפעס אזויבס וואס זי האט נישט קיין חשק איהם באכצוגעבען, איך שטעל זיך פאר, אז זי מאכט צו איהם מיט די ווערטער: „איך קאן עס נישט טון, מיין טייערער. מיין מאן, זעהסט, וועט באך אנהויבען צו פערדעכטיגען... מיר מוזען זיין פארזיכטיג"...

„איך גלויב, אז דאס פאהרען אין די בערג מיט איהם איז איהר נישט אנגעקומען אזוי גרינג, זיי האבען געמוזט ביידע לאנג טראכטען און זיך ברעכען דעם קאפ, ווי אזוי צו קריגען מיין צושטי־מונג. זיי האבען אבער דאך עפעס צוגעטראכט. אין אנ׳אווענד איז זי געקומען אהיים און זיך בעקלאגט פאר מיר, אז עס שטעכט איהר אין א זייט. איך האב איהר פארגעשלאגען צו רופען אונ־זער דאקטאר, אבער זי האט באר געצויגען מיט די אקסעל און געזאגט: „איך געה מארגען צו א גרוי־סען ספעציאליסט. איך האב מורא, אז איך לייד אויף די ניירען, און דאס איז, מיין טייערער, זעהר ערנסט. איך קאן זיך נישט פערלאזען אויף אונ־זער דאקטאר. איך מוז געהן צו א פראפעסאר. דעם צווייטען אווענד איז זי געקומען אהיים און האט מיר געלאזט וויסען: „איך מוז פאהרען אין די בערג, אדער גלייך האבען אנ׳אפעראציע".

„איך האב אויסגעמיטען צו שטעלען איהר איבעריגע פראגעס. איך האב זיך אזוי געשראקען, טאמער וועט זי זיך פערפלאנטערן מיט איהר ענטפער, און דאס וואלט מיר געקאנט פיהרען צו ווייט. איך האב איהר גארנישט געזאגט און אפילו נישט געוואגט צו קוקען אויף איהר, איך האב מורא געהאט, אז אונזערע בליקען וועלען זיך צו־זאמענטרעפען און זי וועט פערשטעהן דאס שפיל, וואס איך שפיל".

„איך זאג נישט, אז מיר האבען זיך באך אלץ ליב, ווי אין די ערשטע יאהרען פון אונזער פער־היראטען לעבען. איך זעה אבער אויך נישט, אז זי זאל זיין אומצופרידען מיט מיר. זי איז, פער־קעהרט, זעהר צופרידען מיט מיר און זאגט מיר טאקע גאנץ אפט: „דו ביזט פונקט דער מאן, וואס איך האב זיך געוואונשען".

„פ׳זעהט טאקע אזוי אויס... איך גלויב אפילו, אז איך בין באך בעסער, ווי זי וואלט זיך באר געקאנט ווינשען".

„איך בעט דיך, מיין פריינד — האט לואי ווייטער גערעדט, —אורטייל מיך נישט צו שטרענג. איך קאן זיך נישט פארשטעלען, אז איך זאל בעהמען שרייען אויף איהר: „איך ווייס אלץ און קאן מעהר נישט פערטראגען דיין פאלשקייט און דיינע ליגענס!" באך דעם וואלט איך זי בע־דארפט ארויסיאגען פון מיין הויז, — און דאס וויל איך נישט טון. אמאל טראכט איך פאר זיך: ווי שלעכט עס איז צו זיין אזוי שוואך ווי איך בין: א מענש אהן ענערגיע, אהן ווילען, מיט לעבע־ליכער וואסער אין די אדערען אנשטאט בלוט. איך האב נישט מורא, אז איך וועל פערבלייבען אנ׳איינזאמער, אנ׳אומגליקליכער, א פערלאזענער.... עס שרעקט מיר מעהר דאס הארץ, ווען איך טו א טראכט, וואס וועלען זאגען מענשען, ווען איך וועל זיין געצוואונגען צו לאזען זיי וויסען: „איהר ווייסט, איך בין זיך פונאנדערגעגאנגען מיט מיין פרוי... יא, זי האט מיך געבארט"...

„און די ענטפערס פון אזוי פיל אידיאטען, וואס וועלען מיר דריקען די הענד און מיר ארויסווייזען זייער סימפאטיע, וואס איך פערלאנג גאר נישט פון זיי: „ענדליך, האט איהר זיך ארומגעזעהען.... מיר האבען שוין פון לאנג געוואוסט".

„איך בין זיכער, אז א סך פון אונזערע באר־העגטע בעקאנטע וויסען אפילו איצט פון סיל־וויעס ליבע".

„איך האב זיך אויסגעלערענט צו זאגען ליי־גען, ווייל טאמער זאגט מיר סילוויע א ליגען, וואס קלינגט שוין אביסעל צו אומגלויבליך, העלף איך איהר ארויס און פערריכט דעם ליגען, גלעט איהם צו און פיהל איהם אויס פאר איהר, איך האב זיך אפילו צוקריגט מיט מיין אייגענעם ברודער, ווייל איינמאל האב איך דערפיהלט, אז ער קלייבט זיך מיר עפענען די אויגען, אויפדעקען פאר מיר דעם סוד, וואס ער האט באר וואס געהאט אויסגע־פינען, איך האב איהם אפגעהאקט ביים סאמע אנ־הויב און גענומען שרייען אויף איהם, כדי צו מאך כען זיך אליין הארץ: „איך בעט דיך זיך נישט אריינמישען אין זאכען, וואס האבען נישט צו טון מיט דיר. איך וויים, אז סילוויע האט קיינמאל נישט אויסגענומען ביי אונזער משפחה. איהר האט קיינ־מאל נישט פערשטאנען און וועט קיינמאל נישט קאנען פערשטעהן די טיפע ליבע, וואס האלט אונז צוזאמען".

„איך דערצעהל דאס דיר אלץ, מיין פריינד, ווייל דו ביזט, גלויב איך, דער איינציגער מענש, וואס וועט קאנען פערשטעהן די שרעקליכע דראמע וואס איך לעב איבער, און מיר פערגעבען מיין שוואכקייט. מעהר האב איך דיר גארנישט צו דער־צעהלען. אין א שעהנעם טאג וועל איך אפשר זיך בעהמען דאס לעבען. דו אליין וועסט עס וויסען די אורזאך, איך בעט דיך אבער. האלט דעם סוד פאר זיך... גיב איהם קיינעם נישט ארויס, אפילו נישט סילוויען...

לואי איז אנשוויגען געווארען. מיר זענען גע־זעסען אויף א באנק, אונטער א געדיכטען בוים, וואס האט אויסגעשפרייט, ווי א שירעם, זיינע בלעטער־קרוין איבער אונזערע קעפ. די לבנה, א האלבע, איז אין ערגעץ ארויסגעשוואומען און זיך געשטארט שטיל אויף פאמעליך איבערן טיפען, קלארען הימעל. די כוואליעס פון ים זענען אלץ געגאנגען אויף און אפ, וואשענדיג דעם זאמד פון ברעג.

איך האב לואין גארנישט געזאגט, וואס האב איך איהם געקאנט זאגען? ער האט זיך אויפגעהויבען.

— קאמיר געהן ארויס, — האט ער שטיל ארויסגעזאגט, — איך וויל באך היינט שרייבען א בריף צו סילוויען, זי וועט זיין אומרוהיג, אויב זי וועט נישט קריגען פון מיר קיין בריף אין צייט....

צום הערבסט

עמפפעהלט

די בייעסטע פאריזער

פערפומען

די איינציגע

קאנקורענץ־פערפומעריע

J. DRUKIER

די פיינסטע

טואלעט־זייפען,

פודערן,

ווי אויך אללערליי

קאסמעטיק

אין און אויסלענדישע

5 ZAWADZKA 5

TEL. 175-92.

בעמערקונג: ענגראסיסטען בעקומען א ספעציעלען ראבאט.

די זינדיגע

דראמאטישע פאסירונג איז דעם לעבען פון א מוטער און טאכטער

פון ב. י. גאלדשטיין

(2

— השם נתן, השם לקח! דער מענש געהער צו איהם און די גאנצע וועלט געהער צו איהם.... ער איז גערעכט און זיין משפט איז גערעכט.

נייטען האט זיך מיט דער צייט געטרייסט, אבער עס איז איהם אנגעקומען היבש שווער. יאה רען זעקבען אוועק ביז ער האט צוגעשטימט נאך אמאל צו פרובען זיין מזל.

— ביז יענע וועט זיך נישט אויסשעפען איבער גאנצען פון מיין הארצען און געדאנק — פלעגט ער זאגען — וועל איך נישט טראכטען פון א צווייטער חתונה.

דארף זיך מאכען, אז לואיס סענדערסאן, בעל־לאס שוואגער, זאל אנשפארען מיט זיינע געשעפ־טען ביי נייטענען, זאל זיך מיט איהם צונויפרעדען און די צוויי מענער זאלען זיך אזוי בעפריינדען, אז לואיס זאל איינלאדען נייטענען צו זיך אויף א ווידיט.

נייטען און לואיס זענען אזוי פערשידען איינס פונ׳ם אנדערען, ווי טאג פון נאכט, נייטען איז א קאנסערוואטיווער, שיער נישט רעליגיעזער מענש; ער רויכערט נישט און מאכט נישט קיין געשעפט אום שבת; זיין ווארט איז היילי׳ג און זיינע געשעפ־טען ווערען געפיהרט רעעל. ער איז א פאבריקאנט פון קינסטליכע בלומען און צאצקעס, איז פעה מעגליך און ליבט נישט רייכער ווי זיינע פער־דינסטען דערלויבען קאס.

לואיס סענדערסאן פערקעהרט, איז א פלוט, א דרעה־קאפ, קיינער ווייסט נישט פון וועלכע קוואלען ער לעבט און ווי אזוי ער קאן לעבען מיט אזא רחבות. ער איז איין עלטער מיט נייטענען, און אפשר נאך עלטער מיט א יאהר. אדער צוויי, אבער זעהען זעהט ער אויס, ווי נייטענס א יונגע רער ברודער. געקליידט געהט ער. לויט דער לעצ־טער מאדע.

קומט ער זיך צונויף מיט חברה, וועט ער איט ליכען פערדרעהען די צייט, ביי איהם איז רעכט פון טאג צו מאכען נאכט, און פון פינף מאכען פופציג, אדער פינף הונדערט, ער קאן עפעס עמיצען צוזאגען אויפן עהרענווארט אהן אין א מינוט ארום פער געסען וואס ער האט צוגעזאגט, ער איז שוין אזוי פערטיג אין זיינע ליגענס, אז ער ריהרט נישט אן דעם אמת, אפילו דעמאלט ווען ער וואלט מיט איהם געמאכט בעסערע געשעפטען, ווי מיט די ליגענס.

דערהערט ער, אז נייטען האלט זיין פאבריק געשלאסען אין די שבתים, גיט ער זיך פלוצלונג א כאפ: „אך, ה׳ קאהן, איך האב א שוועגערין וואס הוי׳ז אויך אזוי פרום, זי איז באך א גאר יונג מיידעל, דארף זיין א יאהר דריי אדער פיר־און־צוואנציג. אבער פרום ווי א רבי, שעהן ווי א קער־ביגין, איידעל ווי א מלאך... זי קומט נעבעך אפ ביי מיר: ביי מיר איז אלצדינג טריף... איהר ווילט זיך בעקענען מיט איהר?"

און באך איידער נייטען האט צייט געהאט צו ענטפערען, גיט ער א שלעפ דעם טעלעפאן און רופט זיין היים: „ווער־א ,ס׳איז איך, טייער מיידעל מיינס! הער. ליובאטשקע, ריכט זיך היינט אין אווענט אויף א גרויסען גאסט, ער וויל זיך בעקע־נען מיט בעלאן, יא, ער איז אויך א פרומער..."

— איך בין נישט קיין פרומער! — איז איהם נייטען אריין אין די רייד — ווער האט עס איך געזאגט אז איך בין פרום? איהר זעהט דאך, אז איך בין געגאלט. ווער האט עס איך געזאגט אז איך בין פרום? וואס ס׳פעהלט מיר צו פרומקייט...

לואיס איז איהם אריין אין די רייד, צעריבען דעם עסק מיט א צענדליג אנדערע ליגענס, און נייטען האט זיך שוין נישט געקענט ארויסדרעהען פון זיינע הענט; צוגעזאגט אז ער וועט זיכער קו־מען צווישען אכט און ניין א זייגער אין אווענט.

און נייטען, האט, ווי אלעמאל געהאלטען וואָרט ווארט. ער איז געקומען צו דער בעשטימטער צייט.

ביז ער איז געקומען האט דער־וויי׳ל לואיס אויס געמוישטירט די שטוב און בעלאן אזוי, אז נייטען זאל נישט ווערען אנטוישט, שוין איז איהם גאר אנגעקומען ביז ער האט געפועלט ביי בעלאן, אז זי זאל שפילען די ראל פון א פרומער.

— ווי קאן איך אפילו אפנארען אז איך בין פרום?

אבער אז לואיס האט זיך אנגעזעצט אויף איהר האט ער זי שוין נישט אפגעלאזט ביז זי האט איהם צוגעזאגט צו פאלגען אלץ וואס ער הייסט.

בעלא האט צוגעזאגט מיט א האלב מויל: אבי פטור צו ווערען פון איהם; אבער ווי באר זי איז געבליבען מיט נייטענען אליין, האט זי איהם אויסגעזאגט דעם אמת.

— מיין שוואגער האט אביסעלע איבערגעכאפט די מאס. נישט נאר איך, באר אפילו מיינע עלטערען זענען נישט געווען קיין פרומע. אבער איך קאן פער שטעהן דעם רעליגיעזען אויך. איך האב עטליכע יאהר געלעבט מיט מיין פרומער באבען... איך וואלט קיינמאל נישט געשטערט און, זיכער נישט גערייצט קיין פרומע מענשען.

— נו, אזוינע איז אויך געווען מיין ערשטע פרוי; פונקט אזא ווי איהר, — און דערביי האט זי נייטען אנגעקוקט מיט אזעלכע בעטענדיגע, גוטע אויגען.

אין א שטיקעל צייט ארום האט לואיס סענ־דערסאן געקראגען א פעטען שדכנות־געלד, און נייטען קאהן איז נאכאמאל א חתן געווארען.

— 3 —

אלע וואס האבען געקענט בעלאן און ניי־טענען, האבען נחת געהאט פון דעם פארפאלק, צוויי יאהר פערהייראט און ביי זיי איז עס ווי גלייך ערשט אפגעפיר פון אונטער דער חופה. אזא גוט לע־בען איז א זעלטענקייט.

שטענדיג זעהט מען זיי צוזאמען, נייטען וועט אהן זיין בעלאן קיין שפאן נישט טון, און בע־לא, ווידער, וועט אין ערגיץ נישט געהן. ווען נייטען קומט אהיים, אין פאבריק קאן ער זיך קוים דער־ווארטען; אויף דער שעה, וואס צעטרייבט זיינע ארבייטער, און בעלא פארעט ארום אין קיך דעם גאנ־צען טאג און גרייט־צו פאר איהר מאן אזעלכע מא־כלים ווי ער האט ליב; ראמט־אויף די צימערען און גרייט איהם אן דעם גארדעראב אויף נאכן עסען.

(פארטזעצונג — מארגען).

רעכט און לעבן

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

באַטיצעד

האנדווערקער-קארטען

וואס שנעלער ס'דערנעהנטערט זיך דער סוף פון טערמין צו בעקומען האנדווערקער-קארטען אויף פערלייכטערטע בעדינגונגען, אלס שטארקער ווערט דער אַפעל מצד דער יודישער געזעלשאפטליכקייט צו די פעראינטערעסירטע שיכטען, אז זיי זאָל'ען דורכאויס אויסנוצען די געגעבענע הנחה און בעצייטענס זיך בעזארגען מיט די דערמאַנטע קארטען בכדי צו פערלירען די רעכט צו ארבייטען און ממילא אויך צו לעבען.

ליידער האט אבער די אַלגעמיינע איצט הערשענדע אפאטיע צו אַלעם און אַלץ אזוי טיף ארומגענומען די ברייטע מאסען, אז די אַלטע אַלארמען און ווארענישען געפינען אבער ביי זיי א גאנץ קנאפען אפקלאנג. הונדערטער און אפשר טויזענטער האנדווערקער און האנדווערקערינס הייבען אפילו נישט אן צו מאכען דעם מינדעסטען פרוב צו לעגאליזירען זייערע ווארשטאטען, נישט זעהענדיג די דראָהענדע סכנה פון אזא גאכלעסיגקייט.

מיר וועלען אבער די דערמאַהנטע קאטעגאריע זעלבסטפערניכטער לאָזען שטיין דערווייל אין א זייט און זיך אפשטעלען אויף די יעניגע האנדווערקער, וועלכע פערשטעהען דווקא יאָ שוין די ערנסטקייט פון דער לאגע און בעמיהען זיך דורכצופיהרען מיט אַלע מעגליכקייטען די נויטיגע פארמאַליטעטען. ווי שטעלט זיך פאר די זאך מיט זיי?

בכדי צו בעקומען פון אינדוסטרי-אמט א האנדווערקער-קארטע, מוז דער פעטענט פארשטעלען פאך-קוואליפיקאציעס. פאר א בעווייז, אז ער בעזיצט אזעלכע קוואליפיקאציעס קאָן אויך דינען דער אומשטאנד, אז ער האט אין מאמענט, ווען דאס אינדוסטרי-געזעץ איז ארייַן אין קראפט, ד"ה אין 15 דעצעמבער 1927, געפיהרט א זעלבסטשטענדיגען ווערקשטאט.

געוויס ווערט א פאטענט פון יאהר 1927 אנערקענט אלס די בעסטע בעשטעטיגונג פון אזא אומשטאנד. ממילא האבען טאקע די יעניגע האנדווערקער, וועלכע זענען געוועזען אין בעזיץ פון אזעלכע פאטענטען, שוין לאנג לעגאליזירט זייערע ווארקשטאטען אזוי, אז פאר זיי עגזיסטירט בכלל נישט די בעריהרטע פראגע.

שלעכט איז גאר מיט די האנדווערקער, וועלכע האבען נישט קיין פאטענטען פון יאהר 1927. דאס זענען גראד די ארימסטע, וועלכע האבען אליין, אהן געזעלען געארבייט און האבען דעריבער, לויט די דעמאָלט פערפליכטענדע געזעצען, נישט געדארפט אויסקויפען קיין פאטענטען. ווי אזוי קאָנען אָט די דאָזיגע ארימע האנדווערקער בעווייזען זייערע פאך-קוואליפיקאציעס?

געוועהנליך שיקט זיי דער אינדוסטרי-אמט אָפּ אין האנדווערקער-קאמער און די האנדווערקער קאמער פון איהר זייט ווענדעט זיך וועגען אנ'אָפּיניע צו די צעכען פון געגעבענעם פאך. אומעטום פאָדערט מען פון געגעבענעם פעטענט אַלערליי פאפירען, מ'שטעלט איהם די פערוויקעלטסטע קלאָץ-קשיות און דער סוף איז, אז נאך די אַלע לויפענישען בעקומט ער סיי ווי נישט די האנדווערקער-קארטע.

דער איינציגער אויסוועג פון דער געשילדערטער לאגע וואָלט געווען, ווען מ'זאָל ארויסגעבען האנדווערקער-קארטען בלויז אויפ'ן סמך פון א בעשטעטיגונג פון הויז-ווירט, אז דער בעטרעפענדער פעטענט האט געפיהרט זעלבסטשטענדיג א ווערקשטאט אין יאהר 1927. **י. א.**

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

פערענטווארטליכקייט פאר איבערטרעטונגען געגען קראנקען-קאסע

הגם פאר אַלע איבערטרעטונגען פון געזעץ וועגען פערזיכערונגס-אנשטאלטען טראָגט פעראנטווארטליכקייט דער לייטער פון דער אונטערנעמונג, פונדעסטוועגען קוים קאָן מען אנ'ארויפגעלעגטע געלד-שטראָף פון לייטער נישט אויפמאהנען, מעג מען די עגזעקוציע אויך ווענדען צום אייגענטליכען בעל-בית.

פעסטשטעלען דאס גרונד-דירה-געלד

פעסטשטעלען דאָס גרונד-דירה-געלד דורך די שידס-אמטען לאָזט זיך אויף דרייערליי אופנים: דורך קאָנטראקטען פון יוני 1914, דורך עדות און אין לעצטען פאַל דורך א קאָמיסיע.

פון דערמאָהנטען כלל איז אלזאָ צו דרינגען, אז דורך א קאָמיסיע דארף די פראגע וועגען גרונד-דירה-געלד ענטשיידען ווערען דאן, ווען דער לאָקאטאָר איז נישט ביכולת פארצושטעלען קיין קאָנטראקט אָדער זיך צו בערופען אויפ'ן לאָקאטאָר, וועלכער האט געוואוינט אין דער זעלבער דירה אין יוני 1914.

התחייבות פון אנ'אונטערנעהמער

אויב ביי אנ'ארבייטער איז צוגע'גנב'עט געוואָרען א מלבוש אין דער אונטערנעהמונג, איז דער בעל-בית מחויב איהם צו ערטיילען אנ'ענטשעדיגונג.

אפליינען דאס אויספיהרען א שטראָף-אורטייל

נישט אמת, אז דאָס געריכט איז מחויב צום ערשטען מאָל א פערמשפטען אפצולעגען דאָס אויספיהרען דעם שטראָף-אורטייל. ס'איז בכלל נישט פאראן קיין בעשטימטע נאָרמע, ווען דאָס געריכט איז פערפליכטעט אנצוווענדען דעם דערמאָהנטען פרינציפ. דאָס אָפּלייגען אויסצופיהרען א שטראָף איז איבערהויפט נישט קיין פליכט, נאָר א חסד, וואָס דאָס געריכט ערטיילט לויט זיין אייגענעם איינזעהען נאָר דעם פערמשפטען, וועמען ס'אנערקענט דערצו פאר רואי. ממילא קאָן מען אויף א דעציזיע פון געריכט נישט אפצולעגען די שטראָף א פערמשפטען נישט דערלאנגען א קאסאציע.

בלאנקא-וועקסלען

נישט פאראן קיין שום בעגרעניצונג בנוגע טערמין פון אויסשטעלען א וועקסעל, געגעבען אין בלאנקא, סיידען די צדדים האָבען זיך וועגען דעם בפירוש אויסגערעדט. אלענפאלס קאָן נישט דער בעל-חוב אויפהויבען קיין שום טענה, אויב דער בעזיצער האט אויסגעשטעלט דעם וועקסעל אויף א שפעטערדיגען טערמין.

חרטה צו ערטיילען קרעדיט

אויב א פערקויפער האָט זיך מתחייב געווען צו ליפערען א בעשטעלונג אויף קרעדיט, האָט ער נישט קיין רעכט שפעטער דערפון זיך צוריקצוציען סיידען ביים שליסען דעם טראנזאקציע-אָפּמאך איז בפירוש פאָרגעזעהען געוואָרען, אז דאָס אויספיהרען די ליפערונג וועט אָפּהענגיג זיין פון בעקומען „גוטע אינפאָרמאציעס וועגען דער צאָהלפעהיגקייט פון קויפער".

איבעריגענס האט אפילו אין לעצטען פאַל אויך נישט קיין רעכט דער פערקויפער סתם נישט אויסצופיהרען די התחייבות, פערזיפעגדיג זיך אויף די בעקומענע אינפאָרמאציעס וועגען קויפערס צווייפעלהאפטיגע קרעדיט-פעהיגקייט. נאָר ער מוז גענוי אָנווייזען וואָסערע אינפאָרמאציעס ער האט בעקומען און פון וואנען ער האט זיי בעקומען.

אין געגענפאַל האט דער קויפער רעכט צו מאָהנען אנ'ענטשעדיגונג.

שותפות'ן צווישען פארפעלקער

אויף וויפיל די איינאָרדנונג איז נישט קיין פיקטיווע און האט נישט די כוונה ארויסצודרעהען זיך פון צאָהל-פליכטונגען, איז ביי די הייַנטיגע פערהעלטנישען נישט פאראן קיין מניעה צו אנערקענען אין פרינציפ א שותפות צווישען א פאָר-פאָלק.

ארבייטס-אפמאכען מיט גייסטיגע ארבייטער

נישט בלויז מיט פיזישע, נאָר אויך מיט גייסטיגע ארבייטער מעג געשלאָסען ווערען אנ'אָפּמאך אויף א בעשטימטען טערמין.

צואייגענונג

אויב א שניידער האט ארויסגענומען פון א טאש פון אנ'אנצוג וואָס איז איהם געגעבען געוואָרען צו פלעטען אָדער צו פערריכטען א פערגעסענעם חפץ ווערט ער בעשטראָפט נישט פאר בעגיין א גנבה, נאָר פאר צואייגנען זיך א געפונענע זאך.

נייע געזעצע

צירקולאר וועגן דעטייל-פרייזן אויף נאפט און צוקער

דאָס איגערן-מיניסטעריום האט פונאנדערגעשיקט א צירקולאר צו אַלע וואָיעוואָדעס, אין וועלכען ס'ווערט אויפגעפאָדערט אכטונג צוגעבען, אז די נישט לאנג פאָרגעקומענע פערבילליגערונג פון נאפט זאָל אין דעטייל-פערקויף געהעריג אָפּגעהיטען ווערען. מינדעסטענס — ווערט געזאָגט אין דערמאָהנטען צירקולאר — דארפען די פרייזען פערקלענערט ווערען אויף 24 פראָצ. אין פערגלייך מיט'ן פרייזען-צושטאנד פאר דער פערבילליגערונג (אין חודש אויגוסט).

דעסגלייכען ווערט אויך אויפמערקזאם געמאכט אין זעלבען צירקולאר אויף דעם אומשטאנד, אז צוקער טאָר נישט פערקויפט ווערען טייערער ווי 1 זל. 25 גר. א קילאָ. די 5 גראָשען מעגען טייערער גענומען ווערען אויף דער קילאָ צוקער נאָר אין די ערטער, וועלכע געפינען זיך ווייט פון די הויפט-לאגערן.

כראי אבער אנצוווייזען אויף דעם כאראקטעריסטישען פרט, אז אין ציטירטען צירקולאר ווערט בעמערקט, אז די סטאראָסטעס, וועלכע זענען בערופען פעסטצושטעלען פרייזען אויף ארטיקלען פון ערשטען געברויך, זענען נישט בערופען צו נארמירען די פרייזען פון צוקער.

גלייכצייטיג ווערט אויך פעראָרדענט אָפּצוהיטען די איינגעשטעלטע פרייזען אויף קוילען.

אין יעדען פאַל פון איבערטרעטען ד[illegible] פרייזען אויף די דריי אויסגערעכענטע ארטיקל[illegible] ווערט בעפוילען די שולדיגע סוחרים צוציהען צ[illegible] שטראָף-געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

● ר. איזראַעל ●

דער בערזען-סוחר

שפאַנענדער ראמאַן פון יודישען לעבען

59

— וואָס איז דיר געשעהען פאַני? דו טרייבסט מיך ווי א הונד פון דאַנען. דערפסט ערשטענס וויסען, אז איך שרעק זיך נישט באַלד איבער און צווייטענס קענען זיך נאך די יוצרות איבערדרעהען און איך וועל אנהויבען צו דיקטירן.

— פון הייַנט אָן נישט. איצט וועל איך דיקטירען און בעפעהל שוין צו פערלאָזען מיין צימער און מעהר זיך מיר אין די אויגען נישט ווייזען.

— פאַני דו פערגעסט, אז פאַליציי היט דיין יעדען שריט. ס'איז גענוג, אז איך זאָל געבען א וואונק, און נישט מ'וועט דיך טרייבען פון דאַנען, נאָר מיט פאַראַד דיך ארויספיהרען.

— און דערפאר האב איך נישט קיין מורא. ס'מעג זיך טון וואָס עס וויל, איך וועל ארויפרופען דיזעלבע פאָליציי און דיך הייסען פון דאַנען ארויסטרייבען.

פאַני האט גערעדט אזוי דרייסט, ווייל זי האט געוואוסט, אז די פאָליציי פערפאָלגט זי מעהר נישט, אז דער פאָליציי-אינספעקטאָר האט גענומען ראַלף'ן אונטער א שטארקען פערדאַכט און אז אין איצטיגען מאָמענט איז זי די הערשערין. דאַגעגען ראַלף האט געפיהלט, אז ער איז באמת אין איצטיגען מאָמענט א פערשפילטער, אז ער דארף זיך נישט האַלטען איצט חוצפה'דיג און ס'איז גלייכער זי איצט איינצונעהמען מיט'ן גוטען. ער האט דעריבער געמאַכט א געצוואונגענעם שמייכעל און האט זיך געווענדעט צו פאַני'ן:

— גוט, איך געה איצט אוועק, איך וועל אבער נאך צוריקקומען. מיין נישט, אז איך געה דערפאַר, ווייל דו טרייבסט מיך איצט, ניין דאָס געהט מיט ווייניג אָן. איך געה איצט, ווייל איך זעה, אז דיין גייסטיגער צושטאנד גרעניצט איצט מיט משוגעת. דו ביזט אזוי אויפגערעגט, אז איך האָב מורא פאר דיין געזונד; איך וויל דיך דעריבער לאָזען אליין, כדי דו זאָלסט זיך בערוהיגען און דאַן וועסטו אנדערש רעדען. מיר וועלען דאַן האָבען די געלעגענהייט זיך פונאנדערצורעדען און דו וועסט זיך איבערצייגען, אז דיין כעס איז אומזיסט, אז דאָ איז געשעהען א מיספערשטענדניש וועלכע מ'וואָלט געדאַרפט ווי אמשנעלסטען אויפקלערען. אבער נישט מיט רציחה און כעס, נאָר מיט רוה און איבערלעגונג.

— קיין שום פילאָזאָפיעס מעהר נישט. גענוג ביז הייַנט. מעהר נישט קיין גוטע רייד און קיין אויסריידען. ארויס פון דאַנען און די זאַך איז ערלעדיגט.

ראַלף האט שוין דערפיהלט, אז ער טאָר איצט ווייטער נישט פיהרען דאָס שפיל און ס'איז גלייכער פון דאַנען אוועקצוגעהען. ער האט גוט געקענט פאַני, ער האט געקענט איהר כאראקטער און האט פערשטאַנען, אז סוף-כל-סוף וועט זי זיך לאָזען איבערבעטען, מ'דאַרף זי נאָר א ווייַלע לאָזען אליין ביז זי וועט זיך בערוהיגען.

ראַלף איז אוועק. ער האט נישט געוואוסט, וואו ער זאָל געהען. ער האט בעוואונדערט איבער די גאסען און נאכגעטראַכט וועגען דעם, צוליב וואָס פאַני איז מיטאמאָל געוואָרען אזוי שטייף און אזוי חוצפה'דיג. דאָס איז זיכער נישט געווען קיין קאפריז מצד פאַני'ן. זי האט זיכער בעקומען עפיס אנ'אונטערשטיצונג, וועלכע ערלויבט איהר אויף אזעלכע הארבע דיבורים. ער האט אבער בשום אופן נישט פערשטאנען, ווער דאָס איז די דאָזיגע אונטערשטיצונג. מיט 2 שעה צוריק איז זי ערשט געווען צוזאמען מיט איהם ביי דער פרוי רובין און זי איז געווען דאָרט אונטערטעניג ווי א לעמעלע. אומגליקליך ווי קיינמאָל נישט און מיטאמאָל נאך צוויי שעה אזא ענדערונג אין טאָן. אין דער האלטונג און אין די רייד. וואָס איז דאָס געשעהען? וואו איז זי געווען דורך די דאָזיגע צוויי שעה. ביי זיין גאנצער דורכגעטריבענקייט האט ער זיך בשום אופן נישט געקענט משער זיין, וואָס דאָ איז פאָרגעקומען. ער האט געטראַכט וועגען דעם. אז נאך א שעה צייט וועט ער צוריקגעהען אין האָטעל און פאַר יעדען פרייז וועט ער מוזען דערגעהען וואָס פאַרא ענדערונג מיט איהר איז דאָס פלוצלינג פאָרגעקומען. ראַלף איז אבער געווען א מענש, וועלכער האט זיך מיט קיין שום ענין נישט שטארק איבערגענומען און דעריבער איז ער אריין אין א באַר, געמאַכט פ גוטען שנאפס, אזוי אז איהם איז געוואָרען אביסעל פרעהליכער אויף דער נשמה. דאָס האט איהם געשטארקט אויף אזויפיל, אַז ער האט געפינען די כוחות זיך אקעגענצושטעלען פאַניס חוצפה און איהר צו געבען די געהעריגע לעקציע. ער איז צוריקגעגאנגען אין האָטעל און געוואָלט ארויפגעהען צו פאַני.

ווען ער איז אריינגעקומען אין האָטעל האט ער דאָרט געטראָפען צוויי מענשען, וועלכע זענען געשטאַנען געבען דעם פאָרטיער און דורכגעקוקט די ליסטע פון די געסט, וועלכע געפונען זיך ביים איצטיגען מאָמענט אין האָטעל.

ראַלף האט געהאט א פאָרגעפיהל, אז דאָס מיינט מען איהם. ער האט דאָס באַלד פערבינדע[illegible] מיט דעם אינצידענט, וועלכען ער האט ערש[illegible] נישט לאַנג געהאט מיט פאַני'ן.

דאָס איז דער הער ראַלף ראַן, האט דע[illegible] פאָרטיער געזאָגט צו די צוויי הערען, ווען ראַל[illegible] האט זיך בעוויזען אין דער טיר.

— ביטע, איז ראַלף דרייסט צוגעטרעטען [illegible] די הערען, דאָס בין איך ראַלף ראַן, איהר הא[illegible] עפיס געדאַרפט צו מיר?

— יאָ, מיר זענען געשיקט געוואָרען צו איי[illegible]

— מיט וועמען האב איך דעם כבוד?

— מיר זענען פון דער פאָליציי. מיר האב[illegible] פאר אייך אנ'איינלאַדונג, אז איהר זאָלט קומ[illegible] אין דער פאָליציי.

— שוין איצט?

— ניין עס מוז נישט זיין איצט, נאָר ערש[illegible] מאָרגען אינדערפריה. מיר זענען געקומען [illegible] צווייען, ווייל מיר האָבען געהאַט אנ'אויפטר[illegible] אייך אויפצוזוכען, ווייל מיר האָבען אייער אדר[illegible] נישט געהאַט.

— וואָס איז דאָס פאַרא איילעניש איצט?

— דאָס ווייסען מיר נישט. מיר זענען [illegible] שליחים און מוזען אונזערע שליחות אויספיהרען.

— גוט איך וועל קומען, גיט איך וועל [illegible] קוויטירען די איינלאַדונג.

די מענשען זענען אוועק. ראַלף איז מ[illegible] נישט ארויף צו פאַנין אין צימער, נאָר האט [illegible] צוריקגעקעהרט אין גאס אריין. ס'איז ביי אי[illegible] נישט געווען קיין שום ספק, אז דער ענין ה[illegible] א שייכות מיט פאַניס גאנצע פערהאַלטען זיך [illegible] איצט איז פאר איהם פערשטענדליך געוואָרען [illegible] אונטערשטיצונג, וועלכע פאַני מוז האָבען. [illegible] איהם איז איצט געווען א קלעהר, וואָס ער [illegible] טון, צי ער זאָל זיך שטעלען אין דער פאָלי[illegible] אָדער נישט. ער האט איבערגעטראַכט, מיט [illegible] פאַרא ריזיקאָ דאָס איז פערבונדען פאר איהם.

(פאָרטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

זונטאג 9 ג טבת תרצ"ה

דעצעמבער

זון-אויפגאנג 7.32

זון-אונטערגאנג 3.24

ווידער בעשטראפט 38 סוחרים
פאר נישט צופאסען זיך צו די האנדעלס-שעהן

די שטאטישע סטאראסטווע שיקט אונז צו א נייע רשימה מיט שטראפען פאר נישט צופאסען זיך צו די האנדעלס-שעה'ן.

בעשטראפט זענען געווארען פאלגענדע סוחרים:

ברײנע רױזע גאלדבערג (נאוואמיעסקא 22) — 200 זל., בנימין פאדיאזד (נאוואמיעסקא 5) — 100 זל., פעסע מאנדראוויטש (נאוואמיעסקא 13) — 100 זל., פאלא ראזענשטרויך (פילסודסקיעגא 50) — 150 זל., הערש קאהן (11 ליסטאפאד 18) — 200 זל., אהרן מאיר קארן (פילסודסקיעגא 40) — 100 זל., שלום מייערטשיק (פולנאצנא 6) — 100 זל., מרים פוקס (נ. זארזשעווסקא 2) — 150 זל., צירל פרידע (לוטאמירסקא 1) — 150 זל., שלמה הערשליק (פולנאצנא 1) — 100 זל., הערש כוואס (פאמארסקא 8) — 100 זל., חנה בליץ זשגאווסקא 92) — 100 זל., שלום זאלץ (פאמארסקא 25) — 150 זל., חיים פאטאיעווסקי (בזשעזשינצר 23) — 350 זל., פראנטשישעק וואלניצקי (קילינסקיעגא 162) — 100 זל. אברהם ווייסבארט (זגערזשער 44) — 200 זל., מאיר געציל דאווידאוויטש (נאוואמיעסקא 34) — 150 זל., חיה זאלצמאן (ליפאווא 58) — 150 זל., צעזאר וויינארט (6-טער שערפיען 42) — 150 זל., פריידע צירל לעווקאוויטש (פאדזשעטשנא 15) — 250 זל., ישראל באמבעל (זאוואדזקא 6) — 100 זל., יהושע באנקער (זגערזשער 48) — 150 זל., ישראל בערמאן (פאמארסקא 25) — 150 זל., דוד שפילמאן (פל. וואלנאשטשי 8) — 150 זל., פנחס לייזער (זשגאווסקא 106) — 100 זל., יעקב ראסקאל פאלודניאווא 9) — 200 זל., יחיאל קאטשינסקי (זגערזשער 44) — 100 זל., אברהם ראזענפעלד (פל. וואלנאשטשי 11) — 200 זל., לייב לובקא (בזשעזשינצר 30) — 200 זל., וואצלאוו שליס (נאוואמיעסקא 3) — 100 זל., גאבע בעסערמאן (נאוואמיעסקא 3) — 100 זל., מרדכי קאטשקא (אל. 1 מאי 16) — 100 זל., שמעון קאפלעוויטש (זשגאווסקא 14) — 100 זל., מרדכי וואלמאן (נאוואמיעסקא 22) — 50 זל., משה גאלדבערג קילינסקיעגא 53) — 80 זל., לאה שצעלאיעווסקא (גלובנא 42) — 50 זל., ס. בולווע (11-טע ליסטאפאד 9) — 50 זל., מנחם נײלשטײן (זשגאווסקא 6) — 250 זל.

די זיצונג פון שטאט-ראט
איז בעשטימט געווארען אויף היינטיגען מיטוואך
זי וועט זיין גילטיג ביי יעדער צאהל אנוועזענדע מיטגלידער

דער רעגירונגס-קאמיסאר איגנאש. וואיעוואודזקי האט בעשטימט די צווייטע זיצונג פון שטאט-ראט אויף דעם קומענדיגען מיטוואך דעם 12 ד.ח. 7 א זייגער אין אווענד.

די טאג-ארדנונג פון דער דאזיגער זיצונג אונטערשיידעט זיך גארנישט פון דער טאג-ארדנונג פון דער ערשטער זיצונג, וועלכע איז פארגעקומען דעם 4 דעצעמבער. דער שטאט-ראט דארף בעשטימען די צאהל וויצע-פרעזידענטען און דאס בעהאלט פון פרעזידענט, וויצע-פרעזידענטען און לאווניקעס.

צו די איינלאדונגען וועלכע די ראטמענער האבען בעקומען צו דער דאזיגער זיצונג ווערט געזאגט, אז די זיצונג איז גילטיג ביי יעדער צאהל אנוועזענדע ראטמענער, אזוי אז די אגדע-קעס וועט שוין דאסמאל נישט העלפען קיין שום דעמאנסטראציעס און די זיצונג וועט אדורכגעפיהרט ווערען. דאסמאל זענען נישט בעשטימט געווארען קיין צוויי זיצונגען אויף איין טאג, אזוי אז די וואהלען צו דער שטאט-פערוואלטונג וועלען פארקומען אנ'אנדערשמאל. די וואהל-זיצונג דארף צונויפרופען דער וואיעוואדע און וואהרשיינליך וועט די דאזיגע זיצונג צונויפגערופען ווערען אויפן 18 ד. ח.

מ'שמועסט אויך, אז די ענדעקעס האבען שוין רעזיגנירט פון דעמאנסטראציעס, ווייל די אטמאספער איז איצט פיל רוהיגער.

50 לאדזער יודישע מארק-פאהרערס
צושלאגן און צוטראטען זייערע סחורות
אויף א מארק אין פויזנער קאנט
צו דעם כוליגאניזם אויף די פויזנער מערק מוז נעהמען א סוף!

דאס איז נישט דער ערשטער מאל, וואס יודישע מארק-פאהרערס, ווערען אויף די פויזנער ירידים גערודפט און שיקאנירט.

איצט טיילט מען אונז מיט וועגען אנ'איבערפאל אויף יודישע מארק-פאהרערס אין פויזנער קאנט, ביי וועלכען פיל יודישע סוחרים פון לאדז און פון אנדערע שטעט, זענען בעפאלען געווארען פון א באנדע כוליגאנעס, וועלכע האבען די יודישע מארק-שטייערס צושלאגען און די סחורה געטראטען מיט די פיס.

געווען איז עס פערגאנגענעם מיטוואך אינ'ם שטעטעל שמיגעל (פויזנער וואיעוואדזטווע).

פערגאנגענעם מיטוואך פארמיטאג, ווען די מארק-שטעה ערס האבען אויפגעפאקט די סחורה, איז אויפ'ן מארק געקומען א מחנה ענדעקעס מיט שטעקענס און גענומען שלאגען די יודישע סוחרים. אויפ'ן מארק איז ענטשטאנען א מהומה. די כוליגאנעס האבען זיך דאן מיט קולות: „קויפט נישט ביי יודען", געווארפען אויף די יודישע סוחרים און די סחורה צוטראטען מיט די פיס. די סוחרים האבען איבערגעלאזט די סחורה און ענטלאפען.

געליטען האבען פיל לאדזער יודישע סוחרים, צווישען אנדערע, דוד האבערמאן, פאדזשעטשנא 8; לייבוש זילבערבערג, ריבנא 4; יעקב מראקא, בערעק יאסעלעוויטש 11; מלך זילבערבערג, ריבנא 2/4; עדעק ווינטער, באזארנא 2; רחמיאל עפשטיין, זאוויישע 36; חיים זיגנער, בערעק יאסעלעוויטש 10; ישראל יעדוואבנעק, זגערזשער 86 און פיל אנדערע. צוזאמען האבען געליטען אנ'ערך 50 יודישע סוחרים.

די יודישע דעפוטאטען וועלטען געדארפט אינטערווענירען ביי די מאכט-ארגאנען, א סוף צו מאכען צו דעם כוליגאניזם אויף די פויזנער מערק!

די לאדזער ווידזשעוו-אינדוסטריעלער וועגען פער-
איינהייטליכען דעם אומזאץ-שטייער

(אג) אין שייכות מיט דער איצט אקטועלער פראגע וועגען פעראיינהייטליכען דעם אומזאץ-שטייער, האבען מיר זיך געווענדעט צו א רייה אינדוסטריעלער פון דער לוין-אינדוסטריע וועגען אינפארמאציעס בנוגע זייער שטעלונג צו דער דאזיגער פראגע.

לויט דער מיינונג פון אונזערע אינפארמאטארען איז די פראגע וועגען פעראיינהייטליכען דעם אומזאץ-שטייער ענג פערבונדען מיט א רייה אנדערע פראגען. ווי בעוואוסט אונטערשיידעט זיך דער פאבריקאציע פראצעס אין דער גרויסער און אין דער קליינער טעקסטיל-אינדוסטריע זעהר צווישען זיך. אין דער גרויסער אינדוסטריע געהט דער רויה-שטאף, וואס איז בעשטימט צו דער פאבריקאציע, איבער פון איין אפטיילונג אין דער צווייטער ד. ה. פון דער שפינערייי אין פארבערייי, צווירנעריי, וועבעריי, אפרעטור און צום סוף אין דער פערקויפס-אפטיילונג. ערשט אין דער לעצטער אפטיילונג ווערט בערעכענט און בעצאלט דער אינדוסטריע-שטייער. אין דער קליינער אינדוסטריע איז די פראצעדור פון דער פאבריקאציע דיזעלבע, מיט דעם אונטערשיד, וואס יעדע אפטיילונג שטעלט מיט זיך פאר א בעזונדערע אונטערנעהמונג און יעדע אפטיילונג צאהלט בעזונדער דעם אינדוסטריע-שטייער, ד. ה. אז אין דער קליינער אינדוסטריע איז די פראדוצירטע סחורה נאך איידער זי קומט אריין אין דער פערקויפס-אפטיילונג, שוין בעלאסטעט מיט דעם פולען אומזאץ-שטייער און אין דער פערקויפס-אפטיילונג, ווערט דיזעלבע סחורה נאכאמאל בעלאסטעט מיט דעמזעלבען שטייער. דעריבער וואלט לויט דער מיינונג פון אונזערע אינפארמאטארען, דאס בעסטע מיטעל צו נארמירען דעם דאזיגען שטייער געווען צו פעראיינהייטליכען פון אומזאץ-שטייער (ד. ה. אז ער זאל געצאהלט ווערען ביים קויפען דאס גארן). אויב די מאסגעבענדע רעגירונגס-ספערען זענען אין דער מיינונג, אז דאס וועט זיך איצטיגען מאמענט נישט לאזען אדורכפיהרען, דארף פעסטגעשטעלט ווערען פאר דער גאנצער לוין-אינדוסטריע און פאר די אינדוסטריעלער, וואס ארבייטען אין די דאזיגע פאבריקען א אומזאץ-שטייער אין דער הויך פון 1 פראצענט.

צוגאב-פאבאר

(2) דעם 15 דעצעמבער ה. י. וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז שטאט 1, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך שטעלען פאבאראווע פון יאהרגאנג 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 11, 9, 8, 5, 3, 2 קאמיסאריאטען.

דעם 28 דעצעמבער וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז 2, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאבאראוועס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 14, 13, 12, 10, 7, 6, 4, 1 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון שטאט-סטאראסטווע.

די לאדזער דעלעגאציע צום צוזאמענפאהר פון די האנדעלס-קאמערען

(אג) ווי מיר האבען שוין געמעלדעט וועט אין 10 און 11 פון דעם חודש פארקומען אין ווארשא א צוזאמענפאהר פון די האנדעלס-קאמערען. דער צוזאמענפאהר וועט טראגען א אויסערגעוועהנליך פייערליכען כאראקטער און עס וועט זיך אין איהם בעטייליגען דער האנדעלס-מיניסטער פלאיאר רייכמאן. פון לאדז זענען צום צוזאמענפאהר ארויסגעפאהרען וויצע-פרעזעס פון דער קאמער מיעטשיסלאוו הערץ און וויצע-דירעקטאר פון דער קאמער הערבערט זאנד.

פארן פעלשען א מייסטער-דיפלאם

(2) פארן גנב'ענען און פעלשען א דיפלאם פון בעקער-און-פליישער-פאך איז א געוויסער יוזעף מארינאווסקי פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים טורמע.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ק. ליינוועבער (פריהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטריקאווער 127), פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער וואלטשאנסקא 37), ס. וואיטשיצקי (נא פיורקאווסקיעגא 27

יודיש מאריאנעטען-שפיל
„בערל-שמערל-טעאטער"
אנפיהרונג משה בראדערזאן
דאס 1-טע פראגראם א. נ.
„אזוינס און אזעלכעס"
אין קאפע „אידעאל"
(פעטריקאווער 48)
היינט, זונטאג — 2 פארשטעלונגען
8 און 10 אוונט פינקטליך
עס ווערען געגעבען קאריקאטורען פון: ד"ר רויז-און-בלאט, ד"ר פלויש, אסקאר קאנסום, מאקס קאנסול, יצחק גרינבוים, חיים ראסנער, דיר. צאהל-מעסטער, לייביש פאן ראזענבערג, גרשון וואוילמאן, ר' יאסעלע מנ'ער. קאמענדאנט בערעק מעזלעראוויטש, פאניע די הוזשטע, מאדאם אסתר טענדעראווא, כאקס ראטהאלין, שמעריל עם-בעריל, פיניעלע מזיק, יעקע קנאק-אוט, פאנגא דעפטאקובנא, וואלענטין ראדני, וואיטשע כאווא די דאזארצעבע.

Dr. med. L. Berman
צעגעלביאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר מאגען-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונד.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג.

אין די נאהענטסטע טעג הויבען זיך אן
אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי" (דירעקציע: דוד צעלמייסטער)
די לאנג-ערווארטעטע גאסטשפילען פון דער טאנצענדיגער, זינגענדיגער, פלאם-פייערדיגער, פרעהליכער סוברעטין
רעגינא צוקער
אין דעם גרויסען מוזיקאלישען שלאגער
„די קאמעדיאנטקע"

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1—2 און פון 4—6 נאכמ.

Zarząd Telefonów Łódzkich P. A. S. T.

podaje do wiadomości, że w Łódzkiej Sieci Telefonicznej **będą instalowane telefony bez pobierania opłaty wstępnej,** w okresie od 10 grudnia r. b. dò 10 kwietnia 1935 r., o ile przed tem nie zostaną wyczerpane posiadane rezerwy w poszczególnych kablach i na centrali.

P. T. reflektanci na nowe telefony winni zgłaszać się osobiście do Biura Abonamentów Zarządu Telefonów, Al. Kościuszki 12, w godzinach biurowych od 8½ do 16 w celu podpisania odpowiedniej deklaracji. Zgłoszenia nie osobiste (w zastępstwie, przez członków rodziny i t. p.) przyjmowane nie będą.

Z opłaty wstępnej w wyżej wymienionym okresie będą zwolnione aparaty ścienne. Dopłaty za aparaty biurkowe, aparaty d odatkowe. oodatkowe gniazdka, dodatkowe dzwonki i t. p. będą pobierane w wysokościach ustalonych taryfą.

Wobec spodziewanego dużego napływu nowych abonentów, zakładanie telefonów będzie uskuteczniane w kolejności składanych zgłoszeń.

Wszelkie informacje bądą udzielane przez telefon Nr. 100-07.

צוריקקעהר פון וואיעוואדע

(2) צהערנאכטען פארמיטאג איז צוריקגעקומען קיין לאדז דער לאדזער וואיעוואדע, ה׳ האוקע-נאוואק, וועלכער האט 3 טעג געווילט אין ווארשא אין שייכות מיטן צוזאמענפאהר פון וואיעוואדעס.

ער הויבט אן צו אמטירען מארגען, מאנטאג.

צוגאב-קאסעס אויף אויסצוקויפען פאטענטען

די לאדזער פינאנץ-קאמער האט ארויסגעגעבען צו די פינאנץ-אמטען א פעראָרדנונג וועגען דעם פערקויף פון פאטענטען אויפן יאהר 1935.

די פינאנץ-קאמער האט בעאויפטראגט אז דער פערקויף פון די פאטענטען זאל פארקומען שנעל אזוי אז מ׳זאל נישט דארפען לאנג ווארטען אין דער רייה.

חוץ מזה האט די פינאנץ-קאמער פעראָרדנעט צו עפענען א גאנצע רייה צוגאב-קאסעס אין פינאנץ-אמטען.

וויפיל האט לאדז געגעבען פאר די קרבנות פון די פערפלייצטע געגענדען?

פון א בעריכט וואס האט פערעפענטליכט דער לאדזער הילף-קאמיטעט פאר די קרבנות פון דער פערפלייצונג, האט דער קאמיטעט געהאט הכנסות: 249.284 זל. 11.135 מלבושים, 20.878 וועש-שטיק, 1363 פאר שיך, 21 קאלדרעס, 226 הויז-מכשירים, 197 טיכלעך, 9917 פערש. חפצים, 3234 קילא שפעק, א חוץ קארן, ברויט און אנדערע לעבענס-מיטלען.

דער קאמיטעט רופט די הויז-בעזיצער אפצושיקען די שפענדען-רשימות.

איז די קוילען-סקלאדען מוז אויסגעהאנגען ווערען צעניקעס

(2) ווי מיר דערוויסען זיך האט די לאדזער סטאראסטווע געכטען ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג די פאליציי-ארגאנען, זיי זאלען צוהיטען, אז אין די קוילען-סקלאדען זאלען אויסגעהאנגען ווערען צעניקעס, אין וועלכער עס ווערט גענוי אנגעגעבען דער פרייז פונ׳ם פערקויפטען האלץ און קויהלען.

די, וואס וועלען זיך נישט צופאסען צו דער דאזיגער פארשריפט וועלען אדמיניסטראטיוו שטרענג בעשטראפט ווערען.

די טרויעריגע לאגע פון דער קוילען-בראנזשע

היינט א פערזאמלונג אין קליינהענדלער-פעראיין

זונטאג דעם 2-טען ד.ח. איז אין קליינהענדלער-פעראיין (פל. וואלנאשטשי 3) פארגעקומען א פערזאמלונג פון קוילען-הענדלער.

אויף דער פערזאמלונג איז ארומגערעדט געווארען די פראגע פון אונעהרליכער קאנקורענץ און וועגען פרייזען פון קוילען.

די פערזאמלונג עפענט פרעזעס זכריה גאלדבערג, וועלכער רעדט ארום די טרויעריגע לאגע אין דער קוילען-בראנזשע, און וועגען דער קאנקורענץ, וואס גראבט אונטער די עקזיסטענצען פון הונדערטער יודישע פאמיליעס.

נאך דעם ווי עס רעדען נאך איינגע רעדנער, ווערט בעשלאסען צו רופען א צווייטע פערזאמלונג אויף היינט, דעם 9 דעצעמבער.

קלאנג-סינא-טעאטער
Zachęta
זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

— I —

פאסצינירענד מייסטערווערק, קאמף פון 2 וועלטען, רעזשי: **Turzański**

שרפה איבער דער וואלגא

אין דער הויפטראל **W. Imkiszyniew**

— II —

די וואונדערבארע מעלאדישע אפערעטקע א. נ.

„רייצענדע נאכט"

אין די הויפטראלען:

Ewelina Laye, John Boles.

אנהויב פון די סעאנסען: שבת און יום-טוב 12 א זייגער. געוועהנליכע טעג 4 נאכמ.

א מעשה פון „בימים ההם"...

ווען די „בליץ" מיט׳ן „האקענקרייץ" האבען זיך „געווילט"

(2) דעם 22 אפריל ה.י. האבען די „עקאנטע חברה-לייט, פון אונטערן „בליסקאוויצא-צייכען" געמאכט א חנוכת-הבית פון א נייער מליבה אויף פאדלעשנא 8, זענען געקומען צוגיין זיערע נאציאנאל-סאציאליסטישע קאנקורענטען, די „האקענקרייץ"-פאציעטען און מיט דער הילף פון מעסערס א. א. מכשירים געמאכט דארטען דעם ריכטיגען שווארץ-שבת...

אין שייכות הערמיט זענען פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים — מיטן אפלייגען די שטראף — הענריק בארטאשעווסקי, אדאם בראנט, וויקטאר לויז (כשמו כן הוא...) און יעגעניוש פיקס.

פערזיכערונגס-אפצאלען אין פ.ק.א.

קאנען רעאליזירט ווערען דורך אבליגאציעס פון דער נאציאנאלער הלוואה

(2) לויט ווי עס איינפארמירט אונז די לאדזער אפטיילונג פון פ.ק.א. קאנען די בעזיצער פון דער נאציאנאלער הלוואה שליסען נייע פערזיכערונגען מיט דער איינמאליג בעצאהלטער סקלאדקע פאר דער גאנצער צייט פון דער פערזיכערונג, אדער פאר עטליכע יאהר פון פריהער אויס וועניגסטענס — פאר דריי יאהר, און קאנען אויך געניסען דורכן איינצאהלען די אבליגאציעס פון דער נאציאנאלער הלוואה, א פערקלענערונג פון די סקלאדקעס פאר פריהער געשלאסענע פערזיכערונג און — לסוף קאנען זיי בעניצען פערזיכערונגען, וואס זענען בטל געווארען צוליבן אויפהערען צאהלען סקלאדקעס דורכן איינצאהלען אבליגאציעס אויף צו דעקען פער לעגענע סקלאדקעס.

דער נאמען פון פערשטארבענעם פייערלעשער-קאמענדאנט ד״ר גראמאן

טאר נישט ארייגעצויגען ווערען אין דער רעארגאניזירונגס-ארבייט פון פערוו. קאמיטעט

דער פערוואלטונגס-קאמיטעט פון די לאדזער פרייוויליגע פייערלעשער, האט אנגעהויבען זיין טעטיגקייט דעם 18-טען מאי ד. י. מיט דער אויפגאבע צו רעארגאניזירען די ארבייט פון די פייערלעשער. אין דער ערשטער רייה האט דער קאמיטעט אנגעהויבען אנ׳אקציע לטובת די פייערלעשער און דערביי אונטערצושטרייכען די גרויסע פערדינסטען פון פערשטארבענעם קאמענדאנט ד״ר גראמאן.

אין דער רעארגאניזירונגס-ארבייט, האט דער קאמיטעט קיינמאל נישט ארייגעצויגען דעם נאמען פון פערשטארבענעם קאמענדאנט.

ליידער האבען זיך אין דער פרעסע בעוויזען ארטיקלען, אין וועלכע ס׳איז ארייגעצויגען געווארען דער נאמען פון פערשטארבענעם. דאס איז געשעהן אין דער פאלעמיק פון די אינזשיניערען לעאן און אלפרעד גראמאן, וועלכע האבען אויפגעוויזען וועגען דער ווירטשאפט ביי די פייערלעשער און וועגען די פערלוסטען.

דער פערוואלטונגס-קאמיטעט שטעלט פעסט, אז די פערלוסטען זענען געווען פיל גרעסער, ווי ס׳איז אנגעוויזען געווארען אין די ארטיקלען.

דער קאמיטעט האלט, אז דער ענין דארף נישט ארומגעפיהרט ווערען אין דער עפענטליכקייט און אז דער פערשטארבענער קאמענדאנט דארף פון קיינעם קיין שום נישט, ווייל זיינע פערדינסטען פאר די פייערלעשער זענען אלעמען גוט בעקאנט.

זאל פילהארמאניע טעל. 213-84

היינט, זונטאג, דעם 9-טען דעצעמבער ד. י. 8.30 אין אווענד

דער לאנג-ערווארטעטער אויפטריט פון דער

אונפערגלייכליכער לידער-זינגערין

Hanka Ordonówna

א נייער רייך פראגראם, וואס נעמט ארום 20 לידער פול הומאר, טעמפעראמענט און סענטימענטאל.

בילעטען צום פרייז פון 1 זל. ביז 5 זל. צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

ביי די רעסטאראן-בעזיצער

אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג האבען די ה״ה רייכמאן און קראקאווסקי אפגעגעבען בעריכטען. ווייטער האבען גערעדט די ה״ה: האראוויטש און דרעסלער. אין דער נייער פערוואלטונג זענען אריין עהרען-פרעזעס רייכמאן, פרעזעס קראקאווסקי יעקב פייוועל, וויצע-פרעזעס ווייגבערג איזאק, קאסירער — בלימבוים יצחק הערש, סעקרעטאר — ווייצמאן יעקב, עקאנאם — ווארשאווסקי אייזיק, רעווידיר-קאמיסיע אלשטיין זימעל ליסטאווסקי יחיאל מאיר, קאנדידאטען: בערל ווייגבערג און בערקענשטאט הערש גאדעל. געריכט — אייבעשיץ, דרעסלער, באורדיני, קראקאווסקי אלטשטיין.

די גרעניצען פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע זאלען געענדערט ווערען

ווי מיר דערוויסען זיך ווערט איצט אויסגעארבייט א פלאן פון גרעניץ-ענדערונגען אין א רייה וואיעוואדזטוועס ובתוכם אויך אין לאדז.

אזוי למשל קען געמאלט זיין, אז אין דער לאדזער וואיעוואדשאפט זאלען אנגעשלאסען ווערען טשענסטאכאוו מיט איהר קרייז און אלע שטעט און שטעטלעך, וואס גרעניצען מיט דער לאדזער וואיעוואדזטווע און האבען אנ׳אינדוסטריעלען כאראקטער. דאגעגען זאל קאליש מיט דער אומגעגענד צוגעטיילט ווערען צו דער פויזנער וואיעוואדזטווע.

דער ענין זאל דעצידירט ווערען גאר בקרוב.

פון ל.א.פ.פ.

די היינטיגע וואך ווערט אין ל.א.פ.פ. פערענדיגט דער אנטי-גאז קורס פון 79 מיטגלידער פון דער „אובעזפיעטשאלניע".

קומענדיגע וואך ווערט געעפענט א קורס פון די מאנאפאל-ארבייטער.

ספעציעלע ביכלעך פאר הויז-דינערשאפט

(—) בקרוב זאל ארויס א ספעציעל געזעץ, לויט וועלכען אלע דינסטמיידלעך זאלען דארפען האבען ספעציעלע ביכלעך, אין וועלכע עס וועלען פיגורירען אלע כללים און פליכטען פאר דער הויז-דינערשאפט.

אין די דאזיגע ביכלעך וועלען די באלעבאטים אויך דארפען ארייגשרייבען פערשידענע מיינונגען, רעקאמענדאציעס א.א.וו. אזוי אז ביים נעמען א נייע דינסטמיידל אין שטוב אריין וועט מען זיך מעהר-ווייניגער קענען אריענטירען וועגען איהר אויפפיהרונג, ערענטליכקייט און ארבייטס-פעהיגקייט.

אנ׳איינברוך-גנבה אינ׳ם פאפיר-געשעפט פון י. מ. ליפינסקי

(2) נעהערנעכטען ביינאכט האט מען ביי י. מ. ליפינסקי (זאכאדניע 59) ארויסגעגנבעט פון דער קאסע 400 זלאטעס.

נעכטען האט מען שוין ארעסטירט די גנבים וואס זייערע נעמען זענען: לייב שולמאן (מאגיסטראצקא 5), און זעלמאן קליינהארן (לוטאמירסקא 8), ביי וועלכע עס איז נאך געלינגען אפצונעהמען א טייל פון דער גנבה.

ארויספאהרונגען פון ארץ-ישראל

עס זענען דערהאלטען געווארען ארויספאהרונגען פון ארץ-ישראל פאר פאלגענדע פערזאנען:

בירנצווייג ג., פרידעל הענדל, ביאלער רחל טובה, יואל און נעמי, שליפקאוויטש אברהם, שאפיר שרה, עדעליסט רבקה, גרינבערג רבקה, זעלמאן בער און אסתר, טארדאוויטש הענעך, שמואל און חנה, ליבענשטיין בן-ציון, יענטא און חיים, לאנגנאס אליהו און מינדעל.

די דערמאנטע דארפען זיך ווענדען אין ארץ-ישראל-אמט (שרודמיעסקא 29) פון 10 ביז מיטאג בכדי צו ערלעדיגען די רייזע פארמאליטעטען.

חגיגת-חנוכה „איז אהל יעקב"

די נעכטיגע פייערונג אין „אהל יעקב" איז אויסגעפאלען זעהר אימפאזאנט. דער גרויסער עולם און די שעהנע בעלייכטונג האבען צוגעגעבען א בעזונדערען חן. דער מטיף פון שוהל מאסטער ה׳ ליבאשיצקי האט געהאלטען א געלונגענע הייטס-רעדע, אינהאלטרייך אין ציטאטען פון תלמוד און היסטארישע בעלייכטונגען ווי חנוכה האט ער אדורכגעפיהרט אלע עפאכען צו דעם היינטיגען ציוניזם מיט די לעצטע דערגרייכונגען פון חולה.

דערויף האט ה׳ ש. לצוו פארגעלעזען העברי׳שע סונג, וועלכע דער „אהל יעקב" האט געשענקט צו דער שוהל „מוריה" אין ווארשא און דעם הרב ר׳ יצחק ניסענבוים. מיט׳ן געזאנג „התקווה" האט זיך די חגיגה געענדיגט.

די עולים לתורה האבען מנדב געווען דעם קרן הקימת.

Dr. Wołkowyski

האט זיך איבערגעצויגען אויף

ציגעל-גאס 11, טעל. [illegible]-02

נעהמט אן אין הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע

נמעט אן פון 8–12 בייטאג און פון 4–9 אוונט

א רייזע נאך פאלעסטינא אהן סערטיפיקאטען

הערליכער פילם „דאס נייע ארץ-ישראל" אין קינא „טשארי"

דעם לאדזשער יודישען קינא-בעזוכער ערווארט דינסטאג דעם 11 דעצעמבער א גרויסער חידוש. דער דירעקציע פון קינא „טשארי" איז געלונגען צו פערקאנטראקטירען א הערליכען פילם, וואס ווערט צום ערשטען מאל געוויזען אין פוילען און וואס וועט זיכער ארויסרופען דעם גרעסטען אינטערעס ביי די ברייטע יודישע שיכטען. דער דאזיגער פילם טראגט דעם נאמען „דאס נייע ארץ-ישראל 1934-35".

דער דאזיגער פילם טראגט אונז אריבער פון אונזער גרויער גלות-וואכעדיגקייט צום זון-צושטראלטען מזרח. פאר די אויגען פון צושויער גייט אדורך דאס נייע ארץ-ישראל, וואס ווערט געבויט אין א שנעלען טעמפא דורך אונזערע בראווע חלוצים. מיר זעהען אין דעם פילם די שענסטע ארץ-ישראל, באטער-ווינקעלעך, די הערליכסטע קאלאניעס, און פאר אלעם — די שעהנע יודישע שטאט תל אביב. א בעזונדער קאפיטעל אין דעם דאזיגען צויבערדיגען פילם איז דער מזרח-ירי"ד, וואס איז ערשט נישט לאנג צוריק פארגעקומען אין ארץ-ישראל. מיר זעהען דא די 27 הערליך דעקארירטע קיאסקען פון די גרעסטע וועלט-מלוכות מיט פוילען אין דער שפיץ, וואס האבען אנטייל גענומען אין דער אויסשטעלונג, פאר די אויגען פון די צושויער געהען א דורך די צעהנדליגער טויזענטער צונויפגעפאהרענע יודען פון גאר דער וועלט, וואס האבען בעזוכט ארץ-ישראל אין דער לעצטער צייט. דער דאזיגער פילם פערמאגט אויך א ים מיט אריגינעלער יודישער ארץ-ישראל בגינה און לידער פון חלוצים. דער נייער ארץ-ישראל פילם ברענגט אונז א לעבעדיגען גרוס פון אונזערע ברידער און שוועסטער, וואס זעצען עולה-געווען אין אונזער הייליג.

די אויפנאהמען צום דאזיגען פילם, זענען אויסגעפיהרט געווארען אונטערן אויפזיכט פון דער פויליש-פאלעסטינישער האנדעלס-קאמער. מיט עטליכע טעג צוריק איז א טייל פון דאזיגען פילם דעמאנסטרירט געווארען פאר פארשטעהער פון דער פרעסע און איינגעלאדענע געסט אין דער לאדזשער פויליש-פאלעסטינישער האנדעלס-קאמער, די די-רעקציע פון קינא „טשארי" דעמאנסטרירענדיג דעם פילם „דאס נייע ארץ-ישראל 1934-35", גיט יעדען איינציגען די מעגליכקייט צו מאכען א פערגעניגונגס רייזע איבערן גייעם ארץ-ישראל.

פון „בערל-שמערל-טעאטער"

היינט צוויי פארשטעלונגען

אין „בערל-שמערל-טעאטער" ווערט היינט געשפילט צוויי מאל: 8 און 10 אווענד.

דער פראגראם נעמט וואס וויטער אלץ מעהר אויס ביים עולם. די לאלקעס ווערען ווארים אויפגענומען און ווערען שטארק אפלאדירט.

היינט אויפטריט פון האנקא אָרדאָנוּבנא

היינט זונטאג אווענד טרעט אויף אין פיל-הארמאניע-זאל מיט איין איינציגען קאנצערט די פוילישע קעניגין פון געזאנג, די קרוין פון קווי-פרא-קווא אין ווארשא די אומפערגלייכליכע האנקא אָרדאָנוּבנא.

די בעריהמטע ארטיסטין וועט אויף איהר איינציגען קאנצערט אויספיהרען א זעהר העכסט אינטערעסאנטען פראגראם.

דער בעריהמטער קינסטלער ארטור שיק האט דעם קאנסול מאקס קאהן אויפגעצייכענט אין א קאריקאטור ווי די חבורות-פארשטעהער בעלאגערן איהם מיט די פושקעס.

פון צענטראל-קאמיטעט „תרבות" אין פוילען

(א בריף אין רעדאקציע)

ח׳ רעדאקציע !

אין צוזאמענהאנג מיט דער „ערקלערונג" פון „עד הפועל צ.ס. „התאחדות" וואס האט זיך בעווי-זען אין „ביים פאלקסבלאט" זענען מיר געצוואונגען פעסטצושטעלען, אז די ארויסגעריקטע פארוואורפען און בעשולדיגונגען אויף דעם אדרעס פון צ.ק. „תר-בות" זענען פולשטענדיג גרונדלאז און קיין איינער פון די אנגעגעבענע פאקטען שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט.

עס געהערט נישט צו אונזער קאמפעטענץ צו קוועסטיאנירען „די פאזיטיווע שטעלונג פון דער צ.ס. „התאחדות" צו דער פערשפרייטונג פון דער העברעאישער שפראך אין גלות", און אין אונזער ארבייט זענען מיר שטענדיג טריי געווען דעם פרינציפ פון פולער בייטראליטעט לגבי אלע ציוניסטישע ריכטונ-גען, וואס זענען פערטראטען אין דער „תרבות"-בע-וועגונג.

עס בלייבט ביי אונז א גרויס רעטעניש די בער-ה״עט ב: פון ע „הפועל צ.ס. „התאחדות" אז ער האט "כסדר געבעטען און געפאדערט פון צ.ק. „תרבות", צו שטעהען מיט איהם אין קאנטאקט" און בעווג-דערס די לעצטע וואכען געשריבען כסדר (?) בריף, כדי צו בעקומען חוזרים און אנווייזונגען מכוח די תרבות-וואהלען"... מיר שטעלען פעסט, אז נישט בלויז במשך „די לעצטע וואכען" נאר במשך די לעצ-טע חדשים האבען מיר פון „עד-הפועל בעקומען איין-און-איינציגען בריף (אהן א דאטע) אויף וועל-כען מיר האבען דעמועלבען טאג איבערגעשיקט אונ-זער תשובה (פון 19 נאוו. מס׳ 34[6527), וואס האט לויט איהר פארם און אינהאלט, בשום אופן נישט געקענט בעריכטיגען דעם „עד הפועל צו זיין עפענט-ליכער ארויסטרעטונג.

עס איז א בעדויערענסווערטע טעות מצד דעם „עד הפועל, אויב ער פרובט ארויפצולעגען אויף צ.ק. „תרבות" די אחריות פאר דעם, וואס די צ.ס. התאחדות אויף דער פראווינץ זענען נישט געווען בעקאנט מיט דער טעכנישער דורכפיהרונג פון די וואהלען. די צ.קצ „תרבות" האט אויף זיך די דא-זיגע אויפגאבע קיינמאל נישט גענומען, דער וואהל רעגולאמין איז זייבער צייט פערעפענטליכט געווא-רען סיי אין דער טעגליכער פרעסע און סיי אין די צירקולארען צו אלע „תרבות"-סניפים. און וואהל-קאמיסיעס.

עס שטימען אויך נישט מיט די ריכטיגקייט די ווערטער פון „עד הפועל, אז דער צ.ק. „תרבות" האט געפסלט אין מאנכע ערטער ליסטען פון צ.ס.— עס איז נאך ביז איצט אזא פאל נישט פארגעקומען און איבעריגענס געהערט דאס נישט צו דער קאמ-פעטענץ פון צ.ק. „תרבות".

אפווארפענדיג מיט דער גאנצער קאטעגאריש קייט די גרונדלאזע בעשולדיגונגען פון „עד-הפועל פון צ. ס. „התאחדות" וועלכע זענען צוליב אונ-פערשטענדליכע פאר אונז סיבות אויסען צו דיס-קרעדיטירען דעם צ.ק. „תרבות" האלטען מיר פאר אונזער געזעלשאפטליכען חוב שארף צו פראטעסטי-רען קעגען די נישט-פאסיגע אויסדרוקען, מיט וועל-כע דער א. ד. „עד-הפועל האט געפונען פאר נוי-טיג זיך צו בענוצען אין זיין „ערקלערונג",

בברכה התרבות העברית:

הועד המרכזי של הסתדרות „תרבות" בפולניה.

דער יודישער כבוד איז נישט אומעטום הפקר

1.

אין שטעטיל ק. האבען קורסירט אין פער-שידענע ריכטונגען 20 אויטאבוסען. די בעלי-בתים פון די אלע אויטאבוסען זענען געווען יודען. ארום די אויטאבוסען האבען געהאט פרנסה קנאפע 50 משפחות.

מיט א צייט צוריק האט מען רעווידירט די קאנצעסיעס, די רעוויזיע האט זיך געענדיגט דער-מיט, וואס דער פערקעהר אויפן דערמאנטען אפ-שניט איז מאנאפאליזירט געווארען און די קאנ-צעסיע איז איבערגעגעבען געווארען א קריסט.

הגם דער קריסט איז בעקאנט אלס פערביסע-נער אנטיסעמיט, האט ער דאך געהאלטען פאר נויטיג צו צונעמען איינציגע יודישע קאנדוקטארען, וועלכע זענען געווען בעשעפטיגט יאהרענלאנג ביי די פריהעריגע קאנצעסיאנערען, מסתמא האט ער גערעכענט אזוי ארום צו שטילען דעם צארן פון דער יודישער בעפעלקערונג.

זעהענדיג אבער, אז דער יודישער עולם נעהמט זיך נישט צו שטארק איבער צוליב דער ארויסשטויסונג פון די יודישע אויטאבוסען-בעזיצער פון זייערע איינגעפונדעוועטע פרנסות, האט דער מאנאפאליסט אנגעהויבען איינציגווייז צו בעזייטי-גען פון דער ארבייט די אנגאזשירטע יודישע קאנ-דוקטארען. די טעג איז טאקע אפגעשאפט געווא-רען דער לעצטער יודישער קאנדוקטאר.

די דאזיגע האנדלונג פון אנטיסעמיט האט שוין איבערפולט די מאס געדולד פון דער יודי-שער בעפעלקערונג. ספאנטאן איז אויסגעבראכען א באיקאט פון זיינע אויטאבוסען. יודען און אפילו קריסטען, וועלכע זענען מיט יודען געשעפטליך פערבינדען, האבען געווייכט פון זיינע אויטא-בוסען.

אז ס'זענען דורך איניגע טעג און דער אנ-טיסעמיט האט געזעהן אז זיינע אויטאבוסען הוי-בען אן צו דימפעצען, איז ער געווארען ווייכער, ער איז אוועק צום פרעזעס פון דער קהלה און אויסגעדרוקט זיין גרייטקייט, צו לאזען זיך לייגען איבערן בענקעל, אבי מ'זאל אראפנעמען דעם חרם אויף זיינע אויטאבוסען. ער האט ענדליך מסכים געווען צוריקצונעמען אלע געקינדיגטע יודישע קאנ-דוקטארען און אויך צו שפענדען א שיינע נדבה אויף יודישע געזעלשאפטליכע צוועקען.

נאכדעם ווי ער האט ערפילט די דאזיגע בע-דינגונגען האבען ערשט די יודען פון ק. ווידער אנגעהויבען צו פאהרען מיט זיינע אויטאבוסען.

2.

אין שטעטעל ט. האט געארבייט אין דער דארטיגער שטעטישער עלעקטראווניע א יודישער מעכאניקער. דער דאזיגער יוד איז געווען, ווי א דארן אין די אויגען ביי אלע אנטיסעמיטען פון דער שטאט. זיי האבען זיך נישט אפגעשטעלט פאר קיין שום שריט בכדי צו פערבייטערן דעם יוד דאס לעבען.

זייערע אלע אינטריגעס האבען אבער נישט געהאט קיין ערפאלג. דער יודישער מעכאניקער איז ווייטער געבליבען אויפ'ן פאסטען, ווייל ער איז געווען אן ערשטראנגיגער פאכמאן, א פינקט-ליכער און ערליכער ארבייטער און מ'האט צו איהם קיין שום טענות נישט געקאנט האבען.

לעצטענס איז אין שטאט אנגעקומען א נייער בורגמייסטער. ער האט זיך געלאזט בעאיינפלוסען פון דער ענדעקישער קליקע און דעם יודישען מע-כאניקער בעזייטיגט פון פאסטען. די מעשה האט אויפגערעגט די יודען פון שטאט. אלס פראטעסט האבען זיי אויפגעהערט צו בענוצען עלעקטרי אין די יודישע שטובען, געשעפטען, ווערקשטאטען, חברות, חדרים און אין אנדערע לאקאלען האט מען זיך אנגעהויבען צו בענוצען מיט קארביד און נאפט-לעמפ.

אפילו די פאר פאבריקלעך און ווערקשטא-טען, וועלכע זענען געטריבען געווארען דורך מא-טארען, האבען אנגעהויבען זיך צו בעווענען מיט דער הילף פון מענשליכע הענד.

די שטאט-פערוואלטונג האט פערשטאנען, אז דער באיקאט וועט פערשאפען דער שטאט גרויסע שאדענס און מ'האט אנגעהויבען צו זוכען מיטלען, ווי אזוי מיט די יודען דורכצוקומען.

אויך דא איז געקומען א דעלעגאציע פון דער שטאט-פערוואלטונג צום פרעזעס פון דער קהלה. די פני האבען זיך געלייגט אין דער לענג און ברייט, אז דער באיקאט זאל אראפגענומען ווערען.

זיי זענען שוין מסכים געווען דעם יודישען מעכאניקער צוריקצונעהמען און מיט איהם צו שלי-סען א נייעם לאנג-טערמיניגען ארבייטס-אפמאך. ער האט אבער שוין אליין נישט געוואלט צוריק-געהן אויפ'ן פאסטען, ווייל ער האט דורך דער צייט בעקומען אנ'אויספאדערונג פון א פאלעסטי-נישער עלעקטראווניע.

די שטאט-פערוואלטונג האט איהם אויסגע-צאהלט א גרעסערע געלד-גראטיפיקאציע, צוגענו-מען אנ'אנדערען יודישען אנגעשטעלטען אויף א שטאט-פאסטען. אויף די בעדינגונגען האבען די יודען פון ק. שטעטעל ט. בעשלאסען אראפצונעהמען דעם באיקאט פון דער עלעקטראווניע.

ארגוס.

ראדיא-ווינקעל

ראדיא איז דינסט פון דער פאליציי

דאס אנווענדען פון ראדיא אין דער זיכערהייטס-דינסט האט זעהר פערלייכטערט די אויפגאבע פון דער פא-ליציי. מיר גיבען דא עטליכע ציפערען וועגען דער ענטוויקלונג פון פאליציאישער ראדיא-דינסט אין אמעריקע.

איבער דער ריזיגער נעץ פון די ניו-יארקער גאסען אויף א מהלך פון זיבען טויזענד קילאמע-טער קרייזען שטענדיג ארום 250 פאליציי-פאטרו-לען, וועלכע זענען גרייט יעדען אויגענבליק צו לוי-פען אויפן ארט פון פאפאל, א דאנק די ראדיא-מעלדונגען, וואס זיי בעקומען. דער מיקראפאן גע-פינט זיך שטענדיג אויפן טישעל פונ'ם פאליציי—אינ-ספעקטאר וועלכער גיט ארויס דורכן ראדיא בעפעה-לען פאר די פאטרולען, וועלכע זענען פערזעהען מיט ספעציעלע ראדיא-אפאראטען.

דער ראדיא-אפאראט אלס... בעראמעטער

בעת א שטורעם הערט מען אין ראדיא-הילכער אדער אין הער-טרייבעל ווי עס „קנאקט", אהן אויפ-הער. דאס דאזיגע „קנאקעריי" שטאמט פון די עלעקטרישע אויסלאדונגען, וואס קומען פאר אין דער לופט בעתן שטורם.

אזעלכע גערוישען אין הילכער קומען צוערפאר נישט נאר בעתן שטורעם נאר אויך א געוויסע צייט פארן שטורעם, און אפילו דעמאלט, ווען דער שטורם דערווייטערט זיך פון אונז.

אז מען וועט געניטער אבסערווירען מיטן אויער די אטמאספערישע שטערונגען אינם ראדיא-הילכער קאן מען מיט דער צייט כמעט אויף זיכער פאר-אויסזאגען, וואסער וועטער עס וועט זיין אין די באהענטסטע שעהן.

דאס פאראויסזאגען פון וועטער מיט דער הילף פון ראדיא איז שוין אפילו אנערקענט געווארען דורך די וויסענשאפט-לייט, צו דעם צוועק איז שוין אפילו ערפונדען געווארען א ספעציעלער אפאראט וואס פערצייכענט אלע אטמאספערישע גערוישען, וועלכען מען האט א נאמען געגעבען „אטמאראדיאגראף".

די טעטיגקייט פון פוילישען ראדיא אין פערגלייך מיט אויסלאנד

וועגען דער פראגראם-טעטיגקייט פונ'ם פויל-ישען ראדיא קאן מען זיך מאכען א בילד ערשט בײם פערגלייכען מיט דער טעטיגקייט פון די אויס-לענדישע ראדיא-סטאציעס.

אמאינטערעסאנטסטען איז דער פערגלייך פון דער טעטיגקייט פון די ראדיא-סטאציעס אויפן מוזי-קאלישען געביט, די גרעסטע פארציע מוזיק פאר איהרע ראדיא-הערער. גיט ענגלאנד. איהרע מוזיקא-לישע פראגראמען מאכען אויס גאנצע 73 פראצענט פון אלע איהרע אודיציעס. דערנאך געהט אונגארן .53 דענעמארק, 49, פראנקרייך 49, יוגאסלאוויען ,46, פוילען — 45, בעלגיען — 44, איטאליען און עסטרייך — 42. דייטשלאנד — 41. פון די דאזיגע ציפערען איז צו זעהען אז פוילען מיט איהרע 45 פראצענט פערנעהמט א מיטלארט, יעדענפאלס פאר דייטשלאנד, עסטרייך און טשעכיען.

איבערגעהענדיג צו די איינצעלהייטען פון מוזי-קאלישען פראגראם, ווייזט זיך ארויס, אז כמעט ביי אלע אייראפעאישע ראדיא-סטאציעס הערשט א טענדענץ פון געבען מעהר לייכטע און טאנץ-מוזיק אידער ערנסטע אב'אויסנאהם זענען בלויז די פראנ-צויזישע און יוגאסלאווישע ראדיא-סטאציעס, וואו ערנסטע מוזיק ווערט געגעבען דאפעלט ווי לייכטע.

ליטעראריש אודיציעס פערנעמען אין פויל-ישען ראדיא פערהעלטנישמעסיג א קליינעם פראצענט — 5, אין דער צייט ווען אין אנדערע לענדער גרייכט ער ביז 10 (דייטשלאנד), און אין שוועדען, עסטרייך און אונגארן בעטרעפט ער 6 און 7 פראצ.

די פראצענט-פערהעלטניש פון די פארלעזונגען איז כמעט דיזעלבע וואס אין מוזיק, אממעהרסטען פארלעזונגען האבען געגעבען די טשעכען — 17.8 פראצ., און דענעמארק — 15.2 פראצ. פוילען, עסטרייך און שוועדען האבען זיך געהאלטען ביי 14 פראצ. דייטשלאנד — 12, ענגלאנד, אונגארן און בעלגיען צו 9 פון אלע אודיציעס.

פון דעם דאזיגען צוזאמענשטעל איז צו זעהען אז אין פערגלייך מיט אויסלאנד, פערנעהמט פוילען א מיטעל-ארט כמעט אין אלע גרופען און שטרעבט כסדר צו פערבעסערען איהרע פראגראמען.

היינט — 3 פארשטעלונגען

אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי"

היינט, זונטאג ווערן אין טעאטער „ראזמאי-טאשטשי" געגעבען 3 פארשטעלונגען. 4,30 נאכ-מיטאג ווערט געשפילט די מעלאדישע פיעסע „די רומענישע חתונה" צו ביליגע פרייזען.

7,30 (האלב 8) אווענד ווערט געגעבען מיט קורט קאטש אין דער טיטול ראלע ארנאלד צווייגס בעריהמטע פיעסע „סערזשאנט גרישא" צום לעצטען מאל צו ביליגע פרייזען.

9,30 אווענד טרעט אויף קורט קאטש אין זיין גלאנץ-ראלע אלס „מאנדארין וואו" אין וועל-כער ער איז קאנקורענצלאז.

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג, סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען

נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אווענד

הײנט — צווייטער קאנצערט
פון יודישער מוזיק אין „הזמיר"

מיט גרויס צופרידנהייט איז אויפגענומען געוואָרען אין די היגע מוזיקאַלישע קרייזען דער בעשלוס פון דער פּאָפּולערער מוזיק געזעלשאַפט „הזמיר" איינצוּאָרדנען סיסטעמאַטישע קאָנצערטען געווידמעט ריין יודישער מוזיק.

הײנט אָוועגד אָרדענט איין דער „הזמיר" דעם צווייטען קאָנצערט פון יודישער מוזיק. דאָס פּראָגראַם פון הײנטיגען קאָנצערט איז זעהר רייך און פילפאַרביג און צווישען אַנדערעס ווערען אויס געפיהרט אַ רייהע שאַפונגען פון צייטלין, פּראָ קאָפיעוו, זילבערט, בענסמאַן, שאַליט, ענגעל, נאָדעל, געלבאַרד, זאַקס א.א.

אין פּראָגראַם נעמען אַנטייל דער געמיש- טער כאָר און אָרקעסטער פון „הזמיר" און די סאָ- ליסטען יאַנאָווסקאַ, שעראַדזקא, פּלאַטעק, קרול, גליקסמאַן א.א.

אַלס סאָליסט טרעט אויך אַרויס דער בע קאַנטער מוזיקער ה' ב. לוואָוויטש, וועלכע וועט זינגען אַ רייהע נייע פאָלקס-לידער. אין אַרטיסטישען טייל פון קאָנצערט טרעט ארויס מיט אַ זעהר רייכען רעפּערטואַר די העברעאישע דראַמאַטישע סטודיע.

מיטן דאָזיגען קאָנצערט פיהרט אָן פּראָפ. י. זאַקס, וואָס איז אגב די בעסטע גאַראַנטיע, אַז דער קאָנצערט וועט שטעהן אויף אַ הויכען מוזי- קאַלישען ניוואָ.

פון „לינת משמורים"

הײנט קומט פאָר אין טעאַטער „ראָזמאַי- טאַשטשי" אַ טעאַטער-פאָרשטעלונג לטובת דער זעהר סימפּאַטישער הילפס-אינסטיטוציע ביי אונז אין שטאָט „לינת משמורים", לעגיאָנוב 26, וועל כע געפינט זיך איצט אין אַ זעהר קריטישען מאַ טעריאַלען צושטאַנד. צוליב דער נוצליכער טע טיגקייט וואָס די אינסטיטוציע פיהרט, איז זי ווערט אונטערשטיצט צו ווערען פון דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג. אויף דער הײנטיגער פאָר שטעלונג ווערט געגעבען די פּיעסע „מאַנדאַרין וואַנ", מיט דעם בעקאַנטען אַרטיסט קורט קאַטש

אַ פאָרשטעלונג פאַר קינדער

מיטוואָך ד. 12 ד. ח. 5 אַ זייגער נאָכמי- טאָג קומט פאָר אין טעאַטער „ראָזמאַיטאַשטשי", ציגעל-גאַס 27 אַ פאָרשטעלונג פאַר קינדער און יוגענד אין דער אויספיהרונג פון די שילער פון דער צווייטער פּריוואַטער פּאַווסעכנע שולע ביי דעם צווייטען יודישען מענער גימנאַזיום אין לאָדז.

אין פּראָגראַם אַ סצעניש ווערק אין 9 בילדער אין דער רעזשי פון פּראָפעסאָר פּרוי לע- וויטער א. נ. „אַלוועלטליכער קינדער צוזאַמענ- פאָהר" מוזיק איל'וסטראַציע פּראָפ. פּייווישיס. עס נעמען אַנטייל 120 קינדער.

דאָס לעבן אין קאַליש
(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

צי וועט זיין אַ יודישער לאַווניק?

ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען קומט פאָר די ערשטע שטאָט-ראַט זיצונג מאָנטאָג דעם 10-טען ד. ח.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג ביי אַלע פראַקציעס וועגען דעם עווענ- טועלען צוזאַמענשטעל פון דער נייער שטאָט-פער וואַלטונג. דערווייל איז פאָרגעקומען אַ שפּאַלטונג אין קלוב פון פּ.פּ.ס. פינף ראַטמענער האָבען זיך אָפּ- געריסען פון קלוב און אַריינגעטרעטען אין דער סאַ- נאַציע, אַזוי-אַרום האָט די לעצטע — מיט דער הילף פון די יודען — אַן אַבסאָלוטע מעהרהייט אין נייעם שטאָט-ראַט.

מכוח דעם יודישען לאַווניק איז דערווייל שווער פּראָגנאָזירען, ווייל קיין שום בעראַטונג ביי די יודען איז פאָרלויפיג נישט פאָרגעקומען.

ה' שלמה יאַרעצקי מיטגליד פון דער פערוואַלטונג פון דער שטאָטישער קאָמונאַלער קאַסע?

צוליב געוויסע סיבות געהט אין דעמיסיע דער בידאַיציטיגער פאָרשטעהער פון די יודען אין דער פערוואַלטונג פון דער קאָמונאַלער קאַסע פאַר דער שטאָט קאַליש, ה' חנבאל ראָזענבלום, וועלכער האָט שוין אויך צו אַמטירען פון דינסטאַג דעם 11.טען ד.ח. ווי מיר ווייסען אינפאָרמירט געהט אַריין אויף זיין אָרט דער בעוואוסטער אַנגעזעהענער עסקן ה' שלמה יאַרעצקי, וועלכער איז געשעצט אין די היגע סוחרישע קרייזען.

די רבנות-מחלוקה אין קאַליש

ווי בעוואוסט איז ענטשטאַנען אַ גרויסע מח- לוקה אין דער שטאָט אַרום דער רבנות-פראַגע. יע דער צד בעמיהט זיך אַז זיין רב זאָל ווערען אויפ- גענומען און מעגליך קומען פאַר בעראַטונגען. אַזוי איז די פאָריגע וואָך געווען ספּעציעל אַ דעלע גאַציע אין אַלעקסאַנדער, וואו ס'איז געוואָרען גער שלאָסען אַ בלאָק צווישען די אַלעקסאַנדערער חסידים מיט די מזרחיסטען, אַז ס'זאָל ווערען אויפגענומען אַלס רב אין קאַליש דעם אַלעקסאַנדער רבינס ברוּ דער הר' אברהם חיים דאַנציגער.

ווי מ'טיילט אונז אָבער מיט איז דער אָפּמאַך געבראָכען געוואָרען און ס'האַלט ביי אַ שלום צווי שען די מזרחיסטען, ציוניסטען און „אגודה", דער בלאָק וואָלט שוין געווען אַ געשעהענער פאַקט, איז אָבער דאָ איין תנאי צוליב וועלכען ס'איז נישט מעגליך צו קומען צו אַן אויסגלייך, די מזרחיסטען און ציוניסטען צו פאָדערען בעמלעך, ה' העפּער זאָל רעזיגנירען פון זיין אַמט אַלס קהלה-פּרעזעס.

דערווייל פאַרשאַרפט זיך די מחלוקה.

אַהן סערטיפיקאַטן קענט איהר בעזוכן ארץ-ישראל! יעדער יוד מוז זעהן דעם דאָזיגען הערליכען פילם!

„דאָס נייע ארץ-ישראל 1934-35"

דער דאָזיגער פילם איז אויסגעפיהרט אונטער'ן פּראָטעקטאָראַט פון דער פּויליש-פּאַלעסטינישער האַנדעלס-קאַמער. הערליכע, פּערכאַפּענדע בילדער, וואָס מאַכען קלאַפּען פון פרייד יעדעס יודישע הארץ!

ארץ-ישראל-טעמפּאָ! דאָס לעבען פון די קאָלאָניעס און שטעט אין ארץ-ישראל! די חלוצים פון דער לאַנדווירטשאַפט, אינדוסטריע און האַנדעל ביי דער אַרבייט!

דאָס גאַנצע נייע ארץ-ישראל אויפ'ן עקראַן!

יעדער יוד מוז קומען זעהען דעם דאָזיגען הערליכען פילם!

פון דינסטאַג אין קינא „CZARY"

Teatr Rewja-Varieté

ALHAMBRA

פּשעיאַזד 34.

אונטער דער אַרטיסטישער לייטונג פון Aleksander Aleksy

הײנט און טעגליך: די פּראַכטפולע רעוויו א. נ.

„ווי קען מען אייך צופרידענשטעלן"

18 בילדער, הומאָר, טענץ און סענטימענט. ס'נעמען אַנטייל: 8 פּערזאָן פון באַלעט

Anna Zabojkina

siostry Halina Gorgi i Wiera Surina (Zabojkiny), Zosia Kalinowska, Igo Orsza, Anna Zabojkina, Al. Aleksy i in.

אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 7.30 אָוונט, שבת און זונטאָג — 4.30 נאָכמיטאָג. פּרייזען פון די פּלעצער פון 75 גראָשן.

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי אַן אַנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

איך זוך אַ שותף מיט אַ קאַפּיטאַל פון 1000–1500 זל. צו אַן איינגעפיהרטן קינדער-קאָנפעקציע-געשעפט אין מיטן שטאָט, דירה-געלד און שטייערען ניד- ריגע. אָפּערטען אונטער „שותף" אין אַדמ

איך קויף פון אַלע בעזיצער פון פּראָטעסטען און היפּאָטעקשע חובות פון משה פנחס שימאַנאָוויטש און הענעך באַרנשטיין קויף איך און צאָהל דעם פולען פּרייז. לייביש יאָכימאָוויטש אַלטער מאַרק 5.

Primeros

מערקויף פון פערשידענע מאָלער- וואַלצען און שאַבלאָנען און נעהם אָן מאָלער-אַרבייט ביי א. פּישאָף, לאָדז, פּולנאָצנאַ 9.

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne. Narutowicza 11 m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

ווילסטו זיין שטענדיג געזונד, דאַן מוזטו עסען די בעסטע און געשמאַקהאַפ- טע מיטאָגען צו גאַנץ ביליגע פּרייזען אין דעם בעוואוסטען היגיענישען רעס- טאָראַן ביי הערמאַן לעווינסקי, פּילסוד- סקיעגאָ 39, טעל. 169-94.

פּאָקען-פּאַלטענס און זשרעבאַק-פּאַל- טענס ווי אויך סקונקס קרענען ביליג ביי Najtańsze źródło wyrobów futrzanych Brzezińska 25/27 (פּראַנס-געוועלב)

ראַקאַלען

צו פערדינגען אַ געוועלב דירעקט ביים ווירט, ביליג דירה-געלד, גוט פאַר פליש, הערינג, היטען, אויך אַנדערע זאַכען. מעקלערס געוואונשען. בושעזשינער 57a. פרעגען אויפ'ן אָרט ביי וואַרשאַווסקי

זאָפאָרט צו פערמיטען 2 צימער און קוך, פּאַרצימער מיט אַלע בעקוועמ- ליכקייטען. לימאַנאָווסקיעגאָ 14, ביים וויר"ט. 5269

ענצעלנע צימער מיט בעזונדערע איינגענג צו פערמיטען אויף נאָכטלעגער. וווסכאָדניאַ 19, זענדעל. 5301

אַן אָרט צו שלאָפען פאַר הערען אין אַ בעזונדער צימער אויף גוטע בע- דינגונגען. פּאָלודניאָווע 59, וו. 11.

פערשידענעס

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkikj za Nr. 61187 z dn. 24/I 30 na zł. 15,— na imię M. Frydman

איך האָב צו פערקויפען נייע עץ- החיים'ס. גלייכצייטיג פעריכט איך אַלטע. פּעטער-גאַס 13, אברהם זילבערמאַן

זינגער'ס אַ מענסקע ניי-מאַשין גע- לעגענהייטליך צו פערקויפען ביי ליבער- מאַן, אַלעע 1. מאַי 20, וו. 40.

לעטשניצע
פאר ווענעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
מעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוענד.
ווענעריש-קראַנקע, מענער'שוועכע
און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
אין מעטיג א נאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116=33
רענטגען-קאַבינעט
ווענעראָלאָגישעס אַמבולאַטאָריום
פון 9 פריה ביז 8 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין- קראַנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2–3 און פון 6–8 אָוו.

Dr. L. FALK
ספּעצ. אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען
Nawrot 7, tel. 128-07.
עמפּפאַנגט פון 10–12 און פון 5–7 נ"מ

ברוך-קראַנקע!!!

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז. פון דעם איז גאַנץ פּוילן בעריהמטען ספּעציאַליסט אָרטאָפּעד דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאָהר און איז געוואָרען אָנערקענט פון פיל בעוואוסטע פּראָפעסאָרען.

J. Rapaport

ברוך-ליידענדע! ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע גומי- הייל-באַנדאַזשען פון מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט בעזייטיגען אָהן שום אָפּעראַציע, ראַן דיקאַל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאָלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערטסטע לײַדענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספּעציעלע אָרטאָפּעד. הייל-באַנדאַזשען פאַר צו ריקגעקומענע ברוכען נאָך אָפּעראַציעס, ווי אויך ספּעציעלע אינדיווידועלע צוגעפּאַסטע אָרטאָפּעד. בויך-באַנדאַזשען געגען אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס.

פאַר קאַליקעס, הויקערס און אַלערהאַנט פעהלער פון נוּת!

אין מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט ווערען אויסגעפּערטיגט די הייַלבאַרסטע און פון פיל פּראָפעסאָרען אָנערקענטע מאָדערנסטע ספּעצ. אָרטאָפּעד. הייל-גאָרסעטען פאַר פערקריםונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינד- זוכט, לימונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואַקסענע קינסטליכע הענד (פּראָטעזען) און פיס, ווי אויך די פּראַק- טישסטע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען פאַר שמערצליכע פּלאַט- פיס לויט גיפּס-מאָדעל.

אַכטונג!

אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט, ווערען נאָר פון מיר פערזענליך בעהאַנדעלט.
30 יעהריגע פּראַקטיק. פולע גאַראַנטיע!
ערמעסיגטע פּרייזען! עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוו.
עס ווערען אויך אָנגענומען מיטגלידער פון אובעזפּ. ספּאָל. (קאַסע-כאָריך).

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאַנק

דעם בעריהמטען ספּעציאַליסט-אָרטאָפּעד ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10, דריק איך היערמיט אויס מיין הערצליכען דאַנק און ערקלער עפענטליך, דאָס זיין מיר צוגעפּאַסטער אָרטאָפּעד. הייל- באַנדאַזש האָט מיר ווירקליך אָהן אָפּעראַציע מיין פערעלטערטען זעהר ליי- דענדען ברוך וואונדערבאַר געהאָלפען איבער אַלע מיינע ערוואַרטונגען. איך בלייב איהם דערפאַר אייביג דאַנקבאַר, און עמפּפעהל היערמיט אַלע ברוך- ליידענדע. ווארשע 1934. א. זאַיאַנץ, לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 4.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman